

**DAAKAAJI MIIJO WONAN'DE
FANTINOOBE
(JAWTUDE JIILE FANTINOOBE)**

**MAHFUUZ WULD AL WAALID (AU
HAFS AL MURITAANI)**

**AHMAD MAZIID BUN MOHAMMAD
ABDUL HAK**

IMAADUDDIIN Khati

MOHAMMAD HUSEYN AL-UK

YUBBUDE

ABDUL FATTAAH MADI

Hoore haala

Ndee dewtere na e juude jaŋgoowo teddudo wonde binnde mbittudi am ndi deental yimbe teelbe jeyaaɓe e jomen annde e widotoobe nder yolnde lewru sebtambre 2015 yaade lewru jeddaɓurdu hitaande 2017 nder innde (huccondirde e fantinoobe golle diina e haaldude e bonbe) nder nano Afriiki e hiirnaange Aasiyaa e sobɓire.

Gollal oo ummii ko e haŋiŋa erseseejo. Kañum woni no wiide moyɣere na woodani kala baŋnge jeyaado e baŋngeji gollal ngal, accu duum wo dum tilay sariyaŋkeejo naa jikkuujo, nder hisinde yonkiiji di njaraay njuppaay di yiiyameeje mumen ndufetee ñannde fuh nder hiida-hiida golletee yuwde e yimbe fantinoobe diina gila hiirnaange faa fudnaange, e nder hisnude sukaaɓe jokolbe (sagataaɓe) yuɓɓiibe nder jama'aaje fantinoobe diina e wartirdebe faade e laawol pocciingol e ñeeñal.

Ina himmikam sanne nder ndee hoore haala no mi holla seeda yuwde e golle dee faro nufaale (muuyaade) maɓɓe; e datol maɓɓe, e pergitte de ɓe kawrata heen faro yoga e leppande pa'iije jogiide jokkondiral e haala gollal ngal e faro dewtere.

Faandaare gollal ngal e laawol mum

Paandale gollal ngal wo wallude e faddaade fantingol diwtungol gonngol nano Afrikiya e fudnaange hakkunde, e faro nano Afriki, nder ɓanɓingol ko woni fantingol wonande nuyle diinayakooje, e ko noddata laamuuji e gollirde koɗngol (haɓdude e jihaadinkooɓe) e jiha godɗo katin.

Hakiika gollal ngal ɓanɓinii wadude pelle didi wonande gollal keertiingal: aranal ngal na hawrondiri yoga e jomen annde seedanaaɓe wonande dumen jogaade anndal sariyaŋkewal e goondude, **didabal** ngal na renndini seedanaaɓe dumen baawde nder jaɗngude no wolde wadirte, (haɓude e jihaadinkooɓe), wanaa ko haali e duum ko na

jokkondiri e dawro beldal, e waasude gollire malfe e doole.

Hono yebre didaɓerde ndee laatorii, kam woni deental baale, inde renndini humpitiibe e baɗngeeji heewudi, (ɣuwde e ko heewi e duude alsilaami en hono: Caad e Mali, e Marok, e Siiri e Libi, e Suudaan) e faro terde deente didi: Arandeere e Didaɓerde, tunni wonande ngal kawtal kimmungal ngam hiitaade wittooji.

Golleeji siinude ngal gollal puɗɗii e faro kawrite keewde jokkondirde wondude e mawɓe dido tedduɓe ɣuwde Muritani, hono Sekhu Mahfuuji wuldu waalidi coowirteedo Abuu hafsa Murtaninke, e Seykh Ahmad Majiid bun Mohammad Abdul Haqqi, e nder duum ɓe kawrii dow taagomansi gollal ngal, dow segilooji muudum, e dadɗale mum.

Hono no ɓee mawɓe dido ndarorii teentinde tuugnorde miiɗo fantinoobe diina, kam woni heefordingol warngo, e ko fahmetee e innde Dawlat nder alsilaamaaku

nokku fantinɓe, ngam Seykhu Abi Hafsa caggal dum immoke faa o holla fahmu heefordinde, e nder duum Seykhu Majiid yillitii e ndaarde ko fahmetee e hare diina,rewtii mawɗo tedduɗo mo lelydi siiri, mo kañum wo doktoor Imaamiddiini kaytii, na woni e winndannde fantingol dawla nder alsilaamaaku,hono no mawɗo tedduɗo godɗo katin, yuwde Misira kañum woni seykh Mohammad huseyni-lukka, e nder ko fahmi e fantingol, yo anndude kulle didi: yamirde moyƴere e hadude fankarde, e ko wi'etee jihaadi, e yaltude caggal kaananke, e nder kuule neediyankooji wonande dille fantingol.

Kala gooto e winndooɓe ɓee waddii ko winndi dow ko famɗi e winndande mum, dum hebii tuugneede laawol gootol ngam hiitaade naa ñaawde dereeji diin, nokku ɗo timmi neldeede kala derewol ko ɓuri famɗude fuh faade e ñaawirde didi.

- dum wadi faa gooto maɓɓe fuh heɓa jaɳga derewol godɗo banndiraabe mum.e

neldude miijooji mum e yi'annde mum dow ko winndaa dum, dum wadaa ataleeji golle didi nder laamorgo Muritani nowaasot (nder lewru sebtambre 2016 e lewru fewriye 2017) dum welnii jeewtidal ngaal e woostondirde miijooji e ji'ande, e hedtinanaade ñaawirde didi dee e weltanaade de, seertugol miijooji e kodorde yimbe tawtoraabe kawtal ngal nder ataliyeeji dii dum welnii kawtal ngal sanne sabu dum hawrondirii miijooji yimbe be kawtaa leyde e miijooji, ngam ndaarde ndaarannde luggunde dow luurde alqadar e yi'annde,

- gollal ngal hawrii, hono no ko heewi e golleeji nanndude kawrirta e yoga tiidormaaji e cafeelee, winndu nder lelnande sariyankooje di laataaki huunde newiinde nder jamaanu men hannde oo,hono no paandale gollal ngal laatori e no njeñcudi kaadtudi newagol jaɗngude e fahmude faro keewal faandaabe e jande bolbe, dum ko lutti yoga jiiɓduuji lojistii, nokku fiɓude ataleeji didi wonande gollal, e neeftinde yoga ñaawirde e

winndude nder jokkorgal, ngam limlimnugol cunjlire maɓɓe, e beydagol jaawngol nder nokkuuje.

- Ina himmikam doo teentinde tan wonde gooto fuh wo kañum woni yamteteedo ko winndi

- Paandale dereeji dii wo duñude hujjaaji dille Fantingol pantungol, e reftindaade golle sottinde naa firooji fantingol wonande nassiiji diina e sahtugol dum mahiingol dow anndal sariyankewal ngol annduɓe tawtoraabe hee, wondude e dum wo ardinde moobre bataakiiji ɓanginooji dii piiji e mbaadi coccondiral ɓangundi, e neldude dum wonande moobol faandaabe, e dow jokkorde kese.

- Yebre arwaniire ndee dewtere wo witto moobgal aranal, e tawde idum renndini yebre didaɓerde daɓɓidinaade dereeji moobgal didaɓal ngaal kewtiniingal jandeeji alhaali ko waddoyta laamuuji golliroyde konngol bi'eteengol (habdude e jihaadinkooɓe) e nder kala yuwde e Misiri, e dajaa-kistaan.e Caade,

e Muuritani, e Tanjaani, warma no wittooji moobgal didaabal dii caaktee nder dewtere didaaber.

- Yebre arandeere nder ndee dewtere na moobi keeri nay, keerol aranol ngol Seyhk Abuu Hafsa almurtani winndii ko woni fantingol e heefordingol e taskaade dum idum jeyaa e ñabbuuli miijo hulbiniingol ngo tomottraare alsilaami en njarriboraa e mum gila e wakkatiiji booydi nder taakiiki, haqiiqa keerol ngol waddii oo alhaali e banjgeeki jeegom, kañji banjini pa'e ko woni fantingol e heefordingol goddo, e nooneeki keefeeraaku e haanugol seerndude hakkunde majji didi, e banjinde darnde sariyankoore fantingol e heefordinde goddo, e jeertale mum, sababuuji jaahir e ji'ande no dum safirite, moobgal bataakiiji kuccinaadi faade e be dum waanni.

- Ammaa keerol didaabol seyku Ahmadu majiid na holla no fantinoobe ko faadi wadude hare nder alsilaamaaku, e banjinde hono yeeso hawroowo e duum wo fantingol

hakindagol sariyaŋkewol e neway mum e jaadilal mum.

- Keerol ngol ardiindi ndi ina holla duñyitooji cafrooji ndee lelnannde, e wittooji didi arano majji na holla peeñale fantingol nder haala e golle jamaaje pantinooje, keerol didaabol ngol na himmiri hujjaaji sariyankooji wonde gollirde fantingol nder hare, ammaa timmoode keerol wonii e mum njeñcudiiji lobbi, e moobgal bataakeeji jogiidi jokkondiral.

- Wonii nder keerol tatabo I- ngol seykh Imaaduddiini kiti - imo himmiri e miijooji jamaaje fantingol nder sariya darnude laamu alsilaami-yaŋkeewu, e hippondirgol mum ngam yottinde duum, e duum so tawi miijo laatoke na e layliiji tabitindi ;e nuyle kite nder haɓɓere e politik sariyaŋkeejo, wondude e golleeji duñooji fuddugol oo jamaanu, e sorugol miijooji mum nder renndooji.

- Ngol keerol na renndini ardiindi, e wittooji tati, binndufo nder lelnannde,ersese

darnude laamu alsilaamaaku, ina holla nder witto arano ersese darnude laamu nokku pantinoobe diina, e nder witto didaabo e barri'ooji doole kaɓɓondirdo e darnude laamu nokku fantinoobe, de safra nder witto tataɓo yeddude geldi gollirde doole nder diina, ngam darnude laamu diina.

- Amma nder keerol nayabol cakitiingol ngol, seykhul Mohamd Huseyni al'ukka ina holla wonde doole mo Fantinoobe diina ngoni e mum oo na jogii dadi miijo gilla e taariikiiji booydi, keerol ngol fuddirii e haalde dow danugol peenal doole nokku fantinoobe, rewte o tefindii witto arano yoga tuugnorde miijooji dooldugol o waddii tuugorde didi layliije, kañje ngoni waylirde fankarde e junngo, e yaltude caggal kaananke faasiki dow waasude darnude kiite diina alsilaamaaku, dum wondude e yoga e boofe nokku Fantinoobe gollal diina, e nder keerol didaabol binndoowo hollii ko woni needi nokku jamaaje alsilaami en, e battingol

majjum dow jamaa fantinoobe gollal diina
golliroobe semmbe nder diina,

Yuwde e yeewtere wadunoonde Nuwaksood

Yeewtere Nuwaksood huñcitii ko heewi
fiiji goongaaji, buri fangude e majji wo
baaragol politik e sababuuji yaasiiji wonande
serindagol ko heewi e tawtoraabe dental ngal
hollitii wonde diwtingol Fantinoobe buri
famfude torra gila sababuuji tati goddi hono
serindaade e fantinde ko gooto annduube
tawtoraabe e dental ngal haali, duum woni
honoobe, bewbe bange fantinoobe, e nder
duum goddo du wii honugol hiirnaangeebe
hono (Istiraatiiyyah na haba fantingol, na
haani no faddoo wonande sababuuji, wanaa
tabeeji, e peenale jokkitinde diin sababuuji,
no wiide kaaldal buri laataade laawol
huccondirde e denneengal torraaji
serindaade naa fantinde)

E nder ndee yi'annde yoga e tawtoraabe
kollitii no wiide masaala serindagol e
fantingol waawataa hantaade so wanaa
wadane laawol kuuftidingol, wanaa tan

duñyitinde miijooji diinankooji e fantinol e serindagol, hono firo tiidereeji tawaama nder ko arti dum waawi jokkude yaade ko warata, ngam dum wadi ɓe cenndi hakkunde mawninde haala kakindiika kesa, dow udditinde e semmbinde laabi no ɓe naatirta politik, e golle kuuɓtidinde yeeso sukaaɓe jokolɓe naɗnguɓe diina e ɓe naɗngaali, dum wo ndaarde ko fantinɓe ɓee keɓata jokolɓe ɓe naɗngaani diina ɓee sanne,

- e nder duum dental ngal teentirii no wiide na jeyaa e ko ɓuri himmude wo toɗngaade e darnde e wodɗitaade huuɓnude nokku faddaade daroɗe hiirnaageeje huccondirgol e leyɗe aarabeeɓe e leyɗe alsilaami en, haqiiika na toon do ɓe ji'ande maɓɓe kawri nder ataleeji Nuwaksooɗ ɓe mbi'i wate ɓe ngada leyɗe tuubakooɓe fuh nder kurjuru gooto sabu na toon gostondirgol miijooji ceertudi fay nder gollirɗe; kalifaaɓe deen kawritinde e gollude politik yaasiijo hiirna en,
- hono noon iɓe njogii kulhuli immitagol fitina godɗo ko nanndi e ñaamoobe

serindiiḃe to leyde tuubaakoḃe nder soorooji deemokraadii e yulugol naata nder jawle e nder politik e humpitooji, duum na wadda tabe salbii dow serindiiḃe fantinḃe woni nder fudnaange hakkunde e sobbirre.

- yeewtere wadunoonde Nuwaasood haalii haala muurtereeji aaraḃḃe hitaande 2011,wobḃe maḃḃe mbii dum hokkii leyde tuubakoḃe ngam faa ḃe mballa baylite deemokraati nder ruunde aaraḃḃe nder duum walludeḃe nder politik maḃḃe arano, wondude e duum leydi Amerik e leyde hiirnange godde muujtereeji lunndiide e bonnude ndimaaku; hakkeeki neddanke, ḃe cubii wartude politikaaje maḃḃe kiidde nder wallude laamuuji finaatawa teetooji, nder etarde kawruḃe kuccinaade faro demokraati e hakkeeki neddanke nder deen nokkuuje,no wiide duubi seeda bittiidi di tabintinaay ronkere dii politikaaji di tabintin katin sembinde serindaare e irhaab hono no wobḃe teentiniri.

- Needi e jande laatoke na woodi tiidallaaji nder leyde arabeebe e leyde alsilaami en idum jeyaa e yeewtere hooreere e yeewtere Nuwaaksoof kadi be kawrii tidnaare mawnde dow na haani jande ndee moyɣine faa teenti e jande diinankoore.

- Hono no masaala luurdal nder leyde alsilaami en yeewtere juutnde ngam ndaare ko kayre woni hoore, no gooto e tawaabe wiiri hono immako jamaaje cerindiide laataaki so wanaa ummagol gootol jeyaade burde serindaade cabinde ronkere laamu leydi ngu daraaki e diina nder leyde alsilaami en e yi'ande wonnde no wiide ko heewi e alsilaami en kawrataa wondude firooji cerindiidi wonande miijo (kilaafat)loomtagol, sabu miijo loomtagol na heddii wo wooto jeyaango e ko buri battinde sabu no wiide gootel e sababuuji hooreeji ngam libude e hoyara ngoon duñoowo jokolbe wadir semmbe, kañum woni ceendiigu hakku jamaanu kanje bangudo wonane loomtagol, hakkunde no jooni wonri nih wonande

jamaaje alsilaami bee lo'ore e saaktagol,
wobbe cappoke faade no fii woni ina haani
alsilaami en heeyude mbaadi keyri wonande
loomtagol, ndi na wallita maadi sariyankoore
; nuyle kiite alsillaamiije bange gooto, de
dum jaba nder oon wakkati kiite kese e
njuɓɓudi diimokraadii e banngede goldo.

Ina jeyaa e ko buri himmude caggal
sappaade faade dii bangeeji wonande gollal e
bange yeewtere Nuwaaksooɗ, no kollen yoga
e tobbe lalnaade jogiide jokkondiral de
kuñcitin dow yellitagol ko heewi e neediiji
jamaaje fantinbe nder ngal gollal.

Dii neediiji gadooji wartirgol miijo
wonande dee jamaaje, dina kolla pa'e
lalnande maa tooñeeji dina ndillina dee
jamaaje, hono wiide na bangina butteefi
goofi naatirde nde ina saama e mum
fantinoobe diina, idu walla kadi hollude
cuɓaade bee yimbe hono doodude tan woni
laawol lobbol so na waylitee.

Kiite woofirde fantinoobe

Na woodani jamaaje fantinoobe e serindiiɓe ñaawooje tati piilotoode no famdiri fuh, naa na woodanidum ñaawoore jokkondirde e haɓɓere diina e sellinde dum, e layli jogitagol sunnankooɓe e jamaa, faro neediiji e jikkuuji, na toon himme mawɗo e dii masaalaaji nder ko nji'aa dum dii neediiji jaltooji e layli haɓɓer e jikku alsilaami, sikke walaa no wiide renndo men ngoo na torro e heewi e peeñale deen de na luttondire de alsilaamaaku, accu duum fii yottoke faa feññini luggree yaajunde hakkunde peeñale diina faro mbaadi ko nanndi juulde e koorka e hajju, e hakkunde seekugol ko heewi e bee limto jikkuuji tagɗo tageefo sunnini dumen wonande nedɗanke hono jaadilal e ngoogantaaku e hoolaare e tanaa mum, sikke walaa no wiide dee kiite nangotire faro fantinɓe diina e ɓe ngollirade nder heɓlugol e waajagol maɓɓe, ngam duum walaa ko nedɗo mawnina tidnaare ngam safrude dee kiite, diina kam woni semmbe joomiraabe

mum so immove e gollleeji mum pa'iiji,
(yonkinkooji e renndooji) nder renndo e
mbaadi teentundi yuwde e ñaawooɓe
tawaangaalɓe e duñagol pelle, kaa idum
waylitoo dum laatoo lo're e poodondiral soni
dum wallaaki,

Ammaa kiite diɗaɓe na sinndondiri
e darnde kiite gonɗe nder leyɗe Alsilaami en,
e ko yowitii e duum na jeyaa e heefordingol
yimɓe fantinɓe wonande ñaawooɓe e konuuji
muɓɓen e ɓeen jokkuɓeɓe e pelle
diinankooje e gollooɓe e tokkuɓe, e duum ko
jokkondiri e duum kadin e jihaaji godɗi hono
faro luwaaji lelnaadi, e politik bewɓe e
jaalagol muɓɓen dow diina e haɓugol maɓɓe
e waajotooɓe, hono noon kadi e fahmuuji
jogiidi jokkondiral e demokraati, e Imaani
(laadiinii), e ngenndinkaaku, e laamu
duunden-keewu, e faro yimɓe e
suufihankooɓe, e laabi hiirna janngirɗe, e
peeñale hiirdinaade e ko wanaa duum.

Dum sikke fuu walaa na dum jogii himmey,
njuɓɓudiiiji caggal heɓtude hoorem e juude

jaggitoobe, dum jibinii teetere bonnde, e jikkude yaasiibe, kañum kadi ina majjinkinoo e hoore mum de laataaki e nooneji mum- laabi mbaadi Aaraɓɓe Alsilaaminkoori,e darnde mum renndoyankoore politikiire, no wide mbaadi dee kiite e golle mum fuu wo golle lasliijo jeyaado golleeji diin joyɣinoji lesdi faa feññina jamaaje fantingol e dooldude.

Ñaawoore tataɓerde ndee na jikkondiri e godɗo feereejo mo wanaa alsilaami,e ko dum waddata lalnande ñoyɣina dow neediiji fantinoobe hono tooñaaji gadeteedi dow famarɓe limoore alsilaami en wonɓe nder lesdi ndi wanaa lesdi alsilaami en, e pahmale jikkude e jabude, wadde jihaadi, e daliiliiji sariyankooji habdude e teetuɓe njoodii,e jukkaade yoppuɓe jihaadi,e noddude faa wallude wadoobe jihaadi, e needi jihaadinkoori, e ɓanɗinde jihaadi, wondude e daliiliiji e sariya wadde jihaadi hono tayude hoore e tayude junngo e ko nanndi e mum.

Ina jikkondiri e dum katin tooñangeeji gadeteedi dow alsilaami en nder e caggal jaggitoobe, e nder palasdiin, yottowaade faa e tooñangeeji kewtinaadi yimbe IRAK e yolande wadunde ooñagol e saamugol laamu; hoondagol laamu liraan, rwftii hare to leydi siirii, oo masaala na jikkondiri sikke fuu walaa e masaala kiite nder leyde alsilaami en idum dabbii faade golle jubbaade faa aranel fuu dum suurdina ji'andee golle nder fii jikkondiral alsilaami en e tanaa mumen e tomottaaje e leyfi nder tabite alsilaami jogiingal jikkondiral nder lelnale jamaanu men gondo jooni, didabel du idum besda laabi gollidal e wobbe yuwde e ñaawooje jaadilal e subaade ko buri moyyude e jokkorde ngam habandedum nder doodi e mbeyiiji kebaadi.

Goofi manhaji wonande Fantinbe

Neediiji Fantinoobe na dum huñcita ko heewi e sayyaaji maa goofi di saami e muɓben winndoobe maɓbe, yaama tawee sayya arano wo fiitugol cottine nassi bur'aana tedduɗo e sunna nelaado, e tuugnaade dow firo naa fahmu keertiɗo wonande oo nassi, e majjinkinagol noondinaangol ngol jaɗnginoobe fikhi wonande alsilaami en gila jamaanuuj, e tokkondiri katin e sayyaaji dallinoraade e yeñcinde, ko heewi e miijooji na mahee dow miijooji naa ji'ande de kañumen woni nokku luurdal hakkunde jomen annde e fikhinkooɓe.

Na toon sayya tuugnaade faade e njahki ngootiri yuwde e joccorde nder fahmude taariiki alsilaami nder fahmugol jamaanu gondo jooni, e fahmu jokkondiral woɓbe e alsilaami en, hono jeccorde limlimnude nder ko heewi e neediiji jogiidi noone gooto, sabu tuugnaade miijo wooto e

yi'ande wootere nder fahmu, ko buri famfude wonande ko heddi e miijooji godfi.

Na toon sayfa nder fahmude donaadi, njeñcudi fikhinkooɓe dow njuutndi taariiki, ko heewi e neediiji na majjinkinoo renndo wonande donaadi e yimɓe fahmuɓe been golluɓe dii donaadi, ngam dum wobɓe na ndallinoroo seykal islaami Ibnu taaymiya nder nokkuuje keewde ngam warde ɓe alsilaami en, na toon mona jaaborooɓe e fataawii luttudi fataawi ibnu taymiya e hoorem oon ñakudo fataawi ibnu taymiya kongol biingol (laameede duubi capande jeegom kaananke bonɗo na buri waalde jemma gooto walaa kaananke).

Na toon sayfaaji nder fahmugol taariiki e gollirde kesi taariiki hono daliili sariyanke yuwde e miijooji, naa jibɗule keertiide ngam huccondirde e faddaade fahmu jamaanuuji didi jamaanu Annabiijo e jamaanu loomtiibe, ngam dum warii nder goolel e dii neediiji feccere mawnde e duum ko joomum inndiridum (denndinaadi laamu annabiyame

arano) oon mona wartira hoorem e nder na wi'ee (leemu juulbe) nguun banginaangu to leydi irak e siirii.

Yaama tawee ko buri hulbinaade e goofi wonande Fantinoobe ko luggere anndaande, e cuusal sandodilbe, nder anndal e safaareji di ngalaa tuugorde dadi tabitindi nder anndal, ko heewi e winndooobe needi pantinal be anndiraaka e seedeji jande toownde yuwde nder janngirde jaabi haadtirde naa du jande hakkundeere anndaande, maa du kambe ibe njeyaa hebube feccere lobbere e anndal sariyankewal , hono ko heewi e neediiji pantinal e dooldere wurtoke nder ñoyfeede, dum wanaa kiite anndal, dum tawaka nder mooble jeewtidal filaade anndal, accu duum no wiide ko heewi e maɓbe na ñakiraa nuyle moyfe wonande winndude demngal arabe.

Wondude e dum jumpugol ko heewi e winndooobe dii neediiji e nder kiite jamaanu gonaado, dow tuugnaade e jandeeji tay-taynudi keeyaaadi sanne, gaay fiiltitaade

anndal e banngeeji ceertudi wonande deen kiite lunndiibe e nder duum konngol Allah biingol (wala kumpitoowoma foti e kumpitiido) faatiri 14, o wii katin (yamee anndube so tawii on anndaa) ñaaki 43, ko heewi e winndoobe na siforii mawnitaare e hollude wo kañum jogii labaaale anndal, ina hoolii hoorem, e jingande yi'anndem, soni wo goongani dum na jeyaa e ñawuuji gondi nder janngirde toowde fantinere e pelle e gollorde godde, caggal jamaanu juutdo laamuuji nokkuuje sakitoke, jannde e needi lo'i.

Na toon katin tiidalla fahmude jamaanu gondaado e pergite mum e tuugnaade e mum ngam ittude pergitte deen, ko heewi e neediiji na ennda faamde fahmugol artiibe, oon tiidalla na feeña nder fahmude nder masala kiite dawrangol kawrite, fotu e fii kiite nder taariika alsilaami en naa e nder jamaanu gondo, wo dum laatii jillondirde hakkunde puɗɗoode e jamaanuuji toowdi (tabitindi lobbi wonande kala jamaanu e

nokku), e hakkunde juɓɓe e gollirde e haykaluuji (baylitortoodi e waylitagol jamaanu e nokku), idum timmira katin mawninkinagol ciwdi renndooji, e taariijaaki, e dawro ngo na heertoro taariiki alsilaami en, hono no dum diwirta faade e beydagol aadamiyanke, e hakkillooji neddanke nder dawrude e politiki, hono wɓɓe mbaylitiri jillondirgol njuɓɓudiiji e bannge politgikiiji e taariiki bannge godɗo, kala njuɓɓudi laati jokkataa so wanaa njuɓɓudi keertiindi e politiki ngafeeti ndaarde darnde neddanke, e ko leñol fuh ardini e kala yeɓre.

Fantingol e waylitingol

Haɓɓondirgol e diin tooñaaji jogiidi himme nokku fantinɓe e goofi laawolyankeeji diin di ɓe njanata nder mum, ina tilsa no tiidallaaji tawee toon nder jiiɓtude e gollondirde dii tooñaaji diin puɗɗudi gila fudɗugol laamuhoy duundenkohoy dow bille laamu, de luggidi wondude e tooñanngɓe ñaawooɓe e jokkugol mumen wonde yaasi rewte wondude fusugol laamuhoy duundenkohoy e

budditago bolowole bole nder ko heewi e leyde arabbe, neediiji fantingol na majjino no wiide ko heewi e tiidallaaji na sifori ko buri heewde yuwde yoorinde e waddondirde, hono no yuwde tilsugol sonaa waylitoo, yuwde laawo saminere njuɓɓudiiiji artiidi laawol gootol, duumle wo hare kabarde ngam yottaade faa darnugol loomtagal e hisinde alsilaami en yuwde e jaalagal hiirnaangeebe (Tuubaakuube).

Hono yimbe Fantinbe njabataa fuu laawol godngol ko wanaa hare, no wiide dooldere na jeyaa e laabi waylitingol, nguurndam neddanke na hebbinaa alhaali baylitiraadi doole, kaa na toon katin laabi goddi di nganaa dooleeji moyyugol majji tabitii nder ko heewi yabbaade taariiki.

Tiidalla pa'iijo woni nder hoddorde baawde e muuyde ngam huccondirde e kabdo denneengal banngeeji faro jihaadi bange gooto, e nder hoddorde sababuuji tokkondirde Dow dooldere, naa Dow laawol gonngol, dow laabi Allah nder duñagol e

sippiro e waylitagol, e anndude laabi gollirde politik e jokkondire adunayankeeje wuurdaabe duum du e bannge godfo.

Na toon hadiisa bukaari biido (soni ñaawoowo ñaawi de tidnii de hawri, na jogii baraaje dīdi, de soni ñaawi de hawraay na jogii baraaji gootel) hadiisa oo na holla wonde golle fuu fay so laataaki wo janggaado joomum na barjee so tinnoke, dum yi'annde nde sellaa, sabu ijtihaadu (tinnaare) na jogii sardiiji mum keertiidi, e nuyle mum e laabi mum hono no anndira, na toon katin tuugnagol dow bi'aangol (gollu tan njeñcudi wonii to Allah), dum wo bi'aangol ngol dow mum selli de nder mum na lutti ko diina wii, so ni en nanngirii e sababuuji de ngollirden e duum ko ina hawra e laawol Allah nder woodeede (duum ko ina daɓɓe kulle keewde na woni e majje fahmude, e widaade, e jaɗngude taariiki booydo e gonaado, e diidude, e miijooji) njeñcudiiji ngoni dow Allah, na laatoro e

baawde makko o toowi woodinde, amma so golle timmi ngafeeti fahmu naa taskitaade ndaara battane e ko wartata e mum dum bakkilagol wanaa jettaangol, na naata nder damal gonngal luttundurngal sanne ka haala , dum wo foftinde yonki e ñiñe e geddi, dum fay so dum moobi seeda laabal e anniyaaji lobbi, njeñcudi majjum doo -wo e koddoriye Allah katin - bonde, Allah toowdo oo buri anndude.

Ko haɓɓi en hoore doo e haalugol haala laabi fantingol nder waylitingol no cappoden faade e boneeji tuugnaade dow badondiral konunkowol e hoolaare ngam huccondirde e bee fantinoobe, iden kaani heɓde miijo no moyyiniren dum gila dadi fantingol hono no keeri ndee dewtere teentiniri, wiide fantingol hanntortaako fay so njuɓɓule ndoondiide kaɓarde gonde hannde nder Irak e siiri e liibii e siinaa de timmataa faa laabi e ko wonaa de fuh, so wanaa doofeede dadi mum, na yidi kulle keewde, ide puɗɗira e fahmugoll luggugol wonande kiiteeji e tooñaaji duñooji

yimbe faade e fantingol faade e fantingol mumen, idum yahda e yottinde neediiji fantingol e laawol mumen naatirgol, eistiraatiiji golle mumen nder ekitinde konu e loowude mum, dum fuu idum timmira dow yedde hisinde sukaaɓe njalta e pefeeli serindiiɓe e fantinoobe, e omtude dame yeeso maɓɓe ngam hawtude e gollal alsilaamiyankewal, e gollande faa leydi yaara yeeso.

-----*-----*-----

Na haani no kollen himmugol winndude ndee dewtere hakiika mi jaccidii dow jikkondirgol keeri mum e reftaade nde ngam sañondirde nde faa nde laatoo waawnde saakeede nokku fuh renndinnde golleeji heewdi, ngam dum nassiiji layliiji wonande dii dereeji caggal ñaaweede majji, hono joomiraabe mayre to bannge llnannde e njuɓɓudi e rewnondirgol, dum wo eelde nde heddo dow miijo kala gooto e winnduɓende.

E dow yelay no tidnaare laabunde
jokka ngam doofude kala dadi tooñange e
dooldugol e fantingol nder diina, e huccinde
tinnaare koreeji e renndooji faade e
moŷŷinde golleeji deŷŷinde luhre, e
moŷŷinde e beydude e jokkugol moŷŷinde
hakkunde leyŷi e tomottaaje, Allah kañum
tan woni kawrondinoowo e ñeeñal wo kañum
woni kandotoodo faade e laawol pocciingol.

Dr Abdoul fattaah Maadii

7/07/2017

Yeḅre arandeere

Layliiji miiḅo wonande dille fantingol,

Keerol aranol

Fantingol nder miiḅo pa'e mum e sababuuji
mum e peeñale mum e safrude ḅum

Abu Hafs Muurtaninke

Mbalndi

Ina jeyaa e ñawuuji miiḅo burdi bonde ḅi
tomottaare alsilaami en njarriboraa e mum
gila jolande taariiki arane ḅooyḅe (ñaw
fantingol nder miiḅo) ngool ngol joomiraabe
mum laati wo aranḅe e pelle bid'ankooje
ḅangi nder alsilaami en kamḅe ngoni fedde
(kawaarija_ yaltuḅe) anndaande ḅeen
heefordinooḅe de kaḅdi e loomto juulḅe Ali
bun Abii Taalib e ḅeen wonduḅe e mum e
sahaabaabe wo Allah yarro e maḅḅe.

Ngam tilminagol peeñale fantingol nder
miiḅooji, ko sabinbinta ko heew e tahḅe mum
dow yaajinagol nder warngooji e ferngooji, e
saragol pine helugol e sankitingol e fellugol,

e saakagol wadde ko welidum nder ko heewi e gelle adunaaru hannde no wiide ina e dow ko feeñani yimbe jom heertagol hewtinaade e widaade e jangude yuwde e tatteeji ceertudi ngam ɓanginde pa'e majjum, e anndude darnde sariyankoore dow majjum, e hollude ko ɓuri laataade sababuuji majjum e peeñale majjum ,e wirfude jaabawol dow joomiraabe maggol, e waddude miijooji ballooji dow yiitude di.

Dum woni ko dereeji dii njidi hollude e dow raɓɓidinaade e dow yelagol no mburtinen haala nder lellnande garooje nder jandeeji men e wittooji men ɓurdi yaajude, warma no yebten ndee lelnande ko heewi e daɓɓale e dow no wardata nii:

Daɓɓere arandeere: ko woni pa'e fantingol nder heefordingol godɗo.

Daɓɓere didaɓerde: nooneji heefordingol e himmugol senndugol hakkunde majji.

Daɓɓere tataɓerde: e jeertingol yuwde e fantingol nder heefordingol

Dabɓere nayaɓerde: sabaabu fantingol nder heefordingol

Dabɓere joyaɓerde: peeñale fantingol

Dabɓere jeegaɓerde: yeewde laabi no dum safirte peeñale fantingol nder heefordingol

Rewtii timminiren dow rabɓidingol wonande dereeji dii, ngadanendi inde jeccorde e ummorde, e ko'e lelnande.

Warma no ennden nder hewtinagol men lelnande ceertude hakkunde daɗingol miiɗooji e daliiji e hoolnugol sottingol yiwde e porñorde, weertude rigi e sifa newiido ɓadiido, fotde no mbaawirden.

Dabɓere arandeere: ko woni pa'e fantingol nder heefordingol goddo.

Fantingol woni yeɓtagol fii faa faltoo haddi mum, konngol makko o teddii o toowi biingol: (wate pantinee nder diina mon) rewɓe 17, duum woni wate mbittinee honoko wi'a naa fotde mum,

Keefeeru woni suddude huunde naa uwude dum, aaraɓɓe na mbi'a kee remoobe wo uwoobe, sabu kambe ibe uwa leydi dow gabbe e duum konngol makko o toowii biingol (idum wa'l hono tobo ɗardanngo aawoobe fudngo mum).

E nder Sariya Keefeeru wo liddi liimaanaagal

Ibnu Hajmi Allah yarromu, o wi'ii nder anndintingol woni keefeeru nder sariya (kañum woni yeddude huunde ndeen nde Allah farridum, caggal woodeede hujjaaji laabudi immaa e bernde makko naa e demngal makko, naa e didi fuh majje, naa o gollii golle garde nder nassi Quraana wonde idum yaltina neddo nder Milla (diina Alsilaamaaku).

Ibnu Taymiya Allah yarromu o wi'ii: (keefeeru wo waasde goondinde Allah e Nelaabe mum, fotu laatii na wondi e fennude naa dum laataaki wondude e fennude,

Heefordingol wo kiite dow golle (haɓɓere, naa konngol, naa golle) no wiide dum

heefordinoojum, na dow neddanke keertoriido no wiidum keefeero, fantingol dow heefordingol en muuyriidum sattingol e beeltagol haddi, ngafeeti ndaarude hawrugol sardiiji naa riiwtagol mum nder sariya, e nder oo maana wonande fantingol nder heefordingol na yaltina kiite e keefeeru keefeero mo naataani diina alsilaamaaku melew, doo luural walaa e keefeeraaku mum, ndelle heefordindemo wanaa fantingol.

Idum yaltina katin kiite jartidindo yalti alsilaamaaku dum so naa renndina sartiiji yartere sariyankooji anndaadi, o hiitaama e yartere makko ko o kiiteteedo dum wanaa fantingol nder heefordingol, accu duum, dum heefordingol sariyankewol diidaangol.

Dabɓere didaɓerde: nooneji heefordingol e himmugol senndude hakkunde majji.

Dunke en anndal pecciiti keefeeru faade e pecce, feccere fuu na jogii yi'anndem, be peccii keefeeru njaltinoowu neddo Diina (milla) faade e pecce nay (4):

Keefeeru yanƙirgol: kañum woni no joomum

heefordina nder berndem e demngal mum, o jabaay yalla Allah wo goonga o ñiiɓnaay duum;

Keefeeru yeddude: wo kañum woni no joomum annda goonga e bernde mum, de saloo ñiiɓingol demngal makko hono keefeeru Ibliisa, duum woni ko haala e koŋngol makko o toowii: (nde o waddannoobe duum ko ɓe nganndi ɓe njeddi o e mum) nagge 89 duum woni ɓe njeddi.

Keefeeru canndaalagal: wo kañeum woni no neddo goondina e bernde mum, de ñiiɓina e demngal mum, de jabaay diinorataako e mum, hono keefeerfu Abii Taalib.

Keefeeru naafikaaku: kañum woni no ñiiɓina e demngal mum de yeddira e bernde mum, haqiiqa Ibn kayyim fecciide feccugol ɓadiingol e ngol keefordingol mangol de o wi'i: (haqiiqa Qur'aana ɓaŋginii no keefeeru wo geɓe (pecce)).

Gootel majji wo: keefeeru immoriingu majjere e lallere e ñeemtinde beeltiibe, duum woni keefeeru burngu jokkeede kuɓal.

Didabel WO: keefeeru yeddude e sanndodilde, e feendaade luurdude e goonga, hono keefeeru been be ardinden yeewtere mumen.

Tatabel hono keefeeru salagol o ndaarataa duum ko nelaado wardi e mum o yidaa dum o wañaadam o rewataa dum o honnataako dum accu duum, kanƙo wo o caliido jokkude dum e lunndaade dum. Ko buri heewde e feccugol ngol jokkataa njeñcudi himme amen faro lalnale amin nder feccugol keefeeru faade keefeeru manngu e keefeeru pamaru, e feccugol faade keefeeru no oon keefeeru jaati, dee pecce didi na njogii tabe jottiide kempe nder lalnande amin, ngam ko dum jillondiri hakkunde majje yuwde goofi mawdi nder damal heefordingol, ngam duum warma no teeldinen kala wootere fuh e majje teeldiniren dum haala

Aranel: wo keefeeru Manngu e keefeeru pamaru.

Keefeeru manngu woni njaltinoowu neddo Diina (Milla), duumna joomum nder yiite ñannde darngal, wo kañum woni ko muuyra e keefeeru nokku wellitingol, wo kañum woni feendaare nde ko haalden dum nder daɓɓere arandeere, Ammaa keefeeru pamaru muuyraa e mum duum ko sariya sifii dum yuwde e golleeji no wiide dum wo dum keefeeru, kaa daliiliji kollii dum yaltintaa joomiijum Diina alsilaamaaku, dum duumnataadu nder yiite, warma no ngadden yeruuji limlimnudi wonande ndee daɓɓere so Allah jabii/

Hono waasugol seerndude hakkunde majji dum laatoke sabaabu mawdo jeyaado e sababuuji boofi mawdi nder damal heefordingol no fantinoobe booybe e hesbe fuh, ngam duum boordugol fuu walaa so wanaa hakkunde majje seernde.

Nder tokkugol nassi Qur'aana e sunna, e koŋguli anndube tomottaare tawaama no

wiide sariya na welliti sifa keefeeru, e naafikaaku, e riiwtude liimaanaaku, e duum ko manaa mum laatorii hono nih e dow oon gaddo golleeji di daliiliiji ceedanii dum no dum yaltintaa alsilami nder **Milla**, fay so dum laatii idum jeyaa e mawdi junuubaaji dum tampinii yimbe wakkati feeñugol diina alsilaamaaku arane.

Hono duum ko habbi en hoore doo wo (majahabi Ahlul sunna wal jamaa) ngol daliiliiji ceedaniidum e sellugol.

Laabal oo majhabi: hono keefordingol jergiingol nder nassiji e ko nanndi mum dum wanaa keefeeru njaltinoowu neddo nder Milla, accu duum dum keefeeru ngu hewtaay duum, haqiiqa dunke en anndal inndiriidum inde badondirde hono konngol maabe (no wiide keefeeru gaay keefeeru), naa (dum laati wo dum keefeeru ngu be njahata faade e mum nguun), naa (dum laataaki hono heefordingol Allah e malaykaabe mum e dedwte mum e nelaabe mum); hono dii haalaaji.

Be mbi'ii hono duum nder (sirku), e (faasikaaku),e tooñange), e (naafikaaku), haqiiqa Ibnul Kayyumi wo Allah yurmomo yaafoomo, o haalii de o labbini faa woodi nder dewtere makko wi'eteende (Madaarijils-saalikiina)jipporde naatoobe, (e juulde e kiita yoppoobende) e nder rewataa wo haala makko ndee lellnannde cottinaadi yuwde e dewtere makko sakitiinnde, haqiiqa mi sottinii e mayre ko juuti ngam himmugol mayri kempingol,

Ibnu Kayyim yo Allah hinnomo imo wi'a: (Keerol nder nooneji keefeeru: na doo layli goddo duum woni keefeeru na feccoo nooneji didi: keefeeru **gollal** e keefeeru **yan'kirgol** e **cadndaalagal**, hono keefeeru cadndalagal: no joomum yankira ko anndi no wiide wo nelaado Allah mo juulde e kisal waddidum yuwde to Allah ngam yan'kirgol e cadndalagal yuwde e inde joomaaku e sifaaji mum e golleeji mum e kiite mum, dum wo keefeeru lutndiingu goondinal e kala yeeso.

Ammaa hono keefeeru **Golle**: Na feccoo faade kono liddoo liimaanagal, e faade ko liddataako dum, hono sujidande tooru, e hoynude dewtere Qur'aana, e warude Annabiijo e yennude dum, dum na lutndii liimaanaaku.

O yerdinii-wo Allah hinnomo - wonande keefeefru golle ngool yaltintaa Milla,de o wi'i: (haqiiqa Nelaado mo juulde e kisindam woni dow mum wi'ii liimaanaaku jindo, e gujjo, e jaroowo dolo,e oon mo hoolataako taakallembe mum, so riiwtii e mum innde liimaanaaku kañum wo keefeero faro Golle, sabu riiwtoke e mum keefeeru yankirgol e habbere, hono noon koŋngol makko:wate ngartee caggal am on heeferbe odon coppondira) dum woni keefeeru Gollal, hono noon koŋngol makko neddo fuu jaado to Daggada de goondindum, naa debbo faro caggal mum, haqiiqa yeddii ko jippinaa dow Mohammad, e koŋngol makko so gorko wi'anii sakiikem hey keefeero

Rewtii o jokinii yo Allah yurmomo hollude daliilaaji kaalaadi dii de o wii (Nelaado mo juulde e kisindam woni dow mum wi'ii nder hadiisa celluka yennugol Alsilaami wo faasikaaku warde dum wo keefeeru, de o senndi hakkunde warde dum e yennudedum, o wadi gooltel majji wo faasikaaku heefordintaa, goddo o wo keefeeru pa'e, ina anndaa no wiide o muuyrii keefeeru Golle wanaa haɓɓere, ngol keefordingol yaltintaa e Milla, hono no nde yaltintaa jinoowo e gujjo e njaroowo yuwde e Milla, no tawde dum ittiidum e liimaanagal)

Rewrtii o ɓangini - yo Allah yurmomo- no ngol laɓɓingol woni majhabi Salafi beeltiibe, yuwde e sahaabaabe e been wonbe caggal muɓɓen de o wii: ngol laɓɓingol kañum woni koŋngol sahaabaabe been burbe tomottaare fuu anndude dewtere Allah, e alsilaamaaku, keefeeru e cinndale mum).

So en anndii duum, de annduden cerndiigu hakkunde martabaaji nooneji keefeeru en anndii ko woni yankirgol e bondum goofi di

saamata e mum oon mo senndataa hakkunde majji sabu majjere, de dowiɓe faade e hiitoraade keefeeru pamaru keefeeru mawngu e yaltinde nder Milla, e dattingol yiiyam, e jawdi e gineeji mum.

Ɗidabel WO serndude hakkunde keefeeru noone e keefeeru jaati:

Muuyɗe men ɗoo e keefeeru noone wo golleeji tabitindi wonde wo ɗi keefeeru, muuyɗe men e keefeeru jaati: wo tabitingol kiite keefeeru nder gaddo golleeji keefeeru, na heewi ko yimɓe wobɓe caamata nder goofi na njikka ɗum gootum no kala gaddo ko heefordinta fuu wo keefeero gaay ndaarde alhaali makko.

Ko woni ɗeeñal no wiide konnguli e golleeji keefeerdinooji, na njalta e nedɗo de o wi'e wo o keefeero, kaa kiite no wide mo o keefeero ngu yaltlintaa nedɗo Milla hono majjere e keefeeru, e dooldude.

Seykhal Islaami Ibnu Taymiya yo Allah yurmomo imo wi'a oo fii, (hono nih kongudi

di heefordina bi'udodi na laato gorko mo nassi yottaaki dum, naa du yottokedum de tabitaay nokku mum, naa hubindaaki fahmude di, neddo fuu laatiido na jeyaa e muumini en tidniido nder daɓɓude goonga de woofi no wiide Allah na yaafoodum no dum laatorii fuh, foti ko dum masaalaaji ndaarde na golle, duum woni sahaabaabe ngoni dow mum e keewal imaamuube alsilaami en) e ngol cenndugol keefeefu bellitaado, e keefeeru jaati, na huñcita jiiɓduuji keewdi di fantinoobe artiibe e saktiibe fuh caami nder mumen.

Daɓɓere tataɓerde: wo jeertingol yuwde e fantingol nder heefordingol

Heefordingol alsilaami wo huunde bonne mawnde, ina jeyaa hulɓinagol mum yoga ko wartata e mum ko nanndi e:

1. Cappooje cattude tokkonndirde Dow mum e hakke keefordindo, so ni gorko wi'anii sakiikem hey keefeero haqiiqa wo gooto maɓɓe niya woni keefeero.

2. Dattinde yiiyam keefordinaado oon,
3. Ittude suddamaare alsilaamaaku dow jawdi makko
4. Senndude hakkunde makko e deekiiko,
5. Tayude hoolaare makko e alsilaami en,
6. Waasde lootudemo naa hasnude mo ,naa juulde mo naa uwudemo nder uwirde alsilaami en naa yaafnanaademo Allah,
7. Waasde ronudemo, naa ronnudemo doneteedo makko,
8. Kiite duumnudemo nder yiite,
9. So tawii wi'aabe wo heeferbe na keewi de na njogii semmbe, no wiide duum na waawi laataade habre mawnde hakkunde alsilaami en, faa bonna yonkiji keewdi e jawdeele keewde,
10. Duum na laatoo sabaabu no konnee Alsilaami en naatira e oo bannge naa oya, de dum yaajina woldeeki poodondiral, faa wolde ndeen mawna.

Hono ɗum e banndum, na waɗa faa heñaade e heefordingol godɗo na tahta ko heewi e yimɓe, bonna fahmuuji mumen, ko heewi e annduɓe kadiidum de njeertinii ɗum jomen hakkiilooji e fahmuuji keewɗi, daliiliiji e majjum na heewi na ɓangi, warma no kaalen yoga e majji ko newii, nder Quraana e sunna, e konngudi jomen gannde artiibe e sakitiibe fuh, e joomiraabe majaahibi, e haaloobe, e hesditinoobe lobbuɓe, nder taariikaaji alsilaami en.

Ina jeyaa e aayeeje Quraana kaɗudi de njeertini heefordingol alsilaami konngol makko o toowi biingol (hey onon goondinɓe so on njehii nder laawol Allah ɓanginee de ta mbi'anee wonande oon mo na werroo faade e mon salminaango a wanaa muumini odon daɓɓa gineeji kaake nguurnda adunaaru wonii nokku Allah nganiimaaji keewɗi hono nih laatinodon ko ardii de Allah ne'emini dowmon de ɓanginee, wiide Allah laatoke e ɗuum ko ngolloton wo kumpitiido) rewɓe 94, ko saabii ngol konngol wo gorko gooto

jeyaado e leñol banii Sulaymi bennanno sera sahaabaabe imo sogga kulle makko de o wiiɓe assalaamu alaykum ɓe mbii a wanaa alsilaami a hulumen tan de calmindaamen, ɓe mbari mo ɓe yɛfti daabaaji makko, ɓe ngartiridi to Annabiijo mo juulde e kisal woni dow mum, ndeen aaya oo jippii faa hollita ko ɓe ngolli, (hey onon goondinɓe so on njehii nder laawol Allah ɓanginee) faa yaha cakitte aaya oo, ko dum woni sabaabu jippagol oo aaye hono no tabitiri nder alhaali artiido jeyaado e alahaaliiji heefordingol goddo jeyaado e dunke en Qibla, Qur'aana jaabokeɓe e semmbe jaabule ɓangude.

Ina jeyaa e daliiliiji Sunna kongol makko wo Allah juulu dow makko de hisina, Neddo fuu noddirdo goddo hey keefeero naa aan a keefeero naa wii hey geddo Allah de o laataaki ko o wi'a dum sana dum fornoo e biido noon oon) dum hollataanaa soni a wi'ii goddo ko walaa e mum wo e maada dum wirtoto, kaa so tawii wo noon joomum worri dum ka a goondii faa'e wirfataako e ma,

Ammaa majaahibi imaamiibe joodaniibe nder jeertingol fantingol dow heefordingol, Abii Haniifa wii gooto fuu ta heefordina dunke en Qibla hono noon ko heewi e fahmuibe ko nanndi imaami Raajii o meedaay heefordingol dunke en Qibla)

Ammaa limaami Maaliki yo Allah hinnomo, o heefordintaa dunke en Qibla, konngol Nelaado biingol yennude Alsilaami wo faasikaaku warde dum wo keefeeru) e konngol makko biingol taa ngartee caggal am on heeferbe odon coppondira hakkunde mon, e konngol makko katin biingol (taa mbañee baabiraabe mon no wiide dum wo yankirgol neema Allah) hono dii na heewi sanne jeyaadi tabeeji gardi e konngol Fantingol, e dow dum wanaa Fantingol faro jomen annde, faa dum wi'ee idum golliree faro dewte naa sunna naa e moobgal annduibe tuugnaabe.

Hono ko buri lollude e Majhabi Saafi'ii-yo Allah yurmomo- waasde heefordigol yoga e lluttuibe yo e layliiji jeyaabe e dunke en Qibla,

accu duum fay wiidebe wo be faasiki naa salaade seedanfaaku mabbe, yo Allah yarro e Imaami Saafi'ii: (men ganndaa gooto e beeltiibe nduu jamaanu mo ina ñeemtina dum, wanaa du tokkitinbe caggal mabbe mo ina saloo seedanfaaku goddo ngam heefordingol dum, fay so o yi'l dum dattinii ko Allah harmini, fay so dum yottii dattingol yiiyam, e jawdi, naa parritindo e konngol) imaami saafii hono no njiiruden be faainaay bee so wanaa haala heefordingol be.

Amaa Imaami Ahmadu o wi'ii nder wasiya makko lolluka wonande Masdadi bun marsadi:(na dum yaltina gorko yuwde e liimaanaaku faade e alsilaamaaku de walaa ko yaltintamo alsilaamaaku so wanaa sirkaaabe Allah mawdo, naa wirfitinde fariila Allah toowdo tawa wo yeddudum, so ni o yoppiiidum ngam waamre naa ngam hoynugol dum laatoo e muuyde Allah so muuyii jukkoomo so muuyii yaafoomo), ina jeyaa e ko Abii Hasan Al As-arii sottini nde waasde heefordingol goddo jeyaado e dunke

en Qibla, e duum ko Jahbii wolwi yo Allah yurmomo wakkati nde o wii(mi yi'aanii As-arii koŋgol ngol weliikan sanne, wo ngol tabitingol Bayhakii fillokengol, mi nanii Abaa Haajimil Abdarii, mi nanii Jaahiri bun Ahmadu Sarkasii na wi'a: nde lajal Abii Hasan al as-arii badino nder suudu am to Bagdaad, o noddimi ngarmi, o wii seeda miin mi heefordintaa fay gooto e yimbe Qibla, sabu be fuu wo deweteedo gooto be ndewata) nelaado wii walaa deenoowo nangardan so wanaa goondindo) neddo fuu jaljimiido juule wondude e nangardan kañum woni alsilaami) ina jeyaa e Imaamiibe tinnotoobe be wanaa limtaabe nder majahabi anndaado, bee laatiibe tawaabe hono oo Sawkaanii Allah yarrom oon bangindo nder dewte mum ceerde, faa teenti e cakitiide majje bongol heefordingol alsilaami en, o jeertini e majjum jeertingol cattungol, na jeyaa e haalaaji makko e majjum (anndu no kiite dow goddo Alsilaami e yaltugol mum diina Alsilaami e naatugol mum nder keefeeru, ñeeñantaa Alsilaami goondindo Allah e ñalaande

sakitorde no wi'a joomum wo keefeero so wanaa tawa na jogii daliili laaburdo hono naange ñalooma, wiide no fii woni tabitii nder hadiisaaji celludi pillaadi yuwde jamaa sellube no (neddo fuu bi'ando sakiikem hey keefeero, hakiika dum wirfoke e gooto maɓɓe) hono nih nder sellunde, wonii lafju goddo nde cellude didi e ko wanaa dee, (neddo fuu noddirdo goddo keefeero, naa wi'l hey geddo Allah, de joomum wanaa duum, sonaa dum forñoow dow mum, wonii e lafju celluka haqiiqa gooto maɓɓe heefordi, nder dii hadiisaaji, e duum ko jergii e jergannde majji buri mawnude jergagol, buri mawnude waaju ella e sar'ude keefeeru).

E hono dii daliiliiji e cottinale ina feeña bonande sar'ude heefordingol, e battaade dum ngafeeti hawrinde sariyaaji e laɓɓinde kadaadi mum.

. . .

Dabɓere nayaɓerde: sabaabu fantingol nder heefordingol

Fantingol nder diina e heefordingol fuu wo sababuuji keertoriidi yoga e renndooji e lesde, warma no ennden tuugnaade dow sababuuji kuuɓtindi. ɓurɗi himmude e majji wo :

1- Majjere:

Ko ɓuri heewde e fantingol, e fantinoobe nder damal heefordingol wo majjere e famɗude anndal diina e majjere mawnde dow kuubaal, e kanndude kiite heefordingol, e jawtooji liimaanaaku, ndee majjer na feeña nder kiite e fataawii diin immotoodi e maɓɓe faade e luttubeɓe, accu duum fay nder hakke yoga maɓɓe nde gomma kamɓe sabu majjere iɓe kiitoo nde gom e heefordingol ɓe kawrondira hakkunde keefeeru noone e keefeeru jaati, na njillondiri nder damude jawtooji liimaanaaku, hono hiitoraade no Allah jippiniraay e tokkude sirkotoobe. Nelaado goondii e Dow ko o wii e kawaarijankooɓe. arandeeɓe (

gooto mon na hoyna gooto mon nder juuldem wondude e juulde maɓɓe, naa koorka mum e koorka maɓɓe, na jaŋnga Qur'aana, faltataako ɗarragol maɓɓe, berde maɓɓe kuuñaaki dum oo hadiisa e jeyaa e maanaa mum wo sifaaji bee, nder famɗugol maɓɓe faamde diina, wondude e tinnaare mawnde nder dewal,

2- Boofi needinkooji:

Ina jeyaa e sababuuji fantingol nder heefordingol nokku ko heewi e fantingol hannde wo goofi needinkooji gadiri sabu golle yooɗugol yurmeenden-kewol e miijo mum ngo yoga e jamaaje Alsilaami en ngadidum wakkati nde ne'ata e nde hollata tokkuɓe dumen ngafeeti etondirde, so tawii jamaaje dee njabaay needi goondinal ndiin moyyinoori berde de ne'a yonkiiji, njeeboo anndal sariyankewal, e fahmude diina ngool ngol na heɓee e mum anndude goonga yuwde e fenaande, peewal yuwde e goofi, keewal ina himmiri banngeeki mijooji, fii mona duña ko heewi e fantinoobe saamde

nder ko ɓe caami nder mum ɗum, nde wo fantingol nder heefordingol, Ina jeyaa e bonugol golle tarbiya (needi) ko heewi e sukaaɓe wo ɓe ne'aaki nokku ne'ooɓe needinkooɓe, ɓe njaɲgaay e juude annduɓe gollooɓe, accu ɗuum kamɓe moodibaaɓe maɓɓe wo dewte, e kasetaaɓi, e juurnalɓi, e ko nanndi hee, ina jeyaa e njeñcudi mbonndi e ngol nee'ugol wadugol yolande mawnde hakkunde fantinooɓe e hakkunde jomen annde, nder ko ɗum sabinbinta faa majjuɓe immina fatwaɓi di ngalɗaa e anndal ko haali, ɓe laatii ɓe mawɓe majjube na omta (wada fatwa) nga feeti anndal, ɓe lallii ɓe lallinii ɗum na wartira en e sabaabu tataɓo.

3- Waasude immaade annduɓe e ndarnde mumen

Ko ɓuri himmude e sababuuɓi fantinedre no jokolɓe Alsilaami en hannde no annduɓe tomottaare ɓee ɓe ndaraaki e gollude golle gonde dow maɓɓe e waajagol yimɓe e hollude ko haani, gooto fof na jeedi na ndaara, ɓe njangintaa ɓe mbaajataako ɓe

ne'ataana toon fedde jeyaande e jomen annde njehii naatoyii haɓaade Alsilaamaaku faro wañbe muɓben adunankooɓe, e hoddaaɓe, faa golle mumen heertorii tan wo wadde fatwa, ɗum na haani naa haanaa, sabu ko heewi e ɗiin fatawaaɗi ngarataanaa e ɗaɓɓugol been hunonɗirɓe e maɓɓe, de ɓe mbonndi ko'e maɓɓe ɓe mbonndi diina maɓɓe e tomottaare maɓɓe, ɓe teetoraama haangol maɓɓe, ɓe laatorii ngam ɗuum iɓe njeyaa fantinooɓe nokku sukaaɓe diina been ɓe ɗum sabinbinani jartidal lunndiingal.

Na toon fedde annduɓe wonnde nde naataay ko fedde arandeere ndee naati ɗum, kaa kamɓe ɓe naɲngii fiiji kimmuɗi ɓe njoppi ɓurɗi himmude, de ɓe cunliri e ko woodi foftere ɗi ngalaa tampiri, ɗi ngaddataa torraaji, yaama tawee ɓee na yeldinaneɓe sabu ɓe keɓaay laawol faro laamuuji ngam ummaade e waajibiiɗi maɓɓe hono no ɓe njidiri noon, laamu jaɓaay gollindeɓe hono no golliniri fedde arandeere ndee noon, kamɓe du ɓe cubii jam e woddingol ko'e

mumen kala torra, heddii seeda e jomen annde been woni himmirbe e deemokraadii, be muñi dow ko etetee dow maɓbe, e pelooje, tuhmooji yuwde to fangingol e yooruɓe

Goofi nder laabi jandeeji:

Ina jeyaa e sababuuji fangingol manngol, needi taweteedi nder laabi jannde, ko heewi e laabi jannde nder jangirde pamare e toowde gonde nder leyde alsilaamien wo laabi Ilmaaniya(nganaa diina), di domditataa domduɗo, di cellintaa ñawɗo, e baale de na njalta e dee jangirde, na njallta wo majjube diina mumen, e haɓbere mumen, e sariya mumen, e muuyde mumen, fay so laati jomen keertale anndal, aɗa tawa Doktoor keertiɗo, kaa wo humambinne e diina mum majjuɗo mo walaa anndal cellungal, naa needi kisundi batingol fantinoobe hono faltorii e meeden, dum woni ko hollata wonde ko heewi dammitotoobe e jangirde toowde fangingol mumen wo yaltube e jangirde laamu, naa du be nganaa

janngube fes, na famdi nder maɓɓe yaltube e janngirde alsilaami en finaatawaaje de nganaa laamunkooje.

Na toon leyde Alsilaami en godde laabi mum wo jande alsilaamaaku kaa kañje de ndaaraani bangeeji mahude nedɗankaaku alsilaamike timmuɗo jaadildo, nde laamuuji finananno faa e himmugol laabi maɓɓe jande, e banttingol majji bangeeji miijo e naatirki jokolbe, be mbayliti e sifa kulɓiniido mo goofi, be mbayliti laabi jande, be duyti ñiibnaadi jande, dow ɗaɓɓe laamu polotikiije e anndube ne'ooɓe, e hoolaareeɓe, e politikiiɓe yuwbe leyde hiirna, waylitingol ngol inndiraa ko (haɓude e jihaadinkooɓe) ina jeyaa e fonnditingol laabi jande nder yoga e leyde alsilaami en, mooytude yoga e aayeeje Qur'aana, e hadiisaaje annabiijo, e lelnande godde, waylitingol laabi jande ngol hawraani, sabu annditii wonde hiirnaaɓe, e hunodiibe mumen jeyaaɓe e kaanankooɓe gure be ngonni iɓe kaɓoo alsilaami en e diina mumen, iɓe naata faa nder noone jande

maɓɓe nde sukaaɓe maɓɓe janngata, dum laati wo dum laawol gonngol beydungol fantingol fantinoobe.

5-Waylitagol kuubungol yuwde e alsilaamaaku

Ina jeyaa e sababuuji diin beydudi panteefi nder miijo wo saaktagol pankaraaku manngu, e kalkooji butti nder renndo alsilaami en seerngo, nder baale cakitiide – sababuuji limlimnudi nder e yaasi fuh-tomottaare ndee wodditii nanngude diina faa buri no wondruno arande, wadde pankari mawdi caakiitii faa keewi, e fuhsuuji taññiidi, bid'aaji e sirkuuji keewi, hono fofinoraade maayɓe, e rewude jenaale e jomen darjaaji mawdi, de lutti e karmudi keewi, gollondiral e ribaaji gooto fof hillaaka, njeenu e taartaraaku huubi nokkuuje fuh, jikkuuji mboni bural haɓɗaa,, jaasde njanjinaa faa janji, dum fuu waddi anngal yamirgol moyyi naa haɗude fankarde, dum fuu sabinbini fantingol downgol faa heefordingol.

6–Kaanankooɓe teetoobe haɓdoobe e Alsilaamaaku

Wondude e garol kaanankooɓe ko woni caggal (saykibikoo) nder ruunde Alsilaami en ɓe kaanankooɓe njokki e haɓaade alsilaamaaku ngol puɗɗungol gila nde jaggitoobe ngarnoo dow ndii leydi, ɓe ngaddi boneeji maɓɓe ko nanndi (miijoji kelooji cankita) ilmaani e liberal e suyuu'l ɓe naatidum bannge anndal e jannginde, e pinal, e kumpite, e ko wanaa ɗum, ɓe kaɗii sariya alsilaami gollireede, ɓe kiitorii luwaaji hiirnaaji, ɓe kaɓii juulɓe e waajotoobe mumi en e unte e guɓɓe ɗe jolkolɓe alsilaami en keɓata nder kasuuji maɓɓe, ɓe paddii hebugol golle sariyankeejo nder leydi faa ɗum sabinbini feeñungol wempeyere mii jagol heefordingol, kaananke, faa ɗum yottii e heefordingol yimɓe fuu nokku yoga e heefordinoobe.

7–Fantingol lutndiingol:

Ina jeyaa sababuuji feeñugol fantringol, fantingol godngol lunndiingol kañum wo

keefeeru bolu, e yartere bangunde, e yennude diina, e jalkitinde Allah e Nelaadomum, e juutnude demle mumen njenna Alsilaamaaku, e bangingol teddeengal yartube, oo fii jibini golle luttndiido, dumle wo huunde anndaande sabu woodii tiidnuube ni bee too tiidna dum ina anndaa e taariiki miijo Alsilaamaaku, feeñugol wirfitingol laatii wo wirfugol faade e Allah nokku Kawaarija, e Qadariya, e dow Jabariya.

8-feendoraade Alsilaami en hare yuwde e semmbeeji mawdi

Ina jeyaa e ko wallata fantinbgol, nde Alsilaami en annditinnoo wonde leyde mawde dee huccinii e mabbe habre mawnde, yuwde e lesde hiirna, Alsilaami en na nji'a no wiide hiirna na walla yahuudiyankobe e nangude Palastiini, e hewtude Afagaanistaan, e Iraak, e tooñaaji gadetee dow Alsilaami en e Alsilaamaaku, nder ko heewi e lesde Alsilami en, e wallugol mabbe jubbe bonde gonde nder lesde Alsilaami en, e foyde moyyereejii mumen, e bobtude ngaluuji mumen, dum

fuu laataaki so wanaa konnaagu leyde hiirna anndaangu wonande leyde Alsilaami en e Alsilaamaaku, dum beydii tikkere Alsilaami en dow hiirnaabe, e ko jokkondiri e mumen kaanankooƙe gure e jokke mumen, e hiirnonɗiniiƙe ko nanndi Ilmaani e liberal en, dum fuu waddi fantingol e miijooji bondi, e heefordingol, ɗee toƙƙe fuu en kaaliino ɗumen ko artii.

Ɗaɓɓere joyaɓerde: peeñale fantingol nder miijo hannde.

Yeeso no kolliren peeñale fantingol nder miijo fantinooƙe hannde, boordugol walaa e miccinde sardiiji e tonngale miijo ngo peenditiden ngoo KO heewi e majji na ceerti, ko ɓuri himmude e ɗii sardiiji e tonngale:

- No golle oon(heefordingol)laato wo keeferu njaltinoowu Milla (diina) wondude e daliili nassi Qur'aana e sunna naa e dow ko moodibaabe kawri e mum,

- No tabita Dow golludo golle heefordingol cellungol, naa daliiliji sariyankooji, sikke jabataake.
- No biido noon oo WO anndudo kiite sariyankooje, e anndude haqiiqa golle mo o wadi oo o wanaa majjudo majjere nde imo yeldinantee e mum.
- No tawee o dooldaaka e wiide dum.
- No ta laato miije naa sikkii naa wi'aama, naa nanaama.
- No ta dum laato ñeemtinaadam ñeemtingol ngol imo yeldinane.
- No o wadda e majjum hujja, mo Na itta sikke.
- No hiitoo dow mum waawbe dee kiite mawde tilminiide yuwdeo waaybe hubindiibe e anndal segilaniibe wonande kiite.
- Tokkitiido dingiral fantingol nder heefordingol hannde naa joomum taw no hono yeebagol dii sardiiji, e waasude tongaade e dee tongge, e welsindaade duum

ko waddii e jeetagol nder ngal damal na jeyaa e ko buri seerndude ngal dingiral.

Ko buri feeñude e fantingol nder heefordingol hannde wo:

1- Heefordingol ngol wanaa heefordinde.

Ina jeyaa e sardiiji di dagataako heefordingol so wanaa tawa idi kibbi dum woni heefordingol jaltinoowol Milla, nder daliili nassi Quraana naa sunna, naa kawral moodibaabe, dum wo fii mo fantinoobe booybe e hesbe lutndiidum, haqiiqa be heefordinii gadɗo junuuba mawɗo nde gom be heefordina fay ko dagii nde gom, fay doftanagol nde gom dum wo njeñcudi anngal anndal; famɗude pahmu,

Ina jeyaa e banndi jahdooji e heefordinoobe ngafeefi keefeeru, accu duum ngu wanaa karmungu fes; heefordingol yoga e fantinoobe wonande kala mona jogii dereeji laamu ko nanndi e kartidanti, naa paasipoor, naa ñaamude kaalis ñaameteedo nder leydi, e dow hujja wo wiide dum na

holla neddo na goondini nguun laamu njartungu luttungu Allah, nguun ngadungu oo kaalis, kala goondindo nguu laamu wo keefeero.

Haqiiqa miin mi wurdii e yoga bee yimbe nder ngalluje ko nanndi (Bssawar) Bakistaan,e (Jalaal abaad) to Afgaanistaan hitaande (1991–1992), be ngadii ñanndem jamaa be inniridum jamaa (luural) be heefordini be mbari Allsilaami en luttube be, de nji'umi nanumi e maɓbe kaayee fi e dii konngudi e dii golleeji.

Ine jeyaa e heefordingol, heefordinirde mawdi junuubaaji di anndudaa njaltintaa neddo Milla diina, fayso goddi majji laatii wo keefeeru pamaru.

Haqiiqa ko heewi e jamaaje fantinbe nder heefordingol caami nder hono dii, ina jeyaa e dii jamaaji (jamaatu ahlussunna wonande noddaandu faade e diina e wadde jihaadi) to leydi Niijeeriya annditirteebe (Book haram), oo sekh abu yuusuf wo kañum wadi ndee waalde imo wadi nder dii pankari duum ko

ina heefordina. Warii nder deftere makko (wiinde dum woni haɓɓere amin e laawol noddaandu amin) nder hollude daliiliiji e haɓɓude, (Ina jeyaa e keefeeru bolu no jinaa sankitoo de, saaktoo e ribaa, e karte (raagaare), e mhuuñaaari (njeenaari) e ko nanndi e dum)

Ina anndaa no wiide dee luttale kaalaade nder kaa haala wo mawdi junuubaaji, kaa di njaltintaa alsilaami nder diina mum, so wanaa dattingol, e yankirgol kiite sariyankooje.

2- Hono heefordinirgol e miijo:

Ina jeyaa sardiiji di boordugal fuu walaa sonaa di timmu fuu neddo waawaaka heefordineede sonaa laatoo nassi Qur'aana kaalɗo dum , soni na miillee joomum wo keefeero naa wanaa tilsii filaade anndude no joomum wonri, yeruuji duum woni rewde naa jokkude heeferbe e wallondirde e mumen, jokkondirgol keefeero e wallondirde e mumen na waawi laataade wo ooñagol faade e diina muɓɓen, e yidde keefeeru muɓɓen, e

konnagol alsilaami en e koreeji mum, ngal jikkondiral wo keefeeru burdo yaltinde neddo e Milla, ngam konngol makko o toowi biingol: (de oon mo yillitii e mabbe e moodon wiide kanko imo jeyaa e mabbe) maa'ida 51, na laatoo yillitagol heeferbe wo ngam nafaa adunaarunkeejo tan, wondude heddaade konnaagu e dow ko be ngoni e mum , ngol yillitagol wanaa keefeeru, na laatii boofi de wanaa keefeeru.

Na toon martabaaji goddi nder yillitagol, Seykh Daahir bun Aasuur wi'ii nder tafsiir konngol makko o toowi biingol (wate muumuni en njogitoo heeferbe wo yidaabe gaaye muumuni en) Imraana 28. Aaya oo hadii yillitaade heeferbe gaay Alsilaami en faro tonngugol naa wellitingol, yillitagol na laatoo e ko yi'etee e ko yi'ataake, ina laatoo e ko yi'etee tan, haqiiqa o yaltinii e dum alhaaji jeetati:

Alhaali arano: no alsilaami jamaa heeferbe naa pelle mumen yillitiiibe mum nder fii mum ngam oonanaade faade e keefeeru mumen

ngam honnaade alsilaami en, e oo alhaali joomum wo keefeero, duum woni alhaali naafiki en, rewteii wo Allah yurmomo o limitii nooneji jeddi e yillitagol ñakungol oo martaba darja, de wanaa keefeeru njaltinoowu neddo nder Milla,

Ina jeyaa e goofi mawdi nokku fantinoobe heefordinoobe hannde heñagol mabbe e heefordinde kala mo yuuri e mum ko wadda martaba jeyaado martabaaji yillitagol ko wanaa alsilami en ngafeeti yananeede na ndaarde, naa pilaade faa labbina, acu duum nde gom ibe heefordina faa ko wanaa yillitagol fes, ibe heefordina joododiido e heeferbe,naa haalani dumen kibaar, naa yettidumen, naa yiidaa e mumen nder natal, naa du daabi dewral hakkunde mumen, naa jabi e mumen mballa, rewteii yoga mabbe mahi dow ngol heefordingol heefordingol gonngol burngol fantinde, be limitii ngol heefordingol kala mo yallti e mum ngool jillitagol, been be be keefordiniri dumen e yillitagol aranol hono nih ni e jokkondirgol

yolonde heefordinde beyda yaajude faa renndi ko heewi e dunke en Qibla.

Kaanankooɓe ɓee wo heeferɓe, na jeyaa e sabuuji keeferu maɓɓe jokkugolɓe e wallugol maɓɓe ʼkonnee en tomottaare alsilaami en, konunkooɓe wo heeferɓe ngm yilliagol kaanankooɓe heeferɓe, gollooɓe laamu wo heeferɓe e nokku yoga e fantinooɓe, sabu ɓee fuu wo walliibe laamu keeferu, accu duum fay yimɓe ɓolɓe ɓee fuu wo heeferɓe nokku yoga maɓɓe sabu yillitagolɓe njuɓɓudi laamu keeferu, naa du iɓe njarrii keeferu laamu nguu.

Doktoor Abdul-Qaadir bun abdul-ajiji anndiraado e heefordingol, gollooɓe laamu, gooto maɓɓe e kiite fedde haditiinde e koddore ɓeen ɓe laataaki so wanaa haditiibe rewde sariya katin. De kiite fedde kañum woni kiite hooreeɓe mum e moodibaabe mum, e dow dum so tawii hooreejo fedde wo jartidindo hono (Musaylamah, e Dulayha, fedde mumen na waawi limteede e fedde

1

yartube) e dallinorii dum, konngol makko o ktoowi biingol:(no wiide Fir'awna e haamaana e konuuji mumen be laatoke woofube) kasasi8, e duum ko woni e maanaa mum yuwde e aayeeje deen de na ponnda fir'awna e konuuji mum nder kiite.

dee kiite.imaami fantingol bangudo, o woofii hakkunde lutndiibe mo fay yoga jihaadinkoobe dunke en anndal been hawtubemo konngol e heefordingol kaanankoobe been be heeferdingol mumen wo nokku luural hakkunde dille alsilaamien ina jeyaa e been lutndiibe seyku Adiyah liibyanke, nokku do o wii nder jaabagol makko (dallinoraade oo aaya teddudo dow no wiide kala laamunke dammitotoodo faade e laamu laatiingu fuh nder laamuuji di men keefordinta dum hono laamu Suudaan naa laamu sa'uudiya, kala tokkudobe wo keefero sabu tokkugol mabbe nguu laamu, tokkuba wo hono tokkaabe nder laamu, sabu aaya oo fotndii hakkunde mabbe), imo wi'a katin e heefordingol konunkoobe e poliisiibe

oon mo jartiddingol tabiti (nder masaala heefordingol no wiide inen ...duum ngam jaalagol niɓndeeji majjere dow yimbe, e bonnugol annde e fahmuuji, e ñifugol Annooraaji anndal nder dii masaalaaji, e heewugol jiiɓondirgol e jiiɓooɓe jeyaabe e jomen annde e moodibaabe mumen moodibaabe lallere been ɓe na njikkee jikke moyɓo, ngam heewde jillondirde e heewgol taawiilaatu nokku yimbe).

No wiide dii masaalaaji na woni e fiirtugok ngol haala sellataa nder mum so wanaa dunke en anndal e jaadilal, tokkugol na jogii darjaaji en ɓanginiino dum ko faltii: walaa keefordinteedo so wanaa oon mo tokkugol mum laatii do tokkugol ngam keefeeru e wallude dum, e ooñanaa diina mumen, e darjaaji yoga majji wo karmudi, hono widagol Alsilaami en na hokka heeferɓe, ngam faa heɓa jawdi naa nafaa adunankeejo, hono no Haatib wadi o habrii Quraysinkoo kee Nelaado ummonoke udditingol makka, yoga majji na dagii hono jaagodaade e maɓɓe, e

wadandebe moyƴereji e jokkondire sariyankooje, Allah wi'i (Allah hadataa on ƴuwde e beenbe kaɓaay e moodon e fii diina, be njaltinaay on du ɓahdeji moodon, no moyƴon e maɓbe njaadilon faade e maɓbe, Allah na yidi yaadilbe.) mumtahirat 8,

Ina anndaa no Nelaado mo juulde e kisal woni dow mum, hunondiriino e leñol Kujaa'ata en be laatokeno araɓbe sirkotoobe, o weldii e yakuudu en o ahdondiri e dunke en dewtere, o jabii dokkal ƴuwde e Mukawkis kaananke Misira kibɗinke, o newonoke Harqal kaananke Ruum de o juurii suka yahuudiyanke mo sellaa oon suka gollannodo nokku makko,o jabii noddaandu Yahuudiyanke Debbo to Kaybar,de o jippini nasaarankooɓe Najraana nder Misiide makko.

Duum ko ina wi'ee nder yillitagol e gollidal e heeferbe laylinkooɓe, ina wi'ee hono duum katin nder gollidal e yillitagol yartidinbe caggal tabitingol yartere mumen, soni kaananke wadii ko lutti diina Alsilaamaku de dum tabiti dow makko, de sartiiji

heefordingol laabungol kadooji tawaaka, de hiitii dow makko dunke en kiite e fatwaa no wiide mo wo o keefeero, dum heyii ko o wi'ee keefeero wo dum tan, amma ko wanaa duum e tokkuɓe dum na woni yaajinagol, na toon yoga na tokkiɓe na doftaniiɓe nder keefeeraaku maɓɓe, ina haɓɓa e Alsilaamaaku, ina honnoo yimɓe Alsilaami en, dow yillitagol konnee en mum dow anndude duum, oo kiite mum wo kiite jartidindo, na toon ko ɓe dowtantoo nder luttude Allah e iɓe anndi dum wo luttal Allah no wiideɓe ɓe junbirii e majjum ɓee wo luttuɓe ɓe nganaa heeferɓe.

Ibnu Taymiyah yo Allah hinnomo o wii neddo fuu doftaniido goddo nder luttude tagudo (ɓee woni jogitiiɓe Ahbaaru muɓɓen e Ruhbaani en mumen wo joomiraaɓe, nokku do ɓe doftanii dumen nder daktinde ko Allah harminini e harminde duum ko Allah dagini ɓee na laato dow geese didi :

Gootel majji: no ɓe annda no wiide ɓe ɓe mbattitii diina Allah ɓe keddo e jokkudeɓe e

goondindebe, daginde ko Allah harmini e harminde ko Allah dagini dow tokkude hooreebe maɓbe dow anndugol maɓbe been wo luttube Allah e Nelaabe mum, dum woni keefeeru pay, fay so tawii be njuulantaanobe be nganaa sujidannoobe be, neddo fuu tokkudo ngafeeti diina dow anndugol mum no wiide oon mo tokki walaa diina be imo goondini ko wii fuh gaay Allah d Nelaado mum, oon wo cirkiido hono bee doo,

didabel no haɓbere maɓbe e goondinal maɓbe laato dow daginde ko harmi e harmingol ko dagii wo ko tabiti, kaa be dowtanoke be nder luttude Allah hono Alsilaami wadirta duum wadata gollatadu lutti di o anndi o luttii, bee na njogii kiite mumen yeruuji yimbe junbuɓe hono no tabitiri nder sellunde yuwde to Nelaado mo juulde e kisal woni dow mum o wi'ii (haalandema doftanagol nder ko anndaa) o wii wonii e dow Alsilami nande e hedagol ko yidi e ko o waɓi tawa o yamiraay luttal Allah)

Na toon mona gollida e keefeero, kaa wo yidde duytugol tooñeejim e wadude ko waawi e jaadilal e goongal, e duñude ko waawi duñude e pene e tooña,oo wo barjeteedo dow anniya muudum, e golle mum, dum na jeyaa e damal hono dabbal annabi yuusufi mo juulde e kisal woni dow mum, o dabbiri kaananke oon no wadamo wo o deenoowo beembe laamu leydi, Ibnu Taymiya yo Allah yurmomo, o wi'ii (rewtii soni yillitagol laatoke wo dagiingol naa jidaangol naa wo tilsungol,warma no dum laato e wobbe kaa wanaa waajibi naa ko tildi, ndeen ko gootel e moyye didi nde gom tilay nde gom na yidaa, e nder ngal damal yillitagol yuusuf dow beembe laamu leydi misira, accu duum no wadadum dow beembe leydi fof de kanko kaananke wo o keefeere de yimbe makko fuh wo heeferbe, hono Allah toowdo o wiiri (wallaahi haqiiqa yuusuf waddanii on ko ardii e aayeeje banngude, on keraay odon ngoni e sikke e duum ko o wardani on e muudum) gaafiri 34, (hey waayiraaɓe am kasu yalla Allah en seertube buri moyyude na Allah

gooto jaaliido.odon ndewa gaay makko ko wanaa inde de innudon dumen onon e baabraabe moodon,) yusuf 39, ina annda no wiide heeferbe fuh boodugol walanaabe no latanoobe aada e laawol no be njabirta jawdi ndeen e no be ngollirtandi yimbe kaananke e koreeji mum dum laataaki dum dogoojoum dow laawol annabaabe e jaadial mumen, yuusuf e hoorem hubindataako no ñaamira jawdi ndii no yidiri, naa ko muuyi fuh wo noon diina yi'iri, yimbe njabanaani mo, kaa o gollii ko hubindotoo e jaadilal e moyyuki o hebiridum laamu e teddungal Alsilaami jeyaabe e koreeji makko dum ko o waawaano hebudedum sanaa hono nih, dum naatii nder konngol makko o toowi biingol (kulee Allah no mbaawirdon) tagaabuni16

Ina toon feccre wonnde ndeen woni no ko buri heewde e golloobe laamu jokkondiral fuu walaa hakkunde mumen e laamu keeferu yartube; hono golloobe nder janninoobe, e dokotoroobe, e gollleeji

kuubudi, ko nanndi e meeriibe fittoobe laabi , bee junuuba waalaa dow mumen .

Ammaa kuubal yimbe baka mumen fuu walaa e laamu kamben anndaa alhaaliji laamu, rewtee kambe be jaalaa be e fii maabe, ndelle bangii walaa ko heefordini bee hono ngol jubool e tuhmooji mahiidi dow yoga mumen e yoga, Ibnu Taymiya yo Allah yurmomo (oon mo liimaanaakum tabiriri teññoral dum herataa e mum e sikke)

Ina jeyaa e damal heefordingol fantinoobe wo kala mo ina goondidi (Demokraati) naa be noddii faade (laamu ngallunkaaku) be mbii diimokraatii wo luwaa lalnaado luttondirfo e sariya Alsilaami en, mo heeferbe lelnidum, na heetootoo e hokkude neddanke laawol timmungal e wadande hoorem sariya ko hawrataa e diina Alsilaamaaku na jogii sariya mum timmudo konngol makko biingol (be njogitoke moodibaa be maabe e mawbe maabe wo joomiraa be gaay Allah) tawbat 31, ngal joomankaagal e wadde sariya gaay Allah laatoke , konngol makko o toowi

biingol (naa wo hawtiibe ngoodaniibe sar'anibe yuwde e diina duum ko Allah dunjaaki e muudum) suuraa 21, laabi gollude deemokraat no dee kiite, hono wadude pelle politikiije, e wadde joodle loomtotoobe, (parlamaan) e naatude nder dee pelle, naa wotude joodle deppitee en nder jappude naa wote, dum fuu majjum wo keefeeru, yuwde e oon golludodum naa noddi faade e majjum de yammbinanidum yimbe, naa yarriidum fay so gollaay dum, sabu dum fuu wo e laabi demokraati oon mo kañum diina heeferbe, wate hoomtitora e keewal halkiibe nder majji, been ñeemtinbe diina Alsilaami, de naati diina heeferbe fanna tan ibe njarrii demokraatii e laabi mum, fay so gooto maɓbe laati na ruɣɣa nannde fuu raka'aaje ujunere, naa laati na yottina Qur'aana ñannde fuu laabi teemedere wo keefeero, Allah toowɗo wii (de ko heewi e maɓbe goondintaa Allah so wanaa kambe be sirkotoobe) yuusuf 106,

Yo en taskito kaa haala na en taw wiide no fii woni idum yaajina tobbere heefordingol deemokraati faa dum hawrondira nokkuujem fuh, e laabi mum ceerdi, faa dum hawrondira oon mo immaaki so wanaa yaade itta karte wote tan fay oon wo keefeero, wondude e fantingol ngol, na toon ko buri fantingol sattude, duum woni konngol fonndude deemokraati e keefeeru, faa dum renndina oon mo goondinaani deemokraati mo yuɓɓingol naa ballondiral woodi hakkunde mum e goondindo deemokraati, ina jeyaa e damal heefordingol deemokraati ko faltii doon nokku fantinoobe, e heefortinde (njuɓɓudi laamu Alsilami en) ko nanndi fedde Nusrat to leydi Siirii, e kala pelle tawdaade e mum njuɓɓi, nder haɓdude e yartidinbe, ngam hunondirgol muɓben e pelle deemokraati dum warii e nassi fatwaa heefordingol caggal ndaarde kaanudi mum, e ko artii,(no wiide laamu Alsilaami en gooyni ko accataa kala cikkitotoodo fuh hono kiite deen pelle no wiidede wo de jartude) fatwaa oon beyditi (,gam duum jabataake

feeñugol nder konuuji amin oon mo na daroo e heefordingol ßem)

Ngol fantingol e njußbudi laamu nder siirii e Iraak nanndataa naa yerdondirtaa e mum so wanaa fantingol gonngol nder leydi Liibii ina jeyaa cakitte fatwaa maßbe iße keefordina (konuuli daranii bangaji) walaa fuu ko saabii ße keefordina sabu kamße (wiide kamße ße naatii e kunondiral bellitiingal hakkunde maßbe e yartidinße jartugol peeñugol hakkunde maßbe e parlamaan en tokkuße laamu deemokraati, e konunkooße e yartuße, e Alsinkiniibe)

Neddo fuu taskitiido oo fatwaa naa taw wo dum fantingol ngol tuugnaaki e daliilaaji, duumle wo sababuuji garooji dii:

No wiide heefordingol Alsilaami en sabu goondingol mumen deemokraatii wo heefordingol miijeteengol, deemokraatii nde gomma na wi'ee deemokraati tawee muuyraa ko senndude hakkunde diina e dawla, e hokkugol yimße ngadana ko'e mum sariya gaay Allah, ina woni e duum dattingol ko

harmi e harmingol ko dagii, e renndingol keefeeru e bonande, dii maanaaji fuu na woodani deemokraatii wo diin piyondira e Aslsilaamaaku, kaa dii maanaaji ko heewi goondintaadi ko buri heewde e Alslilaami en been jabaa nokku mum buri laatugol majjum wo di mballa tomottaare e subaade kaankooɓe mum e hasbude dumen; faddaade dum e hiiñude golle kaanankooɓe mumen.

Gollanoobe Alsilaamaaku goondinɓe deemokraati na nji'a deemokraati wo laawol no neddo yottinira noddaandu mum, e yottinde noddaandu maɓɓe, e daranaade tomottaare maɓɓe, e dow dii sababuuji immii fatwaa moodibaabe mawde e jamaaje alsilaami ennder golle alsilaamaaku ɓe bii nadagii hawtude e deemokraati, hoto wii bange heeforingol ɓee. Na moyɣa tawee wo ɓe woofube, naa ɓe majjube, naa ɓe ñeemtinoobe tanaa maɓɓe, dii wo kadooji heeforingol ɓe.

No wiide heefordingol hunondirde e maɓɓe mahaakinaa dow heefordinde been, soni feeñi no wiideɓe ɓe laataaki heeferɓe, no wiide dum heefordintaa oon kunondirɗo e maɓɓe ɓuri haanude, e wiideɓe heeferɓe woni keefeeru luuraangu dow mum wanaa hono keefeeru kawraangu dow mum, keefeeru oon mo ina ɓangina Alsilaamaaku mum, laataaki hono oon mo ina feññina yaltugol mum diina Alsilaamaaku, hono ɓee kala kawrital mumen fuu na peññina jogitagol mumen diina mumen, e teddinoraade dum, e eelgal mumen e diina mumen, no wiideɓe ɓe naatnaay golle politik so wanaa gollirde dum, toy woni yeeso heefordingol yuwde e wallondirgol e maɓɓe, wanaa kala yillitagol heeferɓe fuu yaltinta nedɗo Milla hono no kollirnoden ko artii.

3- Heefordinirgol nedɗo dow jikke :

Ina jeyaa e sardiiji tilsudi hebbinde dumen ko adii nde heefordinta godɗo, no golle oon taatoo wo keefordinooje pa'e, no bi'aado keefeero oo wadii golle dee, tawa idum tabiti

tabitingo sariyankewol, hono jikkeeji e nananti tan hey'ataa, e siksikki e tuumooji, wondude e duum ada tawa hannde ko heewi e fantinbe na keefordina yimbe, e jamaje be keefordinira dumen e huunde nde tabitaay dow mumen, accu duum heewi ko liddi majjum woni ko tabiti dow mabbe, a tawanbe ibe keefordina fedde huurnde, naa jamaaje kuurde e duum ko dammitetee faade e yoga yimbe mabbe yuwde heefordinooji na waawi tawee dum wanaa ko selli, naa fay so dum selli dum wanaa ko heefordinta neddo, fay so sellugol majjum, e sellugol wo dum ko heefordinta yuwde e yoga mabbe ina jeyaa e goofi mawdi huubtingol kiite fii majjum dow heddiibe bee e dow jikke tan e miiji yanugol majjum.

Ina jeyaa e ko buri fuu tañnaade ko njiimi nder ngal damal heefordingol njuubudi dawla wonande jamaaje al'ikwaanul-musliniina (sakiraabe Alsilaami en) e duum ko yellitiimi dow mum nder bi'aangol caraangol nder jurnal (Daabiq) dow internet

e unwaan (maande) (ikwaanul murtaddiina) sakiraaɓe yartidinɓe, caggal seeda juurnal ngal caggal seeda yuwde e nokkuuje, faade e kiite e heefordingol jamaaje e yartidingol mum, yuwde e nokkuuje e innde njuɓɓudi dawla (Abii Mohammad Adnaani) konngol mum (no wiide ngol keefordingol ngo,l ngol pelle keewde njani e mum de cammini yimɓe heewɓe nder majji dum wo dowtanagol heefere jomen dewte yuwde e Amerek e hiinaaɓe.....cenndiigu walaa e keefeeru hakkunde Mobarak,Mo'ammarr, Ibnu Ali, e hakkunde Mursii, e Abduljaliili, e gannuusii, ɓe fuu maɓɓe wo ɓe Dawaagiiti, iɓe kiitoroo yimɓe e dii luwaaji, e dow anndude wobɓe na laatii fitna dow Alsilaami en)

Haqiiqa no hawtugol nokkuuji ngardi e bi'aangol ngol, e taññagol kiite, e majjere kiitotoodo, heyii jaabagol majjum, beydude e duum laatagol nokkuuje deen e moobgal mumen e duum ko mbirfuden dum ko buri nokkuure e dii dereeji.

4- Hoofordinirgol ko yaljimii :

Na yaljimii e konngol, naa lajimagol majahab kañum no goondina majahabi naa o wi'a konngol lamiiingol fii goddo yaama tawee dum walaano e bernde joomum konngol naa majhab yaljimagol mum, ko ñiibi nokku hakinkinoobe jeyaaɓe e dunke en anndal no wiide lajimagol konngol wanaa e konngol joomum, lajimagol majhabi wanaa majjhabi, haa heertorii so tawi joomum yaljimaaki, Ibnu Taymiya yo Allah yurmomo o wii (ko woni ñeeñal, no wiide lajimagol majhab neddanki wanaa majhabi mum so ni joomum nanngaay dum, no wiide so o yankirii o riiwti ndeen ka laafude dum e makko wo o fenana, accu dumm idum holla bongol konngol makko e yeddogol dum bi'aangol ngol wanaa tilsingol lajimagol ngool na banga faro keefeeru hono been wiiɓe e kongudi

Ibnu Hajmi yo Allah hinnomo, (ammaa oon keefordindo yimɓe e dow ko taawlete e mum konnguli maɓɓe wo

goofi no wiide dum be penii dow kabdo e wiide duum ko wi'aay, so tabitii dum dow yeddendirgol tan, dum wanaa keefeeru, accu duum o moy'ini sabu dogii keefeeru na selli no wiide o heefordinta gooto so wanaa e konngol mum e goonédingol mum kaa bi'aado wo keefeero)

Wondude e duum hakiika na saakii hakkunde fantinoobe heefordingol e konngol e majhabi nokku maɓbe, ina jeyaa e yeruuji dow duujm heefordingol yoga e jaamaaje jihaadinkooje kala luttindiido dumen dow hujja no ngol lundagol na tilsina lutndagol maɓbe kiite sariya Alsilaamaaku diin de mbii wo kambe tan ngadatadam, dum wo keefeeru ina jeyaa e yeruuji dow duum heefordingol (njuɓɓudi dawla Alsilaamaaku) wonande deen kabdooje e mum e diin hujjaaji,e been fatwaa mumen ngoni e ngal damal,(eden banngina wonande fuh no wiide darnde laamu Alsilamaaku na bangi nder kiite dow dee pelle, kanje wo de pelle burtiide diina Allah, de naati e miijooji godfi

faa be njeddi lasli diina, ina jeyaa e dum habdude e laamu kiitortoongu sariya Allah nder gasol gootol, e hunagol gootol wondude e pelle de kiitortaako sariya, de bangini njahki mum dow wadde laamu demokraati)

Bonugol kaa haala suudaaki fay seeda, hakiika Kawaarijankooɓe njaltii caggal Ali yo Allah yardomo be kambɗi e makko kaa be keefordinaaɓe, be kaɓdi e umar bun Abdil Ajiiji be keefordinaa dum, wolde hakkunde sahaabaɓe nokku jamal, e saffayni de gooto fuu heefordinaay godɗo oo e yeru dii hujjaaji kalkooji.

5- Heefordingol nga feeti heefordingol luurdaangol e mum :

Ina jeyaa e dow ko dunkeen anndal fuu kawri dow mum kala mo heefordinaay keefeero oon mo nassi Qur'aana e sunna Nelaado kawri e keefeeru mum wo keefeero, no wiidemo nokku oon o laatoke wo pennudo duum buraani wardi e mum, de sunna Nelaado habri, e dental annduɓe ,doo

dunke en anndal mbii(neddo fuu mo heefordinaani keefeero wo keefeero) kañum woni keefeero kawraado e keefeeru mum, dum luuraado e keefeeru mum naataani heen, haqiiqa beeltiibe luurii e yoga golleeji e joppaadi yasla joomum wo keefeero naa wanaa keefeero? Fay wiibe joomum wo keefeero been be keefordinaani mo hawraani e maβbe dow heefordingol mo, ina jeyaa e burdum bangude e yeruuji mum wo luural dow joppirɗo juulde ngam hoyfere yo keefeero naa wanaa keefeero, hono jamhuuru ka heefordinaanimoo keefeeru njaltinoowu Milla, hono wiibe mo keefeero bee du keefordinaani mo,

Hannde ada yi'a yoga e fantinbe heefordingol be keññiitortaako e huuβnude keefeeru oon mo be keefordini dow layliiji mum bondi, accu duum iβe njaha ko buri duum wodɗude faa be keefordina kala mo hawraani e maβbe dow heefordingol ngool, ina jeyaa e yeruuji be keefordinii kala goondindo demokraati ngafeeti sardiiji,

rewtii ɓe keefordini o hawraani e dow ngol heefordingol, sabu joomum nder jiide maɓɓe heefordinaani keefeero.

Bonugol hono dii majahabaaji ñoobaay fay seeda, duum woni majhabi bondo paltiido faa yotti ko ɓuri dum bonde, en kaaliino bongol oo majhabi, nokku haala dow heefordinirgol jikke.

6- Jillondirgol hakkunde heefordingol bellitaangal ; keefordinal todɗaangal

Artoke en mbi'iino no nedɗanke na waawi wadde ko wadɗadum keefeero, kaa dagataako hiitaade wo o keefeero so wanaa sardiiji mum tawe de riiwta kaɗoojim , en cottinii nder duum sottingol jaajungol, wondude e ngol ɓangingol cenndiigu hakkunde heefordingol bellitaangol e heefordingol todɗaangol, wiide na heewi e heefordinoobe na njillondira hakkunde fiiji didi dii, de ɓe ngada hakkunde majji tilsondiral laajimiingal, ina waawi ɓe ceernda hakkunde majji faro ndaarannde, kaa iɓe njillondiradi faro golle nder yuppude kaɗooji

majjere, e dimme, tawee njeñcudi wo ngootiri,duum woni heeforngol kala gadɗo jawtooyel jeyaangel e jawtooji Alsilaamaaku nga feeti ndaarde huubnugol sardiiji naa waasude huubnude wo keefeero, na jeyaa e duum heefordingol maɓɓe kuubal yimɓe, e majjere e ñeemtinde e tokkude, hono walloobe fuh maɓɓe dow hujja wadgol maɓɓe yoga e keeferdinooji ngafeeti ndaarde pa'e huubugol sardiiji naa waasude dum,

Dum wo goofi mawdi, wo fii mawɗo yeru ɓee heefordintaake fay so ɓe ngadi jawtooyel jeyaangel e jawtooji Alsilaamaaku faa sardiiji fuu kiɓɓa de kaɗooji fuu ndiiwtoo.

Dabɓere jeegaɓerde: yeewde laabi no dum safrirte

Yeeso piɓe ɓangude e naatondirgol sababuuji, e lim-limnugol peeñungol, dum laatakaako ko newii ngam waddude peeje keeyaaɗe de na keya en e safrude ko haala dum, ko ɓangi dum na waddondiri sanne, ndelle safrude dum na waddondiri hono noon, wondude e duum fu warma no ennden

waddude yoga e ji'ande men de nji'eten wo hooreeje e ngal damal, wo en rabbbintoobe doo, ngadtendum nder derewol cappaangol ngol faro ndee maande (seerndude bi'aangol nder ko woni hakkunde nay jeyaadi e jokkondiral) haqiiqa en kaali toon ko en kaalaani doo nder ndee lalnande, ko buri feeñde e ji'ande wo :

1. Niiɓnugol ko fantinbe ngondi e goonga wo dum jergodi e duum ko be ngondi e pene

Gila e goofi diin ko heewi e maɓbe caami e mum nder inndale mumen faddaade peeñale fantingol e sifa kuuɓtidindo e enndugol maɓbe fusude e wiirfude kala duum ko fantinbe njogii e miijooji, de nodda faade e mum e golle gaa senndude hakkunde duum ko woni nokku maɓbe e goonga e duum ko be ngoni dow mum e pene, fantinoobe nokku do mbi'anno na toon jawtooji liimaanaaku iɓe keefordina gadudodi fu, oon mo sardiiji kibbi de riiwtii e hakke mum kaɗooji kiite yartugol mum, haala maɓbe na selli, nokku do be mbi'ata no wiide ko heewi

e ñaawoobe hannde na ñaawira ko Allah jippinaay, nokku do be mbi'ata ko heewi e bee ñaawoobe wo golloobe ko nafata yimbe hiirna(tuubaakuube), ibe ngollida e konnee en dow laamuuji juulbe, kambe konngol maɓbe wo goonga, nokku do be mbii ko heewi e anndube anndaabe kamben wo moodibaabe kaanankooobe be nganaa moodibaabe buraana, haala maɓbe na selli, nokku do be mbi'ata no wiide hiitoraade ko Allah jippinaay wo keefeeru- manngu naa pamaru- naa be mbi'a yillitagol heeferbe e wallugol dumen e faabagol mumen nder wolde mumen dow Alsilaamaaku e alsilaamien wo jawtugol jeyaangol e jawtooji Alsilaamaaku, kaa haala na woni e ko laatii goonga kaa ika yidi moyƴineede, e fiirteede, ika haala duum ko ñiiɓnunoden dum yeeso doo, nder dii dereeji, nokku do be mbi'ata jihaadi wo liddi jabtugol, e haɓtagol tooña, e yamirgol moyƴere e hadde fankarde wo fariila sariyankeejo kambe be kaalii goonga, dum laataaki fantingol, kaa ina wi'aneebe wo

dum fariilaaji jid̄di fahmu keertiido,
boordugal walanaadum e sardiiji mum.

Wiide na jeyaa e goofi mawdi no wirfugol
men faade fantinoobe yaara en faade e sera
god̄do, sabu bidaa jaabortaake bidaa, kaa
bidaa wo sunna jaabortee, rew̄tii fantingol na
jogii darjaaji, boordugal walaa jogaade
pahmu fantinoobe e fantingol mumen, e
anndude cerndiigu hakkunde maɓbe, faa ta
njanen nder ko yani e mum fantinoobe
yuyde hunngaade serndude hakkunde
noojeeji keefeeru, e faasikaaku, e tooña, e
lutti, e martabaaji mumen.

2– hantude sabuuji fantingol

Ko ɓuri himmude e tahɓande nder laawol
safrugol fantingol nder heefordingol wo
hantude sababuuji diin ngondi caggal
majjumj, e golleeji ballitooji dum, haqiiqa
ɓen micciniino ko ɓuri himmude e majji nder
ɗaɓbe artiide, e nder derawol cappaangol
faade e mum e sera dewtere nde, nokku ɗo
ñaawoobe kuccondirta e gollude sariya
Alsilaamaaku, hakindingol jaadilal

renndoyankewal, e huñcude tooñange, e omtude dame sariyankooje, nokku do annduɓe daroto e tilay mumen nder saakude anndal, e needi jokolɓe, waajaade dumen e battondirde mumen daɓɓude faamude cadeele mumen duñooje dumen faade e bonanadaaji, ɓe njamira moyƴere de ɓe kaɗa fankarde, nokku do ɓe moyƴini laabi jande e needi, de dum laatoo laabi yaltugol tomottaaje Alsilaami en annduɓe diina mumen, jogitiibe hakindiibe e kala miijo ooñingol nangataa dumen, e naatirde bonde, nokku tomottaare wirfotoo faade e Allah na njamira e yamiroore mum na kaditii e hadre mum, ɓe nannga juŋgo tooñoowo, ɓe nanta tooñange, e nokku do tooñoobe nantataa torraaji mumen, de ɓe timmina tooñangeeji e konnaagu maɓɓe, de ɓe naŋtina bolowole maɓɓe faa e Alsilaami en, e heɓtude kormorteede mumen laɓɓinaade, e foyde moyƴerejeji mumen, e ɓoftude ngaluuji mumen, e wallude bewɓe maɓɓe, ndeen warma no timminen sababuuji fantingol nder heefordingol.

4- Jeewtidal

Ko buri heewde e fantinoobe na nokku mumen jiiɓduuji e taawiilaat, dii jiiɓduuji e taawiilaat na njidi jaabuuji e bangingol goonga e fii mum, de dum waawataa laataade gaay jeewtidal e bee fantinoobe, ngal jeewtidal na tilsi no fiiji keewdi tawee ko buri himmude e majji wo :

- **Laabal:** no ko buri himmude e sardiiji kisal jeewtidal hono ngal wo laabal ngam Allah toowɗo, e faandaade yottaade faade e goonga, e yottinde dum bannge godɗo oo, e jabude dum e makko, soni oo sardi tawaaka be waylitoo poodondiral ngam jaalaade e mantaade dum wanaa handaade,
- **Neeñal e yurmeende:** na jeyaa fiiji kimmudi nder kala jeewtidal yeru dee na katingini neeñal e yurmeende e newaare, e eelde faggitaade berde wanaa heɓugol darja doon, hakiika mo juulde e kisey woni dow mum wi'i' (no allah handore neddo gooto buri moyƴandema gila e bodeeji geeloodi)

- Gaay dii fiji idum waylitoo fasnade maw-maw e pene, ngal jeewtial walaa baawdo wadude dum so wanaa anndube golloobe been hawrondinbe hakku anndudo diina anndu ko woni e jamaanu anndudo hakkunde anndal e golle na njogii hoolaare yimbe fof, be anndaa yillitagol be ngam kiite, be nganaa wallondiroobe kaanankooobe nder pene mumen.

Nde kawaarija en njaltunoo hitaande (100H) dow ahdi laamu kaliifa raasidi Omar bun Abdul Ajiiji yo Allah yurmomo, Omar neli faade e mabbe oon mo na noddabe faade e goonga, de newoo e mabbe, ta habda e mabbe faa be mbonnda leydi, nde golluno duum, o neli faade mabbe konu kawaarija njaalii konu Omar, o neli katin faade kawaarija bii bappaaño makko Muslimata bun Abdul maliki, de jaaliibe, deen Omar neli faade e mawdo kawaarija en na wi'anadum: dume yaltinima dow am ? soni tawi yaltugol ma wo tikkere ngam Allah wo miin buri haandude e duum gila e maada,a buraakam

haandude e duum, tinna war faa njododen, so a yi'ii goonga njokkaadam, so a hollii goonga ndaare dum, ngal kaaldal wondude ko artii na jeyaa jiide Ali bun Abii Taalib, e ibnu Abbaas Allah yarrobe, e dee jiide hakkunde kawaarija e bee sahabaabe, yeñcii e majje wartugol ko heewi kawaarijankooɓe faade e goonga dum na holla himmugol jeewtidal, hono miijo jaabataako dum so wanaa miijo.

4-omtude dame ndimaaku

Ina jeyaa e fiiji ballooji dow huyfindinde alhaali coccondiral, e jiiɓagol yonki nokku jokolɓe Alsilaami en omtii ndimaaku, e hokkude jolande golle wonande Alsilaami en, e golle diina e renndo nder renndooji, e kiloobiiji, e markajuuji e yeɓtude tonngi yuwde ndimaaku noddaandu faade e golle Alsilaamaaku.

Timmoode

Yaama men nder ko faltii dum en ngolli nder hokkude suura fay so battinde hakiika heefordingol, e fantingol nder mum, en barginii laabi nder nokku yoga fantinoobe, e baringinde jeerti heñagol nder heefordingol, e duum ko na waddoo e sariyaaji nder ngal damal, hono no naatirde faade e burdi himmude sabaabuji dee peñale fande men timminde derewol ngol e miijo ngona walla nder safrude nguu ñaw nguun pudungu na haloo na saaktoo e alhaali kulbiniidi wo mawdi, ko buri himmude e miijooji e batakeeji diin dina mballa yaltugol e mumen e nder ngol derewol woni :

1- No wiide fantingol nder miijo duum woni yaajinaade nder e waasde ndaarde tonngi sariyankooji nder damal e heefordingol oon mo Alsilaamaaku mum tabiti de ñiibi e teññoral gaay ndaarde faade e hebbingol sartiiji e tonngi e riiwtagol kafooji taskitaadi e hakke mum sariyankeejo, naatataa nder

fantingol kiite e keefeeru keefeero laylinke, wanaa kiite yartugol oon kebbindo sartiiji yartugol, de riiwta nder hakke mum kadooji dum, de hiitaa dow makko baawdo kiite majjum, dum woni heefordingol goongawol.

2- No wiide heefordingol Alsilaami wo huunde bonde sanne wo mawnde, sariya jeertiniidum jeertingol manngol, de moodibaaɓe njankiridum yankirgol manngol, na jogii gartale bonde, e tabeeji mawdi bonɗi, walaa ko waddi dattingol yiyameeje deenaade, e balli deenaadi, e jawle karmude, e saakagol bonanda, anngal hoolaare, so wanaa yoga e mum.

3- No wiide na toon ceerndiigu pa'iiwu hakkunde yoga e nooneeji heefordingol, dunke en anndal ɓanginiidum de mbiltidum, hono jillondirgol hakkunde ɗii nooneeji e majjer ceerndiigu hakkunde majji, aatoke na jeyaa e sababuuji saakagol ɓangungol fantingol nder heefordingol ɓooyma e kesum.

4- No wiide oon mo tabiti liimanagal mum e teññoral ittortaako e dow sikke, no wiide Alsilaami fay so wadi jawtooyel naa ko buri jawtooji Alsilaamaaku, dagataako heefordinde dum caggal hebude hakiika heewgol sartiiji heefordingol, e riiwtagol kaɗooji mum nder hakke mum faro waawbe kiite mum e jeyaaɓe jomen kiite e fatwaa.

5- No wiide majjere e heñagol e sikisaka, e dooldeede, e goofi kaɗooji heefordingol Alsilaam, fay so wadi keefordinooji njaltinooji Milla, daliiliiji na keewi dow dum yuwde e dewtere e sunna, e haala limaamuube, moodibaabe tomottaare.

6- No wiide ko himmugol sababuuji fantingol nder heefordingol wo:

- Majjere saakiinde hakkunde jokolbe jamaanu, e famɗude naa waaseede anndal sariyankiewal, e famɗude miijo, e woofude nder fahmu e anndal, dum fuu dowibe ngam goofi nder ekitagol e naatugol njuɓɓudi,

- Boofi neediyankooji nokku fantinoobe, e anngal etotondirgol nder ne'ugol nokku yoga e jamaaje, dum waddii goofi faade e bonande nder miijo, e faddagol fahmu, na jeyaa e waddondirgol yoga e banngeeji dow wobbe,
- Waasugol daraade anndube neediyankooobe e ko waddiidi dow mumen e sariyaaaji faro janggingol, e ne'ugol, e huñcingol, e moyyingol, e dowugol, e beydugol, dum wo fii joppudi yolande mawnde nde majjere majjube ngari so kebbiniridum majjere mumen, de moodibaaje kaannkooobe e mbonkiiji mum naatiri e mum.
- Bonanda nder laabi needi e jande nder janggirde mawde e pamare, teentii laabi ilmaniyankooji (laadiinii) kabdooji e habbere Alsilaamaaku e sariya e poccale tomottaare Alsilaami en.
- E ooñagol tomottaare ndee e sifa kuuftidindo yuwde e diina, caggal duum e yuwde kanday dewtere Allah e sunna Nulaado nder gede nguurndam ceerde,

- Habre kaanankooɓe Dow Alsilaami en, e bonnude sariya mumen e honnagol maɓɓe waajotooɓe Alsilaami en e yillitagol ɓe konne maɓɓe.
- Fantingol yooruɓe liddondirngol ko nanndi e ɓanngingol yartere, e weefagol diina, e siksiki nder tabitingol haɓɓere, e ɲeeñal diina.
- Huccingol Alsilaami en torra konneeɓe yuuruɓe yaasi leydi, haa teenti hiirnaaɓe ɓeen jaɓtuɓe leyde Alsilaami en njoodii ko juuti, de kewti kormorde mumen, de teeti moyƴereeki mumen, poyi jawɗeele mumen, ɓe kunondiri e bewɓe maɓɓe, dii golleeji denndude laatoke na ngonni caggal feeñugol fantingol aranol, e saaktagol mum, ko waddi fantingol ngol wo haɓdude e golle gonaade e mum, njeñcudi dii golleeji tuundi torrudi.

7- No wiide ko buri lollude e fantingol nder heefordingol hannde: wo heefordingol mo wanaa keefeero - heefordinirgol e dow jikke - e heefordinirgol ngam gonndal, heefordingol anngal heefordingol luurdaangol e keefeeru mum, jillondirde hakkunde nooneeji keefeeru, heefordinirgol dow gonndal, haqiiqa derewol ngol safriino diin, de banjini geese goofi nder mum.

8- Caggal duum derewol ngol na taskitii no dow dee piɓe peeñde, e naatondirgol sababuuji e limlimnugol alhaaliji, hoyataa waddude laabi newiidi wonande miijooji badfondirdi, so wanaa tan derewol ngol addii yoga e miijooji ngam safrude oo alhaali.

Ɓuri himmude e ɗii miijooji wo:

– Wo jaadilal nder hokkondirgol wondude e peeñale fantingol, e ñiiɓnude ɗuum ko fantinɓe ngondi e goongaaji, e salaade ko ngondi e pene, e waasude wirfitingol kala ko ɓe ngondi e miijooji, naa na nodda faade e mum e golle ngafeeti seerndude hakkunde goonga e fenaande.

- Hantude sababuuji fantingol ɗi kaalnoden ɗii, wala fuu ko wi'ee naa ɗum itte fanna tan sababuuji ɗiin na heddi, e golle saaktudeɗi e faynudeɗi so gende Alsilaami en na heddi na ballanoo ɗum e jaɓtee faro konnee en wondaabe, hiitorteeɓe njamndi e yiite faro laamiibe bonɓe, fanna majjere na heddi saakade hakkunde jokolɓe e hayeeɓe, e laabi jande e needi na heddii e juude ilmaaniibe, laabi maatinde na keddi nder tamannde heeferɓe e liberaliibe, de tomottaare juulɓe na heddii wirfaaki e dewtere Allah, e sunna Annabiijo mum, nder potal mum e hakindagol mum, ɓuri tomottaaje fuu muyɣude yaltinanaande

yimbe, iɓe njamira moyƴere de ɓe kaɗa fankarde, so ni fii na heddii dow nih sikke walaa e yaltugol tomottaare ndee nder dii boneeji di honooɓe bewɓe yoornuɓe e fantinɓe ngaddi dum.

- Jeewtidal coobiingal cuppiingal wonande fantinɓe, no wiide ko ɓuri heewde e maɓɓe, hono no ɗerewol ngol yiiri, wobɓee na ngondi e jiiɓduuji e sikisiki na ɓe njidi jaabeede dow diin sikisikiiji e ɓanginaneede geese goonga do woo fii, dum waawataa laataade so wanaa nder jeewtidal tawa ɓe fuu maɓɓe sifaaji laaɓal, ɲeeñal, yurmeende, hono jeewtidal e fantinooɓe waawataa waddedum so wanaa oon sifaaji laaɓal e keyal anndal, e annduɗo ko woni e wakkati, no wate ɓe latoo wo moodibaaɓe kaanankoɓe, ɓeen ɓe ngalaa goonga faro jiha godɗo oo.

- Omtude damal hoolaare duumiingaj, ittude tonngi nder golle Alsilaamiyanke beldal e waaju, e jannde, nder renndo, e goondingol gollirde mum ceerde.

- dɪi piiji na mballa dow huyfingol alhaali luural, e jibagol yonkiiji jokolbe,, idum ersisina no famɔiri fuu e hoolaare ɔabɔeteende wonande jeewtidal kisungal cuppiingal deerɔungal no waɔta de kawral hebee caggal ko ɔattale hoolaare e konunkaaku,

- E ɔum mido joortii no tawa mi yottoke faa e ɔuum ko njidmi e ngoo miijo, mi ñaagoto Allah toowɔo oo no jaɔanakam golle am, de o yaafookam tahtale am,de ɔeeltinankam kala ko laati wo goofi naa julande, ɔum wo golle pamɔindo, wo golle ñakudɔ, Allah na wi'a goonga, wo kañum handotoo faade e laawol.

IN'DE DEWTE UMMOR'DE E JECCOR'DE

- Quraana teddufo.
- Ibnul Qayyim, Mohamad bun Abii bakri bun ayyuuba bun-saad naange diina, (yuwfo hitaande 751 fergo Nulaado) (omtirgal suudu mbelko'aaku saakunde laamu anndal e yiilirde) saakaande suudu dewte anndal - bayruut (ngafeeti taariiki) naa tonngoode muulannde) (juulde e kiite joppufo juulde), saaktidum wo suudu pinal to Madiina munawara, (ko waldaa e taariiki naa tonngoode muulannde)
- Ibnu Badraan : Abdulkaadiri bun Ahmadu bun Mustafaa bun Abdurrahim, (yuwfo hitaande 1346)

(Naatirde faade e majhab imaami Ahmad bun hanbal) puddufo bataaki-Bayrut, muulannde didaferde hitaande 1401 sahtinde ko Dr Abdullaahi bun Abdul muhsini atturkii.
- Ibnu Taymiya : Ahmadu bun Abdul haliim bun Abdussalaam bun Abdullaahi bun Abdulqaasim, bun Mohammad ? Taqiyyudiini

abuul abbaas alharaanii alhanbalii addimasqii,
(Yuwdo hitaande 728 H).

(Moogal fataawii), sahtagol abdurahmaani
bun Mohammad bun qaasim, sarinde ko
deental kaananke Fahd ngam muulugol
dewtere teddunde, to Madiinat Annabiijo,
leydi sa'uudiya 1416 H / 1995 G)

- Ibn Hajar : Ahmadu bun Ali, Abulfadli al
Asqalaani assaafii, (fathulbaarii sarhu sahiih
albukaarii) daaril ma'aarifat bayruut, 1379,
tonngoode dewte makko e damude mum e
hadiisaaji makko, Mohamad fu'aad Abdul
baaqii, immii e yaltinde dum de sahtinde de
yiilltii dow muulude nde Muhibbuddiini
alkadiib, wonii dow mayre haala Abdul ajiiji
bun abdullaahi bun baaz,

- Ibnu hazmi, Abuu Mohammad Ali bun
Ahmad bun sa'iid, jeyaado andulus
qurdubanke jaahiranke (Yuwdo hitaande 456
H)

(Neeñugol nder layliiji kiite) daar afaaqil
jadiida, bayruut, haqinqini : seyku Ahmad

Mohammad saakir, qaddama lahuu:
moodibbo doktor ihsaan abbaas

(Alfaslu filmilali wal ahwaa'i wannihali) suudu
dewte kaanjii, to keer (ngafeeti taariiki naa
tonngoode muulannde)

- Bii hanbal : Abuu Abdullaahi Ahmad bun
Mohammad Asseybaanii (yuwdo hitaande
241 H) (musnad imaam Ahmad bun Hanbal)
kaqinqindo su'aybul arna'uud aadil mursid,
e wobbe, mu'assatul risaalah, arano, 1421H
– 2001G, yillitagol abdullaahi bun abdul
muhsini atturkii.

- Ibnu Aassuur : Mohamad adfaahiru bun
Mohammad bun Mohamad Adfaahiru,
Tuunusanke, (yuwdo hitaande 1493H)

Attahriir wattanwiir (winndude maana tiidfo
e nuurinde hakkillo heso yuwde tafsiiru
dewtere teddunde), Addaar attuunusii-
tuunus hitaande,

- Ibnu Abdulbari : yuusuf bun Abdullaahi
bun Mohammad, Abuu umar annamirii
alqurdubii, yuwdo hitaande 463H)

(Wallilde e duum ko woni nder Mowadfaa e maanaaji e tunnale, wajaarat awqaaf e fiiji alsilaami to marok, hitaande 1387H Mostafaa bun ahmad al ulwii, Mohamadabbul kariim mawdo.

- Ibnukasiir : ismaayla bun umar, abuu hgfidaa al*ursii basaranke rewti addimasqii (yuwdo hitaande 774H)

(Tafsiir alquraanal ajiimi,) daar dayyiba saaktude e yeddude, muulannde didaβerde 1420H/ 1999 G) tahqiiq saamii bun Mohamad salaamah.

(Albidaayah wannihaayah) daar hijjri muulgol e saaktugol efecugol e porpaganndi muulannde arandeere hitaande 1418H 1998 G hitaande saaktugol 1424 H 2003 G abdulaahi bun abdulmuhsin atturkii,

(Ibnu Maajah Mohyammad bun yajiid, abuu &bdullaahi alqajwaanii (yuwdo hitaande 273H)

(Sunanu ibn Maajah) daar ihyaa al kutubul Arabiiyah, Fayssal iisaa albaabilhalabii, tahqiiq Mohamade Fu'aad Abdulbaaqii.

- Ibnu Muflih : ibraahiima bun Mohamad bun &bdullahi bun Mohamad, abuu ishaaq, burhaaniddiini (yuwdo hitaande 884H)

(Almaqsadul arsad fii jikri Ashaabil imaami Ahmad) Maktabatu rusdi-arriyaad-assaudiya, muulannde arwaniire, hitaande 1410H 1990 G, Dr Abdur-rahmaani bun suleymaana al usaymiin.

- Abuu Daawud : Suleymaanbun Asus bun hshaaka bun fsiir bun qaddaadbun Amri, Al ajdii assijistaanii, (yuwdo hitaande 275H)

(Sunanu Abii Daawud) Daar arrisaalah al aalamiyyah, arwaniire 1430H 2009G Su'aybul Arna uuf- Mohamad kaamil qurrah ballilii.

- Albukaarii : Mohamad bun ismaa'iila, Abuu Abdallaahi aljii'afii (yuwdo hitaande 256H)

- Sahiihul Bukaarii wa huwa(Aljaamii almusnad Assahiihi almuktasar min umoori rasuulullaahi J K e sunnaaje mum e ñalaade

mum) Daar dawq annajaat (musawwarah annissuldaaniyah e beydude limgal Mohamad Fu'aad Abdulbaaqii), muulande arandeere 1422H tahqiiq : Mohamad Juhayr bun naasir annaasir.

- Abuu yuusuf puɗɗudo jamaa'at Ahlussunna wonande waaju e jihaadi annditerteedo (Kuu Haraam)

- dum woni habbere amin e laawol noddaandu amin.<https://justpaste.it/kwlë>

- Aljassaas : Ahamad bun Ali, Abuubakri rajii Alhanafi (ɣuwɗo hitaande 370H) (ahkaamul quraana) muulande Daar ihyaa atturaasil Arabii Bayruut 1405H, tahqiiq : Mohamad saadiq alqamhaawii,- wo tergal goomu ɣeewtagol masaahifi to Ajhari assariif.

- Aljahbii : Mohamad bun Ahmad bun usmaana bun Qaymaaj, samsuddiini abu Abdullaahi Aljahbii (ɣuwɗo hitaande748H)

(Sayrul Aalaami annubalaa'i) muassatuul risaala, tataɓo, 1405H / 1985G tahqiiq

moobgal widotoobe dow firritatagol
Su'aybul Arna'uud.

- Assaafi'ii : Mohamad bun idriis bunul
Abbaas bun usmaan bun saafi'i bun
Abdulmuddalibi bun Abdu munaafi, Abuu
Abdullaahi Almadlabii Alqurasii Almakki,(
yuuwo hitaande 204H)

(Al ummu) Daar almaarifaf-Bayruut,
hitaande 1410H/1990G)

- Assawkaanii: Mohad bun Ali bun Mohamad
bun Abdullaahi, alyamanii(yuuwo hitaande
1250H

(Assaylul jarraar Almudaffiq alaa hadaa'iqil
Ajahaari) Daar ibnu hajmi, hb;gn (ko walaa
taariiki naa tonngoode wonande muulannde
ndee)

- Alliiibii: Adiiyyatullaahi,

Al ajwiyah assaamilah liliqaa'ilhasbata:

Kite aawaani hgdwaagiiti:

- Anniisaabuuri: Muslim bun alhajjaaj, Abuul hasan alqasiirii anniisaabuuri, (yuwdo hitaande 261H)
- Almusnad Assahiih rabbiidinaande e sottingol yuwde jaadilal faade e nelaado allah mo juulde e kisal woni dow mum) kayre woni Sahiih Muslim) Daar ihyaa'itturaasi Al Arabii, Bayruut, tahqiiq: Mohamad Fu'aad Abdulbaaqii (nga feeti taariiki naa tonngoode muulannde)
- Annadwatul-aalamiyyah lissabaabil-Islaamii. Almawsuu'at almuyassarah nder diinaaji e Majhabaaji e pelle gondaade,
- Assariif: sayid imam assariif annditirteedo Abdulkaadiri bun Abdul Ajiiji,e doktoor Fadli. (Moobgal nder dabbude anndal teddungl)
- Tanjiimid-dawlah Al islaamiyah.
- Saraayaaddifaa an Bangaajii waaqi'un wa ta'asiilun

- Taamiim tonngoode n7-21 yaltunde e njuɓɓudi laamu alsilaamaaku nder taariiki 20/12/2015G
- Bayaan raqam 125 yaltunde e tariiki 01/06/2016G yaltidinne e njuɓɓudi dawla islaamiya(Almaktabil Markajii limotaaba'at addawaawiiin assar'iyyah)
- Moqaal (Alikwaan Almurtadduuna) nder Majallat (Daabiq) Alelectroonii tokkungal njuɓɓudi addawlah.

KEEROL 'DIDA'BOL

Peeñale fantingol nokku jamaaje Aalsilaami
habotoobe

AHMAD MAJIID BUN MOHAMAD ABDUL
HAQQI

E nder foodondirgol ngallunkaaku e politik, nder lugge wiirnugol ngol leyɣi cemmbinbe ngatadum dow leyɣi lo'udi jaalaadi, jiddondiral jaaungal na dow ko heewi e fahmuuji wobbe, diin di gooto fuh haalirta dumen no weldidum naa no hawwiraantadum, nder lugge foodondirgol dow masaalihi duñondirgol dow mum, haqiiqa lalli ina tiidi sanne so wanaa jomen annde keertiide dow mum mbaawataa anndude ñeeñal majjum, ina woddi sanne e taññii suura e natal karkatiir naa moyɣinde dum faa wa'a hono ñaayinoowo.

Ina jeyaa e haqiiqaaji ballaniidi ngol wiirnugol wondude e yahlirgol mum e hobagol mum, pa'e ko woni Jihaadi nder laawol Allah, mi anndaa no wiide fahmu njeyaangu e fahmuuji salla hewtinii tooña e helugol e fusugol hono ko oo fahmu wadi, accu duum ngal anndal naa fahmu beydoke dow tanaamum e laatagol mum daraaki dow doon tan,wodum wallube dow majjere e fantire yoga yigiraabe e yillitiibe,be pi'l dow bonnude suura mum e wujude buuli mum duum ko konnee en njottaakino dum e marsooji mumen doofooji baamle, noy foti yiyameeje deenade njuppiraa dow innde jihaadi konnee en diina? Honno foti ko balli deenaadi ceekiraa e innde wallude lo'ube,

Ko beydini loopal leppude no wiide ko heewi e leyde mawde e jomen maslahaaji toowdi nji'ii no maslahaaji mumen na jeyaa e juutngol fitnaaji gondi dii, na waddanaabe hebde no booyiri naa heddade nder leyde ngam faa peccugol ngol laatoo pecce didi de tomottaare beyda saaktaade e lallondirgol,

faa been hoomtaabe ngoni hubbirko bolowole de njottaaki faa jooni muuyaade mumen, ko heewi o yanaani jokkorde mum, famdugol jarribagol na walla yiitude jokkordi bonanda jawdi e hakkillo, ibe cankita ko heddiino e jokkule badal e yurmeende e diina.

E nder ndee taarde derewol ngol na wara faa bangina peñal fantingol nder haala e golle jamaaje gollirooje semmbe e bernde, ngam enndude wartirde ndiyam e dogirde mum nder hollingol e bangingol luural gadngal wonande jamaaje fantingol e dow didi laabi ndaarannde e golle, e bangingol yeeso burngol hawrude e ngol fantingol ngol sariya yi'atadum wo hakkunde muñal mum e jaadilal mum dum laatoo nder lelnude haala, ina holla duñooji faade e safrude ndee lelnannde, e wittooji didi arano oo na holla peñale fantingol nder haala e golle jamaaje fantingol, de witto didaño ngoo hujjaaji sariyankooji jarribaadi wonande golle

fantingol, de timminiren e timmoode njeñcudi ndi derewol ngol hebli dum.

Witto arano: WO peeñale fantingol nder haala e golle jamaaje fantingol:

Fantingol: (woni yehtagol huunde faa toowa beeltoo haddim, e majjum konngol makko o mawnii o teddii (taa pantinee nder diina mon) maa'ida 77, wate beeltee haddi.

(e majjum seekaa huunde tiidunde, no wiide coggu yehtoke burii do woowaa) seekorde golle dee woddaa golle dee nder Luga haala arab, accu dum yaltaay fay hoore fedeengo, no wiide ko feendaa e fantingol: wo beeltagol haddi sariyankeejo anndaando nder ardagol faade e wolde nder laawol Allah, naa beeltagol haddi nder wadugol golle jihaadi caggal naatude dum,

Doo boordugal walaa e findingol, no wiidekam mi muuyiraay e sifagol am ngol mujaadiina been be na kabana leydi mumen teetaandi fotde no mbaawiri e no neworaniidumen e kabarde- e tawde tan bee du mi

labɓinaay no ta jihaadi mumen wittina faade e fantingol nder waɗugol hare jihaadi nokku jiihaadi doon - haalandema mi muuyrii fantingol jamaaje de ñiiɓnude hare mumen walaa do yuuri, deen jamaaje joñiide yuwde e renndo mumen jeyaaɓe e been ɓe majjere dowata dumen na ngolla pankare bonde, ina saaktoo yuwde e mumen golleeji bondi, illa e rufude yiifeele, e semteendeeji e nangude nder sikke.

Fantingol nder pay mum wo ñaw yonki daɗindo nder yoga e yonkiji gila law ina hawri e mum, so wanaa no wiide dum idum feeña nder jamaaje yuwde e famuuji naa miijooji, e suurɗingol, naa golladum nder dille mum de woni nder mumen wo beltiido e fiinaanuujii nguurndam mum gondaadi, ndelle peeñale fantingol na waawi fecceede faade e pecce didi: peeñale miijo, e peeñale golle.

1- Feeñannde mijoyankoore wonande fantingol:

Walaa fuu golle golleteedo so wanaa miijo artoo holladum ndeen fudde, wo goon miijo wi'atadum gollu na woodi, naa taa gollu dum hawrataa accu.fantingol yoga dammitotoobe e Alsilaamaaku laataaki na ittintinaa e ngal nuugal, accu no wiide miin mide anndi oo haqiiqa nder dille Alsilaamaaku ko laabi, no wiide yiilorde habre maɓbe e kaɓdiibe maɓbe nder e sella fuu wo dow saɣyaaji mijonkooji e diinankooji, yeeso no dum laatoo habre dow maslahaaji jawdinkooji, eden mbaawi raɓɓindinde burdi himmude e peeñale ngol fantingol nder ko arata:

- Fantingol nder damal(inde e kiiteeji):duum na feeña nder hawrondirgol yimbe fuu heefordina ngam be luttii ko joomum haajaa, faa heefordingol maɓbe ngol yaaja faa yottoo heefordingol yoga e diinankoobe jeyaabe e Alsilaami en, na weloo doon du faa yotoo yoga yimbe heertaabe, yeru heefordingol

denneengal konunkooɓe laamu leyɗe Alsilaami en e inndirdeɓe konu Daaguutu en, e yottindeɓe konuuji Fir'awna, sabu di fuu keefeero tooñoowo di tuugnii idi mballa, ɓe dallinoriiɓe konngol makko o toowii biingol (no wiide Fir'awna e Haamaana e konuuji mumen ɓe laatoke woofuɓe) alqasasi 8, ina jeyaa e burɓe lollude yidɓe ɓanginde dum wo doktoor Sayid Imaam- laatinoodo wo kañum woni Amiiru jaamaaje jihaadi to Misra- nder dewtere makko wo'eteende (Aljaami'u lidalabil ilmissariifi) ndeen saakiinde nder saffuuji haɓortoobe diina nder hitaande capande jeenay (tis'iinaat) yuwde e jamaaje ceerde dow dattinde yonkiiji koninkooɓe ɓee dammbitooɓe e alsilaamaaku,

- Ina jeyaa e yeruuji majjum heefordingol jamaaje dawla islaamiya denneengal pelle haɓortoobe diina gonde leydi saam ngafeeti ittintinde, e sifaade dumen gurup waylitoobe sariya wo luttuɓe e wattinoobe hono no dum yaltiniraa nder journal Daabiq limoore (10), e (6), e (9) deen kiite hawrinii immaade faa

rimdina leydi Saam,e mojaahidiin kono Alsiaami en, pelle Alsilaamiyankooje, e fedde nusrat, e konu Alfathu, e ko wanaa dee pelle fuu wo ko haɓdetee.

- Luhre nder etergal golle, eden nji'a wobbe yoga e peccoy diina mawniniidum faa be njottii e heefordingol yoga e piɓe diina accu dum heewi ko be heefordini fiiji gollidal e (hawtude e demokraati), e feccude yoga hono wootindingol tomottaare, e reenude hoolaare mum.

- Nder yerdingol fahmu maɓbe e yillitagol Alsilaami en e barri'agol heeferbe, nokku do waawi subtindeede jamaaje naa pelle keertoriide e jamaanu naa nokkuuje naa limoore, de jippinee Dow mumen nassi Qur'aana jergiido nder Muuminiina, de jippinee dow oon luttudobe nassi barri'agol jergiingol nde kaafiriina.

- Yaajingol taarde dewal e billude taarde hakkilantaaku muuyraado, dum na yeñcita hiitaade dow ko heewi e fiiji naatufi nder yaafuye e dattingol laatagol dum wo bidaa

karmuka e nder wakkati oon mo na waawi sifaade dum dow tuugnaade e fikhi Alsilaami, faa e maslahaa bellitaado na dagoo gollirde dum, accu na moyya gollirde dum.

2- Peeñale golle fantingol:

- Gooynde loomtagol kuubungol dow Alsilaami e wajibagol bay'ande e faaboraade jawdi dow denneengal duude Alsilaami no de mboddiri fuu de de limlimni, de njuɓɓudiji mum nder e sella fuu jiiɓii, hakiika dum fusii njuɓɓudi laamu Alsilaami en to Irak e Saam, ɓuri laaɓtude yeru ngol fantingol nokku do gooynaa e demngal porte paarolle maɓɓe, no wiide ko fedde habiinde Dawlat Islaamiya wo keefeero do anndi naa do anndaa, ɓe ngadi habdude e dawla islaami ko waddata keefeeru.

- Rewnondirgol tabe yartere e dattingol yiiyam e kaake e jawdi dow denneengal Alsilaami en, accu wo dow heertaabe maɓɓe jeyaabe e moodibaabe e sukaaabe e taalibaabe janngoobe, accu dum e dow ko heewi e jamaaje Alsilaami en noddooje faade

e yamirde moyƴere e faɗude fankarde, dudɗoore konnee en Allah e Nelaado mum nder jihaaji keewɗi e leyɗe, dee tabe na ndennini wajibagol haɗdude e pelloy njeyaakon golloobe wonande Alsilaami en duñƴitoobe torra dow mum nder heefordingol maɓbe, e taskitaade no wiide be konnee en baɗiibe, Allah na wi'a: (kaɓdee e been hettube e moodon jeyaabe e heeferbe wo be taw nder mon tekkeefi, anndee wiide Allah na wondi e huloobe dum) tawbat 123,

- Gooyngol wolde dow denneengal (heeferbe) nder wakkati gooto ngafeeti waynande duum ko hakke sariyankeejo hebbintadum darnude wolde e naftoraade jamanuuji hudna (kawral) faa huccondira e wobbe, sikke walaa hono Alsilaami en wi'aabe wo yartube be na njeye e ndee wolde ko heewi, e artagol maɓbe buri teentdude sabu kambe be konnee en burbe badaade e hulɓinaade.

- Bilugol dattingol warngo dow heefordii tan gaay yeeuwe haɓdude e warngo;
- Majjinkinaade ballotoodi dina mballoo wakkati haɓdude e haɓoobe dum ina wadda ittintinaade nder wolde mumen hono ballagol ahdi e paamral e hoolaare, e ko nanndi duum, e dattingol warngo dow naatoobe leyde Alsilaami en ngam miijaa juuragol naa joodiibe nder leyde Alsilaami en be nganaa Alsilaami en, e foodanagol tiidalla e buttindingol fay nokkuuje de sariya yaajini e mum, de wadi nder majje subagol ɓangungol heen cattudi heen newiidi.
 - Yaajnaade nder gollirde yeru e yeru ngafeeti ndaarde tonngi sariyankooji, (hollirde balli waraabe, e daasude, e warde mo waawi wardedum de fadfa joomum nder yiite, hono dum e ko nanndi e mum) eden anndi du Allah yamirii newuye dow huunde fuu fay warngo yamiraango no wardee no neworii.

- Jippingol kiite fikhinkooje ñiiɓnaade nokku yoga fikhinkooɓe nga feeti waynande ceerndiigu ngonngu hakkunde no Dawlat Alsilaami(kilaafat), e hakkunde laamuhoy Alsilaami en duundehoy yuwde e bannge, e gaay seerndude fikhi lo'unude ngool ngol kiite daruura na golliradum ngam newagol,e fikhi huɓinɓingol dariingol sattinde poodoowol wonande sadtingol.

Witto dɗaɓo wo: hujjaaji sariyankooji dow bonande gollirde fantinere

En ardiniino nder witto arano ngoo diidi jaajudi wonande peeñale fantingol nder nokkuuje dɗi: yi'annde e golle, e ngoo witto eden kimmira e naatde ko ɓuri haɓɓude e jiiɓduuji, e sankitinde ko ɓuri himmude e markajuuji maɓɓe dɗi ɓe tarsinii dow mumen e diin golleeji, wo en hollooɓe e faccingol banngeji yi'annde, e dow tuugnaade heertoraade dɗereji godɗi ngam huccondirde e majjum eden mbi'a:

1- No wiide na jeyaa e fantingol burngol mawnude nder jamaanu men hannde, wo duum ko nji'iten dum e gooyngol fedde wootere jeyaande Alsilaamen holla loomtagol mum Alsilaami en fuu, ngam hebtugol mum wakkatiwol leydi seeda keeyaandi, e waawrudendi semmbe kabitirde,haalandema en limtiidum e fantingol sabu duum na jeyaa e fantingol haddi sariya joortaado nder dii alhaaliiji, kaadtudi ko waawi huɓindaade no dum siforee laamu keertoriinu keerimum e yimɓe mum e bawde mu no dum inndiree(Imaara) tubal, no dogina kiita mum, tilsina jokkee mum e dɔwtaneedem e oo nokku, amma huuɓna kiita dɔwtanegol e tokkeegol dow kala genle Alsilaami en, de ko heewi e juulɓe ciforee jonnde e daylugol yuwde e jihaadi, na tokkita no jonnde maɓɓe na yaljimo wallugol konnee en nder daruura, dum wo ɓeeltagol haddi wonande keerol,idum limtee e ooñiidum eterde.

2- Ko woni goonga no wiide jaggude oo no one e suurdingooji joolooji joommumen nder koydi di yaltataa so wanaa hakkillooji pamari koomtaadi yuyde e been be njanngaay taariiki ngam taskitagol, de be pahmaani fikhi nder diina de be tokka tabe, so wanaa duum no wide kala kakkildo na fahma e hakkillo mum-so wanaa dariingo gollataa).

- No gadooji dawla (laamu)- diin dawla wiiretee dawla- na buri doo luggidinaade gila e dam pacapacalam, jumpee seeda tan yaltee, na buri fibondirde du gila ngol rabbidinagol.

Sikka no darnugol laamu alsilaamaaku (loomtagol) ngool ngol leyde Alsilaami en fuu neemortoo e mum nder wootinbinde politik gooto,wo fariila sariyankeejo, wo daruura kaandudo,so wann no wide duum wo koydol wadde e mum weebaa nder lo'ore e seekagol cankitiingol hakkunde gende juulbe, ina anndaa no wiidejappule sariyankoo fuu mum wo ko habbondiri e baawde, hono toowdo oo wiiri:

(Allah jappataa yonki so wanaa ko hokki dūm) dalaag 7, hono no nelaado mo juulde e kisal woni dow mum wi'iri (hono ko njamirmi on e mum ngadee dūm fotde no mbaawirdon)

Sariya Alsilaamaéaku jippinaado e ko wiirni seedanfaagu na anni oo maanaa e pae mum dūl salaaki laabi goodal wonii e majji laawol pade,so Alsilaami en ndonkii darnude laamu tubal mo inadarnee e mumm sariya alsilaamaaku e alhaali keey'aado, kambe e darnude kilaafa moobudo buri sadde.

Sabe dūm haqiiqa a tawan ko buri gooto e jomen annde golle e noygal (newiidum sammintaa ko tiidi) e sar'egol darneede dawla islaamiyah nder ruunde jeyaande e duude juulbe nder wodfondirgol leyde mumen e tayondiral hakkunde mumen, e saakagol codol mumen, wondude e leppannde no wiide dūm dūm waawaa faltaade wuro heey'aangol maslahaaji wanaa kilafah denndingol duude baawngal renndin duude fuu, hono biido noon oo wo imam

Sawkaanii(ammaa saakagol alsilaamu e yaajugol mum e woddondirgol leyde mum, ina anndaa no wide hakiika kala duunde naa duude yillitagol faade imaami naa suldaani, gooto, nder duunde wonde naa duude hono noon, waawataa siinude fii naa hadude dum nder duunde wonde naa duude godde birfiide faade e yillitagol mum, baasi walaa e limlimnugol imaamiibe naa kaanankooBe ,na wajibii dowaanaade kala gooto e maBbe,caggal bay'ah,(jabaaneede) dow dunke en duunde ndeen nde o siinata golle e mum yamiroore makko e hadaande makko, hono noon jom duunde wonne ndeen du, gooto fuu immiido faa foodondira e makko duunde nde o yillitagol makko tabiti e mum,de yimbe duunde ndeen mbay'animo, kitem woni no waree so o tuubaani, wajibataako yimbe duunde wonde dowaanoomo wanaa du naatde nder laamu makko ngam woddondirgol duude, wiide no fii woni na waawi tawee kibaaru yottataako almaami naa sultaani, anndaaka wo wuuri wo moy maayi e maBbe, hono jappugol dowaatare e

oo alhaali wo jappude ko waawaa laataade, dum na anndaa wonande kala jogiido jellitagol dewte ahwaalul ibaadi walbilaadi, anndu dum wiide no fii woni na dum hawra nuyle sariyankooje e bellitaade e duum ko na hulla daliiliiji, wide cediingu hakkunde ko wilaayaaji Alsilaamaaku nder arane alsilaamaaku e no wonni jooni na buri naange ñalooma bangude, kala jankirɗo dum kañum wo puuyɗo haandaa fay haaldeede e hujja sabu kanko o haqqilantaa dum)

Hakiika ko heewi haqqinqinoobe jeyaabe e dunke anndal yuwbe maahibuuji ceerdi be ndagini limlimnugol imaamu en so tiidanii limaami gooto hiitagol leyde Alsilaami en fuu, ngam woddondirgol mumen naa ko wanaa duum, Seykal islaami ibnu Taymiya nder njuɓɓudi wadde ko hubindoto e jappale de acca ko waawaa hubindaade: (dum laataako e ñiiɓnude karmudi, e yoppude yamirde ko waddii, no wide waddagol e harmingol wok o sar'a ehubindagol anndal e golle, haqiiqa en parri hadugol oo sardi,

ɓawdingol oo laylino wide mum wo nafoojum,ɣuwde doo na ɓangana en saamugol ko heewi ɣuwde dee kulle fayso tawii wo de waajibi naa muharramu e layli, ngam waasude huɓindaade ngool ngol hujja naa daliili na heɓee e mum nder wajibagol naa harmugol,no wide ronkere wo saamirde wonde yamiroore na hadre fayso dum laati waajib nder layli,allah ɓuri anndude).

Haqiiqa dunke en anndal mbinndii nder dewte fikhi e kite kaanakaaku Dow no wiide Almaami tilsataa so wanaa bay'ugol limoore ɓe dum tilsani ɓeen, peendal imaama wo reende fay ɓoccoonde, e darnude jaadilal hakkunde yimɓe fuh, imaami laataaki ɓurtu naa waccoore mo na ɓurte dow neddo laatiido fuu,de laatoroo ngam duum wo o amiirul muuminiina (laamdo juulɓe) accu duum wiide oon jillitiido ɣuwde amiiru en, de bay'anaa ɣuwde e kulafaa,o laataaki amiiru ngam bay'a oon bay'adomo so wanaa dunke en humde e humtude, hono seykal islaami ibnu Taymiya wiiri(accu

imaamaaku nokku maɓɓe- ahlussunna- wo tabintingol e kawral ahlussawkat dow mum, gorko fuu laatataako imaaman faa dunke en semmbe kawra dow mum been ɓe dɔwtanaade dupmen woni faandaare imaamagal, no wide faandaare yuwde e imaamagal wo baawde e laamu, soni joomum bay'anaama hebirii e majjum baawde e semmbe laatoke imaami).

Imaam Aljuwaynii wi'i: (no njiirumi woni no bay'a laatoroo e heɓde keewal tokkuɓe e walliɓe e keewal, laaotoo ngam maɓɓe kawtal ɓangungal, semmbinɓe waawɓe haɗude naa waɗude, tawee nde muurtere wadi fuu na woodi darotooɓe faa tabintina bay'at ñiiɓinadum teentinadum,

Abuu Yalaa alhanbalii wi'i: (ammaa fiɓagol maggal e subagol dunke en fiɓude e fiirtude,ngal fiɓataako so wanaa e moobgal dunke en fiɓde e fiirtude) Katiib Assarbiinii wi'i: (luuraama e limoore bay'uɓe ko ɓuri sellude ni dum ayyinay liimoore,accu ko taska doon wo bay'agol dunke en fiɓde e

fiirtude, jeyaaɓe e jomen annde e hooreeɓe yimɓe e geese yimɓe been renndide dumen na newoo,

:2- na jeyaa e nooneji fantingol golle duum jihaadinkooɓe nder laawol allah ngadata e goolynugol wolde dow denneengal heeferɓe nder wakkati gooto, haalandema menngadii dum wo dum fantingol ngam ko woni ndder majjum e beetagol haddi, hono politik sariyankeejo mo nelaado Allah mo juulde e kisal woni dow mum tokki dum denneengal jihaadiiji mum wonande habotooɓe o won imo jokka laabi maslahaa e duum pollitik oon daɓɓi, o omtaay woldeejii didi nder wakkati gooto, accu duum o wadaan kawral e dewral hakkunde makko e fedde ngam faa o sigilanoo fedd wonnde, yi'ande ajlii wonande siira makko juulde e kisal wonii dow makko, na heya e duum, hakiika o haaldii e yahuudu yimɓe madiina ɓe ciifi dow derewol kawral lollungol ngam o teelda e cefe kuraysinkooɓe been yaltinɓe yallinɓe o e feruɓe cuudi mumen e jawle mumen ngafeeti

hake sariyankeejo so wanaa tan ɓe mbi'ii
joom amin wo Allah, ngam faa newnanamo
reende jahaale e nelaabe ngadowa wolde
yuwde yimbe madiina haqiiqa sulhondirii e
leyyi piiliidi madiina fuh hono leñol Banii
madlaj e Banii Damrat e tanaa muɓɓen, nde
Yahuudu en njawtunoo kaaldal de o muuyi
honude to kaybara, o wadi kaaldal hakkunde
makko e Quraysinkooɓe to Hudaybiya e o
hunondiri Kujaa'ata, nde wolde hakkunde
makko e yahuudu en timmuno e jaalagal
makko(juulɓe) o ferwani e habde e
kuraysinkooɓe caggl fiitugol mumen kaaldal,
toy dum wonie oon mona nodda aduna fuu e
hunodiiɓem e konuuji mum dow Alsilaami en
fuu, de kamben ɓuri hannde lo'ude limoore e
kaɓarde,ɓuri seekaade e tayude,ɓuri
famɗude wootidingol.

3- Ina jeyaa e nooneji fantingol nder wadugol jihaadi nder laawol Allah fantinde warngo ngafeeti ndaarde tonngi sariyankeeji e gaay filaade hebde paandale mum dabbaade, iden tawi fusugol no hebiri e kabarde de neddo fuu waawataa seerndude moy haani wareede e moy haandaa wareede diin golleeji na hawri gorko e debbo suka e mawdo, alsilaami e keefeero,ngafeeti seerndude mo warngo mum harmi mo haandi reeneede yiiyam mum, naa hoolaare yimbe be nganaa Alsilaami en, yoga e kiite fikhi laatoke wo tuugniide wonandebee nder yeru ngol jillugol e huubnugol.

Haqiiqa bonnii oonnaatiroowo dee naatirde faade jihad fil islaamii bonnugol manngol debembuji buulol e tosannde semteende e alhaali taññaare, be mbonni ngari mum ngam tonngondirgol hakkunde majjumm edii golleeji jaaliidi cementiniidi,fay jillataa hakkunde habtagol car'inaangol e konnee kadaangu, ngam nannda laabi dagiidi nder huccondirgol e konnee en e

laabi hirñerejeji, no wide minen midon ndaɓɓindinoo e alkar mo ndarnde jaɓanta kam ɓangingol sababuuji sariyankooji dattinooji yiiyeele woni:

Wolde no wiide Isilam dannaay wolde so wanaa ko laati e mum wo duñde haɓre haɓotoobe jeyaabe e heeferɓe, ina foti e dum jihaadi huppagol (jihaadi daɓɓugol), e jihaadi riiwtugol (jihaadi duñngol), hnon no wide Alsilami nde siyaak huccondirgol e konnee haɓotoodo accataa ɓoggol wonande haɓotoobe e dow daande, accu na tonngadum etonngerde jokkude luwaa e jikkuyankooje daginantaabe yaltude diin tonngi, ina harmi ɓe maɓɓe sumugol nokkuuje e yoolugol sowanaa tawa e daruura, ina harmi dow maɓɓe nanndinde waraabe hono harmiri dow maɓɓe janbo e denneengal noonejeji mum, aranel dum wo jamba e dunke en jimma naa haaldaabe dewral, naa hoolnaabe, nassiji mum na heewi limotaako.

Sabu ɗuum ko heewi e jomen annde ina e maɓɓe maalikiya ehanafiyah e hanaabilat e yoga e saafi'l njehi e mum no wide nder haɓdude e heeferɓe been ngool ngol aayeeji ngarngarni nder mum aayeeje e hadiisaaji wanaa tan wobe heeferɓe, accu na toon fii beydiido dow keeferu kañum woni haɓɓugol pa'l wol wonde wolde, wo (haɓre) maanaa majjum woni nokku maɓɓe no neddo laato tagumoo dum e aada mum wo faandoraade alsilaami en e alsilaamaaku haɓre, fay so naataay e majjum e golle,

Hakiika oo maanaa ñoobanii ko heewi e yimɓe e been dariiɓe nokku nassiji ɓangudi de ciinaani dow ɗuum ko beemni nder majji e maanaji epaandale,de walliɓe dow ɗuum ɗuum ko sottinaa e saafi'ii e yoga dunke en anndal no laatagol keeferu sababu dattinoowo, duñyiɓe e dum wo muuyrude ɓe nganaa Alsilaami en ngafeeti no ɓe njannga hakkunde debbo e gorko, wanaa hakkunde mawdo e pamaro, wanaa hakkunde kabeteedo e alsilaami,de ɓe caami

nder ko allah harminiyuwde e fantingol e konnaangu, allah toowdo oo wii: (de kabee dow laawol Allah been be na kabda e moodon de taa tooñee,wide Allah yidaa tooñotoobe) baqara 190, Ibnu Abbaas wi'ii e oo aaye: (taa mbaree rewbe, e cukaloy, e nayeebe (worbe e rewbe) wanaa du oon peloriido on beldal de nanti junngo mum, so nii on ngadii dum hakiia on tooñoke), yuwde e yahyaa bun yahyaa algassaani,o wii: (mi winndii faade e Umar bun abdul ajiiji mido laabndoomo e kongol makko o toowii biingol(de kabee dow laawol Allah been be na kabda e moodon de taa tooñee,wide Allah yidaa tooñotoobe) o wi'i:o winndi faade e he'am no wide duum wo rewbe e koreeji e moon mo wadaani faade e ma wolde) Abuubakril jassaas haala Umar bun abdul Ajiiji a wiima o o yehii faade e ko dum muuyraa oon jeyaaka e yimbe wolde ngam lo'ore mum naa ronkere mum, sabu duum woni alhaali rewbe e koreeji).

Yuwde e Sa'iid bun abdul ajiji jo wi'ii:
(Umar bun abdul ajiji winndii faade addiyi
bun ardaata: no wide miin mi tawi aaya nder
dewtere Allah: (de kafee dow laawol Allah
been be na kaaba e moodon de taa
toofee,wide Allah yidaa toofotoofe) bakar
190, duum woni taa mbaree oon mo
habdaay e mon,o muuyri dum rewbe e
sukaabe famarbe e Ruhbaan) Ibnu Jariir wi'i:
– wo jhtinoowo kite oo aaya,jaabotoodo oon
nodditiido mooytiraama e aaya kaafaahi, (
buri goondude e dii konnguli didi wo
konngol ngol umar bun abdul ajiji wi'i: no
wide noddaandu nodditiido ejuskeede aaya
oo na waawi tawee o mooytaak ngafeeti dalii
e sellugol ko wi'l koo, hiitinde gooto fuu
ronkataa dum)

E duum tabe ibnu Abbaas holli, e tabe Umar
bun abdul Ajiji, e duum ko hmaam
mufassiriina ibnu jariir adfabarii enjardingol
aaya e woddinde o yuwde nuskeede
yi'annde makko na holla duum, ina banga
nder mum anndude fillayeeji, so en ndaari

faade e denneengal been hadaabe wareede nder hadiisa, nder wasiyaaji Abiibakri, e tanaa mum jeyaaabe amiiruube e dowoobe konuule, en tawan haddi hawrugol hakku bee wo laatagol be been nganaa habetee no wi'l fuu hono wi'aaabe yamiraaabe mbaree been kamben du wo waroobe no wa'l fuu,

Eden nji'a no wiide car'udo datnii warde alsilaami so yuwrii e mum habre wondude e wiirngol sifa keefeeru, na harmi warde yoga e heeferbe been nganaa habotoobe dow anndude wo be heeferbe, sababu habre laataaki tan wo o keefero, hono no wiidum keefeeru laatoraaki tan worbe, sellataa e rewbe wareede so wanaa koofa kabitirde naata habre so warii tan waree.

En tawi no wiide na jeyaa e haanbe wareede been yoga e worbe ko hollata be naataani wolde, sellataa no dum laatoo ella (sabaabu), hono noow sifa manngu heewde duubi sellataa ella ngam reende yiiyam, sabu hawrugol mabbe dow wargo jomenjiile nder wolde gila duubnuube hono Duraydi wariraa

nder wolde Hunayni kañum nayeejo mawdo lo'udo, sabu hadugol mum wareede sukaabe, kaa sifa naatniimo de oo sifa jawtii hoore e laaci.

Wi'u: hono dum nder yeldingol hadugol warngo sukaabe famarbe e sukaabe famarbe, no wiide suka so ni laatoke na jeyaa e been waawbe wolde habdi de waraa, yubboke mum oo ella e naatgol e mawdo jom duubi oon mo waawtaa wolde.

Hono nih konngol e Ruhbaaninkoobe, tayiibe nder dewirde mumen Allah hadaabe warde dumen, no wide ngeldol hadaneede be warngo laatogol maabe be Ruhbaaninkoobe, hono Raahib buri heefordinde e oon mo wanaa dum, haalande ma geldol wo waasde makko hawritingol makko e yimbe diina makko nokku gooto tan woni sababu, sabu duum wiide no fii woni oon mo feeñi e mum wallondirde e yimbe wolde jeyaado e Ruhbaani na dagii warde dum, geldol jawtii hoore e laaci, wi'u hono duum e remooobe, e sippooobe,

Ɓe fuu maɓɓe ɓe wanaa imminoobe wolde wonande Alsilaami en, imma ngam ronkere maɓɓe, hono no fii worri e cukaloy pamaroy e duuɓnuɓe, e rewɓe ko ɓuri jaalaade, naa ɓortatol dum fes dow muuyde naa e dow ko annda hono anndirden Ruhbaani e remooɓe.

E doo eden mbi'a: no wiide hono yoga jamaaje ngollata e bonnude jangirde, e Dokotorooje, e deente rewɓe, e golloobe mballaaji e njuɓɓudiiji renndo ngallunkaaku, na naata nder konnaagu kadaangu wadeede, e fantingol jeertinaangol e mum sabu wide ɓee fuu aduna fuu hawrii waasde wardeɓe nder jamaanu men keso oo, ko woni waajibi wo nantaade e wrdeɓe hono no ɓe nantorii e warde en, e hoolnude ɓe hono no ɓe koolniri'en.

3- Ina jeyaa e nooneji fantingol nder wadde wolde majjinkinagol kollaade kolleteede nder haɓdude e haɓotoobe e duum ko na wada ittintingol nder wolde maɓɓe ballanatoodi ahdi e kaaldal ngongal hakkunde maɓɓe, e hoolaare e ko nanndi

dum, hakiika warwarnii nder nassi Qur'aana e sunna dow wajibago yottingol fodoore e hoolaare, e harmingol jamba, toowdo oo wi'ii:(hey been goondinbe timminee ahdiiji, dannanaama on daabaaji neemordi so wanaa duum ko na janngee dow mon on wanaa dagineenaabe lohlohri de onon on harminiibe wiide Allah na hiitoo duum ko muuyi) maa'ida 1, (huubinee aadi Allah so on aadondiraama,taa on njawtee huneyeere caggal teenjugol muudum de on ngadii Allah wo sanngo e dow mon, Allah ina anndi duum ko ngolloton.) nahli 91, o mawnii o teddi o wi'ii ('Been be na njawta ahdi Allah caggal teentineede dum de ta'ya ko Allah yamiri e mum no jokkee(endam) de i'be mbonna e leydi,bee kamben ngonni mursu'be) bakara 27, (E been be na njawta ahdi Allah caggal teenjineede dum de be ta'ya duum ko Allah yamiri e muudum no jokkee i'be mbonna nder leydi bee na woodani dumenkuddi de na woodani'be bondum galle). Ra'ad 25, e

E gollirde dee aayeeje e ko woni maanaa majje, hono hadiisaaje keewdi jeertinooji gollirde jambaa banginka no wiide sabaabu idaalatu konnee en dow tomottaare juulbe wo famdude teskaade ahdiiji, moodibaabe alsilaami en kawrii dow harmingol yiiyam heeferbe woldenkoobe so naatii nder leyde Alsilaami en dow hoolaare,naa Alsilaami naatii faade leyde heeferbe dow hoolaare,no wide be sardaay nder wadude hoolaare duum ko ina hawree ahdiiji dow ko woowaa, e jergagol anniyaaji fiboobe ahdi bee huunde wootere, accu be ciinii fibde ahdi be tokkini emum kala ko tabemum na naata nder hoolaare ndeen fay so tawii wanaa noon. Imam Saafi'ii yo Allah yurmomo o wi'ii (so gorko alsilaamiijo naatirii wuro wolde e hoolaare, de hoddoraa dow huunde ejawle maabe dagantaako mo no o nannga e mum fay huunde famdi naa heewi, sabu wiidemo so hoolaare na woni hakkunde maabe gooto fuu na foti hoolaade banndum ta jabanadum jawdi mum, sabu jawdi wo ko hadaa e geese,arano majje wo silmugol joomum,

didi: wo jawdi mo jimma,tatabel wo jjawdi oon mo hoolaare woodani faa yaha haddi hoolaarem, kanko hono yimbe jimma nder hadi e ko hadi e jawdi oon dumunna,) o wi'ii: yo Allah hinnomo (kaa wiidemo wanaamo no o hiilaabe nder jawle mabbe e ko'e mabbe no wide be so be koolniimo kambe du be ngonii ehoolaare makko, annaaka toon goddum ko wanaa dum.) Ibnu Qudaamah yo Allah hinnomo o wi'ii: (amma janbaadebe wok ko harmina, no wiidebe be kokkiimo hoolaare sardaande dow yoppugol jambaadebe e hoolaadebe e hoore makko,so laatoraaki hono nih nder haala,kañum dum anndaa dum nder maanaa, ngam duum oon garandoen yuwde e mabbe e hoolaare de jambii en laatoke wo luttudo ahdi) Mohammad bun Hassan Assaybaani (lolwii yuwde e Umarub-nulkadfaabi yo Allah yaromo o wi'ii kala gorko e konnee en o sappii faade e gorko e fedeendu makko:no wiidema so ni a wari mi warete, de o wari kanko o kaaldaado hoolaare o warataa dum,), Sarkasii wi'ii dow majjum so sappoke

oon e sappagol hoolaare de keefeero anndaa ko o wii kañum hoolii,e sappagol noddi faade hoorem ,haalandema na noddiree hono mum de samminee ko woni caggal mum ngam reentagol yuwde e jamba, nowiide bangudum sappagol makko wo hoolaare, konngol makko so a arii mi warete, hollii wo weddagol ndeen hoolaare, de o anndaa weddeede nde o laato mo woni e hoolaare dow gollirde konngol makko o toowi (werra faade emaɓɓe dow potal) Anfaali 58, duum woni fotu dow mon e dow maɓɓe anndal weddeede ahdi oon,de o sappii faade neddo oon o wii (no wide Allah yidaa jambotooɓe)anfaali 58,hoolaare mahaama dow yaajinagol faa tabintina ko dimmete e haala, dum natabintina demme nder sappagol), Sarkasii wi'ii e nokku goddo(no wide yamirde hoolaare wo mahiidum dow yaaginagol, na tilsii reentaade dowko nanndi e jambo, so tawii na anndaa hakkunde maɓɓe tabitirdum e mboowka na wa'l hono ko tabitiri e nassi, fay so dum wadaay hoolaare naa jjamba,so dum anndaakano tan

dum alhaaliiji na kola ko nanndi, woni jukkude jamirooje e duum ko sappaa dow mum,duum buri daliiliiji fuu hollude beldal dow kaaldl).

Maaliki yamaama esappagol hoolaare kañum wo hono haalanah? o wi'i: (eey, no wiidkam mido yi'a no yehee to konuuji de wwi'ee taa mpbaree goddo de o sappii e hoolaare, no wide sappagol nokku am na wa'l hono haala, wide no fii woni yottoke kam no abdullahi bun abbaas wi'i: yimbe mbonnataa ahdi so wanaa weddee e mumen konnee en) Ibnu Abdul barri wi'ii (so tawii yiiyam wodenke keefeero na harmi nder hoolaare noy woni miijo ma e muumini oon mo na dawa na hirnda nder hoolaare Allah noy njiirataa nder jamboraade dum e warngo; Albagawii (wi'ii so keeero jippoke dow hoolaare suka,de wi'i: mi sikku idum dagii na wiratee faade e hoolaare makko, ngam majjere makko).

Sikke wala naatugol alsilaami feede e dawla jeyaado e dawlaaji, naa duunde jeyaande e duunde heeferbe laatataako so wanaa caggal siifugol dodw dereeji dina moobi nder mumen no naatudo oo yimbe leydi na koolii torra mum, no wide o tilsinaado jokkude luwaaji leydi mabbe e njuɓɓudi mum, hono wide oon na naata duunde alsilaami en yuwde e bee yimbe sikke wala so wanaa be njokka luwaaji diin dawlaaji, naa e dodw noddaandu yoga e mawbe leydi,nder alhaaliji didi dii fotu dum laatorii hokkugol wiiya(dunay) naatugol nderde nder gootel kala e duum haalandema wo faade e ko wari hakkiilo koolnoowo koolnaado, so wanaano duum o naatataano ndii ngenndi. Yo hul Allah Mona newna dattingol yiifam naa kaake naa jawdi hoolnaabe yo jeerto kala jeertagol e jumpude nde koy petoy, hakiika tabitii yuwde e Annabiijo mo juulde e kisal woni Dow mum o wi'i: (neddo fuu barudo nanngidaado ahdi uurnataako uurngol aljenna, uurngol aljenna e makko WO yaadu duubi capande nay).

TIMMOODE

Nder ndee yiilnde heñiinde nder peeñale fantingol nokku jamaaje dooldugol, Ina bangana en na toon fanntingol gollenkewol no bee yimbe na seedi e yimbe wobbe, na luttinde hoorem ko buri sattude ngol fantingol feede warde mo yiiyam mum reeniraa liimaanaaku, idum beyda taññaade so dattinaado yiiyam mum oo laatoke wo keertoriido alsilaami en, na jeyaa e oon cubanaado ngam yooqude e beele milla, e duññitinde e mum kala ko wanaa dum, jeyaaɓe annduɓe naa taaliɓɓe, naa mojaahidiina.

Jokkitii ngol fantingol e foodondirgol dow jogitagol ñiiɓnale dow heeferɓe, ngafeeti faccingol e gaay tahɓande, duum ko waddata haɓreeji bondi boortooji leyde Alsilaami en.

Jokkitii e ngol fantingol dattingol warngo mo yiiyam mum reena gila e woldankooɓe e ahdi (wiija (siifannde) na sejuur,naa moolagol politiwol e ko wanaa dum).

Jokkitii ngol fantingol, e dttingol warngo oon nwarngo dagataako neddo bolo siwil e heeferbe be kabdaay e alsilaami en.

E nder timmugol ngol derewol daɓɓidinangol boordugal walaa e findinde faade no sabibinii ko heewi e ko mennjiata e newnude warde goddo naa yebtugol jawdi mum jeyaabe e been be yiifam mumen reeniraa liilmaanaakunaa hoolaare dum saakagol majjere ndedfr hakkunde jokolbe Alsilaami en, e needi mbonndi, e maatugol lo'ore jeyegol e dawla, sabe wodɗugol fantungol e kiita diinamum, e newtinkina gol mum nder jokkunda konnee en mum e yottingol paandale mumen e haajuuji mumen nder golle Alsilaami en, wondude e billugol ndimaagu nokku bee nder haalugol haala tooñangeeji, e ronkugol njuɓɓudiiiji wonii caggal mmumen golleeji sariyankooje e diinankooje moyy'ingol bee jokolbe e moobudemdumen, e yoorinagol dow haaldudebe ko buri moyy'ude, wodɗitaade lollingol e waddude inde e baccooje, e

haditagol goondingol yoga ko ƒe ngondi e goonga, ngam faa ɗum laatoo wo ɗum cakkudi hoolaare ndi na mahee dodw mum, wo hoore junngo wonande jeewtidal.

**Ina jeyaa e ƒataakiiji daɓɓidinaadi ƒuri
himmude nder ɗii ɗereji**

1- Jihaadi nder laawol allah wo hoolaare loonaabe, wo sifa tooñaabe,na waddii reengol laaɓgol suura mum puɗɗirɗo nokku ƒanginde ɗum,e nder gollude ɗum nder dingiral

2- Ñiiɓnugol jihaadi nder laawol Allah wo ñiiɓnugol battanewol maraa ɗum so wanaa dunke en nokkuure jeyaaabe annduɓe e humpitiibe e wadoobe konngol nder tomottaare,

3- Ballanagol wolde ballotoodi ɗi na ngadadum kulle kadaade,hono hdi,e hudna, e hoolaare ina renndi ɗum nder jamaanu men siifugol wiija,e sejuur e moolagol potitik e kawre koddande e adunankooje;

4- Fantingol nder heefordingol buri nooneji fantingol miiwowol ngam ko rewata e mum e tabeeji na huuɓa tabe mum tomottaare nder ko woni e ko warata fuu,

5- Lo'ugol laylinde anndal na yaltina geɓe bonde bonnooje ɓe na njanga diina njanki ceɓindiiki,

6- Kiite laatataako wo sariyankooje gonngol hisataa e fantingol fanna tan nassi e tuugnorde pahmaaka fahmugol cellungol, de holla ko woni suurdina dum suurdinngol ɲeeɲungol,de jippina sariya dow ko woni e jamaanu jippingol cellungol,

7- Gooynde njuɓɓudi keertiindi limoore e baawde loomtagol kuɓungol dow alsilaami en buri nooneji fantingol gollewol,

8- Waasde waynangol tonngi sariyankooji nder golle wolde,e majjinkina gol duum ko politik sariyankeejo holli e seerude hakku fikhi lo(onugol e fikhi huɓindagol wo darja jeyaado e darjaaji fantingol;

9- Safrugol fantingol njuɓɓudiiji leyde na ɗadina peeñale na hokka ɗumen sariyankaaku,

10-jaadilal wondude e jokolɓe jarriboraabe ngal penal, e faamde duñooji ɓe, filaade anndude ɗaɓɓale maɓɓe, na ɗum waawi laataade tuufeedre nde na mahee dow mum, naa du hoore juŋgo wonande jeewtidal ngal na ersisinee dow mum,

11- tonngude fantingol jokolɓe e hulludeɓe anndal nafoowal yuwde e moodibaabe hoolaabe ɓuri ko ɓe kunondirta e konnee en hoomtoobeɓe nder koydi.

Lelngo dewte keerol ngol

- Ahkaamul Qur'aana, Ahmad bun ali Abuubakri Arraajii aljassaas alhanafii,tahqiiq Mohammd saadiqil qumhaanii Daar ihyaa turaas arabii bayruut 1405H
- Al ahkaamus-sultaaniya Alaqaadii Abuu yalaa,Mohammad bunil Huseyni bun Mohammad bun kalaf ibn farraa ,tahkiik Mohammad haamidil faqii, Daar alkitaabil ilmiyat -bayruut muulande didaaberde hitaande 1421H 2000G,
- Al istijkaar, Abu umar yuusuf bun Abdullahi bun Mohammad bun Abdulbarri bun Asim annamirii Alqur'dubii, tahkiik Saalim Mohamad adaa,Mohamad Ali Mu'awad, Daar alkitaabil ilmiya -baruut, muulannde arwaniire 1421H 2000G
- Al Asbaahu wannajaa'iri,Taajiddiini Abdulwahaab bun Taqiiyiddiini Assabakii, Tahqiiq: Asseyku Aadil Ahmad Abdulmawjuud wasseykoAli Ahmad Mo'awwad, Daarulkitaabil ilmiyyah-bayruut, muulannde arwaniire 1411H 1991G

- Al'ummu, As-saafii Abu Abdullaahi Mohamd bun idriis bun Al abbas bun Ousmaana bun saafii bun Abduluttalib bun Abd munaafi Almatlabii Al qurasii Al makkii, Daar Almaarifah -bayruut, 1410H 1990G
- Assayluljarraar Almutadaffiq alaa hadaa'iqil Ajhaar, Mohamad bun Ali bun Molhmad bun Abdullaahi assawkaani Alyamanii, Tahqiiq: Mohmuud Ibraahiim jaayd, jamhuuriyat Islaamiya Misra Al arabiya, wajaarat Al Awqaaf, Almajlisil-Aalaa lisu'uunil ilslaam, lajnat ihyaa'itturaas- Alqaahira, 1408H 1988G
- Algiyaasii: giyaasul Umami fiittiyaasil julami, Abdul Malik bun Abdulahi bun yuusuf bun Mohammad Aljuwaynii, Abulma'aalii, ruknuddiini, almulaqqabu bi imaamil haramayni, Tahqiiq Abdulajim Addib, Maktabat Imaamil haramayni, muulannde didaaberde 1401H
- Almukassis, Abul-hasan Ali bun Ismaayla bun sayyidil muusaa, Tahqiiq: kaliil Ibraahiim

jafaali, Daar ihyaa'itturaasil arabii- bayruut
muulanne arwaniire 1417H 1996G

- Al mugnii, Abuu Mohammd muwaffaq
addiini Abdullhi bun Ahmad bun Mohammad
bun Qudaamat Aljamaa'iilii Alkudsii rewte
Addimasqii Alhanbalii, assahiir bi ibn
Qudaamat almaqdisii, maktabat
Qaahira, 1388H 1968G

- Al muntaqaa sarhu Muwadfaa, Abulwaliid
suleymaan bun kalaf bun sa'iid bun Ayuub
bun waaris bun tajiibii, alqurduubii albaajii,
muulirgal sa'aadat-Misra, muulanne
arwaniire 1332H

- Jaami'ulbayaan fii tawiilil quraana,
Mohammad bun jariir bun yajiid bun kasiir
bun gaalibil-aamilii, abuu jaafara
adfabarii, Thaqiiq: Ahmad Mohammad
saakir, mu'assatul risaalat, muulanne
arwaniire: 1420H 2000G

- Jamharat allugah , Abuubakri Mohammad
bun alhassan bun Duraydil ajdii, Thaqiiq:
Ramjii Muniir Ba'alabakii, Daarul ilmi

lilmalaayiin- bayruut, muulannde arwaniire,
1987H

- Sarhussunnat, Muhyi assunat, Abu
Mohammad Alhuseyni bun Mas'uiud bun
Mohammad bun Alfarraa albagawii assaafii,
Tahqiiq: Su'aybul Arna'uud, Mohammad
Juhayrus saawiis, almaktab al islaamii,
bayruut 1403H 1983G

- Sarhu sayrulkabiir, Mohammad bun
Ahmdbun abii sahli samsul a
immatussarkasii, assarikat assarqiyah lil
iilaanaat, 1971G

- Sahiihilbukaarii, Mohammad bun ismaa'iila
Abuu Abdullaahi albukaarii aljaafii, Tahqiiq:
Mohammad juhayru bun naasirinnaasir, Daar
dawqinnajaat, muulannde arwaniire, 1422H

- Sahiih Muslim, Muslim bun bun Alhajjaaj
Abulhasan Alqasiirii Anniisaabuurii,
Tahqiiq: Mohammad Fu'aad Abdulbaaqii,
Daar Ihyaa turaasil arabii, bayruut,

- Majmuulfataawii, Taqiyuddiini Abul Abbaas
Ahamad bun Abdulhaliim bun Taymiyatul

haraani, Tahqiiq: Abdurrahmaani bun
Mohammad bun Alqaasim, majmmaa malik
Fahdi litibaa'at al mushafussariif, almadiinat
almunawwra, leydi sa'uudiya 1416H 1995G.

- Mugnilmuhtaaj faade anndude maanaaji
konngudi naatirdi, samsuddiin, Mmohammad
bun Ahmadilkadiib Assarbiinii
assaafi'ii'Tahqiiq: Mohammad kalil iitaanii,
Daar Almaarifat, bayruut, muulande
arwaniire, 1418H 1998G.

- Minhaajis-sunnat Annabawiyat fii naqdi kalaami
assii'ah alqadariyat, Taqiyyuddiini Abul abbaas
Ahmadu bun abdulhaliim bun abdussalaam bun
abdullaahi bun abii hgqaasim bun Mohammad ibnu
Taymiyat alharaanii alhanbalii addimasqii, Tahqiiq:
Mohammad rsaad saalim, jaami'atul imam
Mohammad bun sa'uud alislaamiyat, muulande
arwaniire 1406H 1986G.

- Muwadfa'an alimaam Maali bun anas bun maalik
bun aamir al asbahii almadanii, Tahqiiq Mohmmad
Fu'aad Abdulbaaqii, Daar ihyaa'itturaas al-Arabii,
bayruut, 1406H 1985G.

KEEROL TATABOL

SUURDINGOL FANTINOOBE E FAHMU KO WONI LAAMU LEYDI NDER ALSILAAMAAKU

WEERTUGOL E JAWTUGOL

IMAADUDDIINI KIITII

No wiide yettoore woodanii Allah, eden njettamo eden paftinoo mo eden daɓɓiramo yaafuye, eden mooloo Allah, e torraaji ko'e mem e bondum golleeji men, oon mo Allah handiidum walaa majjinoodum, oon mo o lallini kandotoodo walanaadum, caggal duum: haqiiqa tomottaare Alsilmaamen torroke caggal saamugol Laamu Usmaaninkooɓe, e yellitagol njuɓɓudi teetoobe hakkeeji yimɓe e dow subagol kaanankooɓe, ɓe daɓɓi lallinde muuyde muɓɓe, e foodugol njuɓɓudi kiite fudnaange e hiirnaange, ɓe tayi tomottaare ndee e taariiki mum, ndi jikkaa nder moyyuki diina mayri e woodeede laabi no ɓe njiɓtiri ko'e maɓɓe, njeñcudi duum fuu- wo dille golle nder yeede politik sariyake, mo ina ndaarta

no laabi hebirte faa itta yimbe edam
nguurndam, immoraade e layliiji tabitindi
wonande ngal anndal, e kuppule mum kese
kawrooje wonande tidnaare e yeewde, hono
no ko heewi e gollorde e jamaaje pawñorii
lugge politik, dow tidnaareeji luttondirdi e
njeñcudi mum,

Nder hebde dum, jamaaje fantingol peeñi
wo yeftube deesewal wartirgol laamu
Alsilaamaaku rewde dow sappo jarribe,
fuddirii fuu wo e miijooji cankitiidi,de dum
timmiri e laabi dum hokkaa dunke en anndal
nder masaalaaji miijo, e habberre e politik
sariyanke,e fantini nder kiite miijo e
banginde, wellitii e majjum golleeji warngo e
lañcude ngool ngol daraaki dow laamuuji di
be immii faa be cammina dumen dow
aayagol maɓbe, accu bonanda oon huubii
faa jamaaje Alsilaami en e leyfi mumen e
dow sababuuji ceerdi, e tuhmooji noondindi,
wo dume woni miijooji dee japmaaje nder
naatgol maɓbe e darnude laamu Alsilaami
en,e dume woni kippudi maɓbe ngam

wadude duum,?Yalla miijooji majjum ummaakinaa e layliiji tabitindi e nuyle neende nder habbe e politik sariyankeejo?

Nde ngom witto yaama hebee jaawaabuuji dee yamde, nder yellitingol annoora faade e dii miijooji dii jamaaje nder muuygol darnude Dawlat islaami, e duum ko ina sinndoo e mum yuwde e kite e kippule fabberenkooje e fikhinkooje noondinaade, hakiika warii nder ngoo witto wittooji tati:

Lelnude:layliiji darnude laamu Alsilaami'en

Witto arano : layliiji darnugol Laamu juulbe nokku fantinoobe

Witto didafo: sababuuji kabbondirngol e darnugol laamu nokku fantinoobe

Witto tatafo: jawtugol mubarriraat dooldugol nokku fantinoobe ko habbondiri e darnugol laamu.

Mi tokkii nder majjum laabi garooji :

1- Raɓɓidinaade dow haalde ko'e masaalaaji gaay wafande dum celi e fiirtude luure jamaaje fantingol nde dadnugol e hippondirgol mum,

2- Semmbinde duum ko immor dii jamaaji, wondude e raɓɓinaade dow seeda e yeruuji ngam raɓɓidinagol

3- Anndintingol yimbeeje ɓe nganaa lolluɓe hono mbaarumi,e duum jaalii dow maandeejim cuudiidi ngam yeewde duum ko tokkataɗum diin jamaa'aaji e suudagol,

4- Neddingol sappagol no siirii wonri jooni nii laatagol dum wo tajriba gondo jooni, so bittoowo ndaarii pa'e mum do ɓadii, wondude enndude noondingol e fiide banndi jarribagol gonngol ko hubindi ;

No wiide haala dow fantinoobe nder jamaanu keso wo calɗindo, ngam duum boordugol walaa e ngol feñningol hakkunde juude bittoowo :

Aranel wo : na jeyaa ko jaɓaa e mu no jamaaje fantingol kuppidaade ide luttondiri hakkunde maɓɓe miijooji, e haɓɓere diina, e nonno dum gollirtee, nde gom na yottoo faa luttondirgol miijo e warondirgol, wondude e duum no wiide layliiji miijankooji maɓɓe wo gooti, hono luural ngal wo luttondirgol maɓɓe ji'ande nder dii mabaadii, idum warta e tabii e miijo fantingol, e ko dum soomi nder tagge majjum e serindaade e luurdal e yidde wiide kam woni goonga, dum wo laawol fantinoobe gila ko booyi,

Ngam duum no wiide witto ngoo warma no laatoroo wittugol layliiji kuubtidindi, ngafeeti jumpude faa pecce miijooji e kippudiiji, naa ngo heertoro sardingol nuyle, no wiide ko jaali e jamaaje godde taayii nder yuɓɓingol naa naatii nder mum naa yebtii masruu u mum nder battingol e battingol gostondiraangol, e bay'ugol ko heewi ardule njuɓɓudiiji goddi wonande Qaa'idat, hono jawaahir Amiiru (njuɓɓudi jihaadi), e Rufaa'ii suruur Amiiru(jamaa'aat

alsilaamiyat), e Abullaysi Allibii hooreejo (jjamaaje kabotoode to liibii)

Hono kañum en naatan e feñningol ko saabi yiilirde(idaaratut-tawahusi) mo ñiibi dow mum masruul Qaa'idat jooni, ngafeeti sappaade duum ko sinndondire e gooyngol njuɓɓudi, (Addawlat)wonande loomtagol,ngam heewugol duum ko yallti e mum jaabuuji e peññinale, sabu luttundirgol njuɓɓudi Dawlat e Qaa'idat nder pale cakitiide e masruu'u, sonaa tan dum yaltaay layliiji miijo e sariya majjum hono ngaddiroyten dum hakkunde witto men .

Didi : warma no tawee luure hakkunde yimbeeje fantinɓe nder miijooji e nder kabɓe maɓɓe fa nder jamaa gooto, dum fuu walaa tabe nder kiite dow manhaji (laawol) kuuɓtidinngol,

Nder no yoga na yankiri dammbitegol miijooji yimɓe wonande njuɓɓudi Qaa'idat dallinoraade e yoga haalaaji ardiibeɓe, hono riiwtugol Adiiyatullaah Allibii no isaam albarqaawii laato(Abuu Mohammad al

maqdisii) yuwde e yi'annde miijo (Aljihaadi), en tawan no wiide mawdo Qaa'idat jooniijo oo Ayman aljawaahirii haqiiqa ñiiḅinii almaamaaku Albarqaawii e Umar Mahmuud (Abuu-qataadata Alfaldasdiinii) hono labḅiniriḅe kamḅe diḅo ko heewi e caldi Qaa'idat de ceedii imaamaaku maḅḅe e ardagol maḅḅe sariyankewol, warma no ḅum feeñana en nder witto kaadtudi laawol maḅḅe wondude e laawol ko heddi jamaaje fntingol, ḅum hollii wonde maa ḅe fuu maḅḅe e petel gootel ḅe ñeḅata.

Tati : jamaaje fantinoobe mboowii huppidaabe yeccaade moyy'intinoo njuḅḅudiiiji mum nder inde ceerde ngam yidde yoyñude yimḅe e haḅḅerre maḅḅe e wartirde maḅḅe, e feertugol e taariiki maḅḅe, e hollude wobbe jaarugol maḅḅe yeeso, e ḅuum ko na wada faa ḅe kollira no kamḅe ḅuri heewude,jakanoo wo kamḅe ḅuri haande naatoyde e wobbe e bay'ande ḅumen,

hakiika dūm laabi nder jarribagol am Qaa'idat to Irak e Siirii.

To Irakil ɓangii toon njuɓɓudi tawhiidi e jihaadi, ndiin mbayloyiindi njuɓɓudi Qaa'idat nder leyde Raafidiin, rewɗii Majlis suuraa Almujaahidiina, rewɗii Dawlatul Irak al islaamiyyat, timmoyde dume Dawlatul- islaamiya e gooynugol loomtagol.

Nde Siirii :feeñii too njuɓɓudi jabhatun- nusrat, rewɗii gooyni jeyeedem e Qaa'idat inndem waylitii Jahbat annusrat- njuɓɓudi Qaa'idat nder leydi Saam-, rewɗii naati e hunondira e konu alfathi, e konu Alfusdaad, rewɗii waylitii katin faade Jibhat fathu Saam, rewɗii hay'at tahriir Saam, walaa ko haɗata d ee baylite tawee wo noonde tan,ngam dūm no wiide witto ngoo warma no sappoo faade e majje de fuu, e pa'e majje tiidɗo dūm woni (njuɓɓudi Alqaa'idat)

Nder timmingol mo wara faa mi yetta wonannde dariibe dow siinugol ngoo witto,dow hokkude kam mbey no mi moyfina ngoo witto nder huccondirgol fantingol e bone wolde dow irhaab nde nano Afrik e hiinaange Aasiyaa e sobbirre Afrik) ngoon ngo be njiidum, e yettugol denneengal seenaabe e moodibaabe e seekuube tawtoraabe nder joodle jeewtidal dow duum ko be kollidum yuwde e ji'ande e leppande ballude benndugol e luggidinagol ngoo witto, e yettoore heertiinde wonande Dr AbdulFattaah maadii dariido dow oo golle dow ko tidnii ngan hisugol dee golle e yalltingol wittooji e mbaadi mum cakitiindi,

Mido ñaagii Allah toowdo oo no o wada dee golle wo laabude wonande yeeso allah teddungo yettoore woodanii Allah jom tageefooji.

* * * *

Lelnuki

Layli darnugol laamu nokku fantinbe

Layliiji darnugol diina nokku fntinbe na seerti e duum ko ñiibi nder sariya e hala dunke en anndal, fudfude e jeyaado e oon cegilaniido darnugol Dawlat, beelltagol e layliiji darnugol Dawlat, e hantoyde e pale sariya darnugol Dawlat,hono faccingol dum wardata,

Aranel : lunnde Laamu leydi nder diina nokku fantinbe

Masaala darnugol Dawlat islaamiya na jaba nokku mawdo nder miijo jamaaje fantinbe, na jeyaa e duu wadiibe ko buri fuu haɓɓude hoore, wo njeñcudi golle kedaade, ibe njaha dow mum ndenneengal goodale maɓɓe, reende (njeñcudi jihaadi maɓɓe) reende dum wujjeede na lallugol, ngam no wiidebe ibe lilmta dum ko jeyaa ediina na waawi farriteede nder mum.

Mohammad Abdussalaam Faraj :o wii (alsilaami en kawrii dow farregol darnugol

Dawlat alkilaafat alislaamiya, e gooyngol hngkilaafat na tuugnee woodugol waalolde, kañum woni Dawlat islaamiya) Sayid Imaam heertoroke witto timmungo nder dewtere makko(Al'umdat) e tiitoonde Imaara wo waajibi de o waddi daliiliiji nder majjum, de o wii Maarib aljabuuriikaaldoowo dow innde Qaa'idat to Irak (Dawlat Al'lark Al islaamiyat) (wattini na jeyaa e waajibiiiji yaake no gooybna sakiraabe mon nder majlis suuraa Dawlat Irak al islaamiyat yuyde e njuɓɓudi wajaariyat wonande laamu Alsilamiiwu na heefordina tobbi (dawaagiit) de goodina Allah wada jihaadi nder laawol mum faa hiitina sariyam caggal duubi sappo e saamgol kilaafat Alislaamiyat e lallugol mum, rewteii dum jibini miijooji dii jamaaje e hiitotoobe dow firritagol mpaɓɓe, e duum :

1- Darnugol Imaaraat e dawlahoy ñakukoy, nder wippeewo jabteede,

Nde jamaaje fantingol muuynoo darnude laamu mum fobondiroly e woodeede dawlaaji goddi, feendi e waylingol fahmu Dawlat ngam faa nannda no nokku wonri, duum ko ina hokka dum waawde gooyngol Dawlat mum, fantinbe cardoraaki darnugol Dawlat so wanaa tan faa jamaaje mumen kawrita nokku gooto, fay so nokku nguu laatii wo nokkel tokoosel e leydi Allah ndii hono misiide naa du fotde suudu mahaandu naa nder jaawiya nder kasu,wo fotu dum laatii nder ngenndi keftaandi hono Irak naa ndi heftaani hoorem hono leydi Siirii, hakiika abuu hamja Almuhaajir ndenndinii konngol juutngol yuwde e (Addawlat Annabawii) laabuki dii miijooji,e duum ko jergii nder mum :

- Dawlat Annabawii siforaama e fiifiinude hoolaare, no wiide d̄um hono nokkuuje goolynude nder mum darnugol Dawlat mumen.
- Njaajeendi madiinat annabawii e limoore cuudim e hoɗuɓe nder mum e konu mum wo etergal ngam darnugol Gennde e Imaaraaji, dallinoraade d̄um dow waawdedum wellitingol innde Dawlat naa Imaarat dow moobngal mahdiji naa nokkuuje keertaade e dow jabtiringol semmbe.
- Jawaahirii na jogii haala ɓadondirka e d̄um riiwi (tugol gooyneede (Dawlat Alirak Al Islaamiyat) nder d̄um umaru Mahmud (Abuu qataadata Alfaldasdiini) : huɓindataako d̄um jaabee e dow mbaadi Dawlat AlIslaamii so wanaa caggal no mberroɗen innde Dawlat yuwde e hakkillaaji men..... Addawlat Al islaamiyat nder d̄owdi jamaanu keso waawataa laataade ndelle d̄umen ngadeten ngaden suudu ndu wanaa tekkundu kaɓdo na

waawi heldedum..... dulum woni ndannda hono yimbe mayru dwoobe mayru e worbe mayru, Mujaahiduuna, na dilla e suudagol e bangugol hawrude e baylite nguurndam eden mbaawi hiitaade jimma cuudoden ñalooma.

2- Wafde tinnaare ngam darnude Dawlat mum e nanngugol bay'aaji wonande

Nde tawnoo paandale dee jamaaje wo darnugol Dawlat, hakiika be ngadii tidnaare maɓbe e baawde maɓbe ngam renndingol bay'aaji, be moobii ko heewi e hadiisaaji sariyankooji e fataawi moodibaabe yuwde e kiite bay'aaji e jawtugol dum,

Nder Irak: tinnaare njuɓɓudi Qaa'idat wañnjoke sanne e filaade bay'aneede faa be noddi jamaaje godde ngara mbay'anaɓe, Abuu hamjat Almuhaajir na jeyaa mujaahidiina Mubaarak Dawlatul Irak Al islaamii e bay'ande Amiiru mum, de Abu Umar Abagdaadii ndaarti ba'at baale sappo e

ujunere kabotoodo yuwde e denneengal winndiibe wonande dawla mum ;

Nder Siirii :ko laati aranel aljuulaani nde naatnoo suuriyaa immii e dabbirde konunkooɓe dɗo :jahraani aluus e bdullaah Alhamwii bay'andemo sabu kanko buri haandude laamu ngam dammbitagol makko yuɓɓingol Qaa'idat warii nder feñningol wadde(mbaaka rimdingol Saam) cakitte joyingol maɓɓe nder Siirii :(no wiide enen eden nodda denneengal pelle gllooje nder ngal dingiral ngam hiɓɓingol ndee fibre e naatugol nguu laamu ɓe rennduɓe konngol ɓe reenude paggite muurtereeji maɓɓe e jihaadi maɓɓe).

Hakiika nduu noddaandu tuhminiibe no kambe buri heewde limoore e yerdingol,no golle maɓɓe oo golle tomottaare alsilaami en wootere, hawrii dow mum berde miliyonji biɓɓe aadama, e gasodii e maɓɓe nder gasol mona dabba moyƴere wonande koreeji e leydi mum, no wiideɓe iɓe ngada tataɓe dɗi koninkooɓe nde hippagol e haɓtagolfuh, no

wiidede ide nanngi nokkuuje fof dow
nokkuuje bulde annasiirii e miliisiyaat
Daa'ifiyat , dum na lutti hakiika hakii lo'ore e
bonugol mum feeñii.

3- Habdude e jamaaje caliide naatugol
nde kiite maɓɓe nder nodditale ceerde :

Dee jamaaje na nji'a wonande ko'e mumen
jamaa kandufo tokkeede, gooto kala oon
cliifo bay'ude e naatugol nder kiitemum
hakiika accitii bay'ande godfo oo, muuyi
darnude Dawlat Islaamiyat ,e jokkiti duum
kañum wo ooñaniifo gollande wobbe
honniibe diina, kiite mum hakkunde bonande
e yartere,wattinirde mum wo habre caggal
jippaade faade e noddude bay'aneede,rewtii
jjeert(ngol e naatugol golleeji janbo,rewtii
tuhmude dum yartugol naa jambo, tokkitiifo
wonande ko Qaa'idat wii nder Irak dum na
fahmu butteefi jamba e heefdingol
denneengal luttube jeyaaɓe e jamaajjee
moodiaaɓee waajotoobe,faa alhaali oo yottii
e Abii Umar Albagdaadii no sifoo duum ko
haalu oo yotti e mum denneengal luttube

wonande nowiidum wo yartere jamaa,no warde jartudo e maɓbe na buri yideede to Allah illa e teemeder hoore mopeere.

De wari nder konngol Qaa'idat nder Siirii ɓangingol ko tooñaaji ummii dow pelle ado gooyngol gadol kesol ngol(mbaaka rimdingol Saam),no wiide muuyde mum wo bonnugol duum ko ɓe inndiridum (Masaarii Almusaalahah wal hudnat) diin na innda waylude njaaki muurtere aro weldude e njuɓɓudi mbonndi faa hokka dum gende, yeru mum kadi duum ko wadie (harakat Assabaabil Mojaahidiina) to Soomaali : no wiide dum heefordinii (kiitorde Alsilaami en) de ɓe njalti e mumen,nde mbari hooreeɓe mumen e gollooɓe mumen ɓee fuu wo waraabe naa wareteeɓe ;

Didabel : oon mo na ahdanee dum darnugol Dawlat nokku fantinɓe :

Jamaaje Fantinoobe puɗdirii e yuwde kuuɓal leyɗi Alsilaami en, iɓe nji'a ɓeen wo majjuɓe lalluɓe,ngalaa jaadilal, ; waawaa darnugol Dawlalt naa suɓagol Haakimi (kiitotoodo),

wanaa haala yebtugol golle Alsilaamaaku,
puddoodedee jamaaje hakkunde
heefordingol leyɣi e weefagol
ɗumen,wondude wirfagol dow heefordingol
kuuɓtidingol - ngam famɗugol majjum e
ɓaɗugol ooñaare majjum, so wanaa tan
majjingol e lallingol naa wo kañum ɓuri
heewde nder miijooji ɗee jamaaje, ɓe nji'ataa
leyɣi dii so wanaa wo ndesaari yimɓe
yarfudu gollinde ɓe kaadri en,; rewɗii ɓe
laatoɗo dadɗo ngo ina wellitee dow mum
golleeji maɓɓe e kiite maɓɓe,

Omar Mahmud (Abuuqataadata
Alfalastiinii) wi'i: (nedɗo fuu biido
tomottaare nde wanaa lallunde? ɗum yidi
wiide oon mo ina jikka tomottaare nde dow
moyɣere e barke woni, ɗum na sobde
fittaandu, naa wo ooñiido jobaado).

Abuubakri Naajii nokku ɗo eden no sabu
kañumm woni tongoode tiidnde laataaki firo
muim no wiide , eden anndi no wanaa
renndindeɓe fuu maɓɓe e julla gooto sabo
ɗuum ko ɗawaagiit en ngonni e mahde ɗum,

wiide no fii woni moyƴuki walanaa kuubal so wanaa caggal omtude, oon mo nootaaki keewalna jikka be laatoo wo kambe woni keewal, darnde politik habrul wo hebude yurmeende maɓbe, naa daragol maɓbe hakkunde ;

Ndelle moy woni darnoowo Dawlat ? habbere jamaaje fantingol na ummoo hawringol goonga, nder jamaaje mum, wondude e hebbingtol sifaaji (fedde Almansuuriyat,e naajiyat,e fedde hisunde ooñale,e dunke en goonga, e muhtadiyat) wide no fii woni nder jamaanu maɓbe mahdii yaltata, de wartiree kilaafat, omtale cakitte jaamaanu ngada,ngam dūum kambe buri haandude e dowde tomottaare,won nder maɓbe heertorii dunke en fiɓde e fiirtude, ngam dūm teentingol dow woodeede (jamaaje goonga) nder renndo e wadugoldum e reende dow sifaaji mum e laaɓugol mum ƴuyde e jillondiral tanaa mum na hooya nokku mawɗo e golle dee jamaaje, e habbirgol dūm nder sariya ,

Sayyid Imaam wi'ii : (laawol jihaaddi fudfdata na e jamaaje goondinbe e waajibagol jihaadi, be nodda wobbe mabbe yo immano oo waajibi be cegilanoo onande oo fii dow segilagol moyyol) accu no wiidebe be paaboroke dee jamaaje innde, Abubakri Naajii wii caggal ko o ñinji denneengal jamaaje Alsilaami (amma tayyar Assalafiyat Aljjihaadiyat) kañum tayyar mo njikkan midum llellnii laawol e sariya kuuβtidindo sunan assar'iyyat e sunanul kawniyya.

Umar Mhmuud (Abuu Qataadata Alfaldasdiinii) wi'i (ammaa jamaaje gadooje jihaadi dee buri handitagol laawol, buri foccaade bi'aangol) rewteii o jippini dii sifaaji e kiiteeji dow yuββingol Alqaa'idt de o wii dee jamaaje buri dow eende hoolaare jihaadi gaay tanaa mum jihaadi mo ina rimdina Alsilaami kala allsilaami, yuwde e dawaaagiiti kala dawaaagiiti) wo dum woni ko Barqaawii (Abuu Mohammad Almaqdisii) wadi nder inndugol mum Alqaa'idat(innde dunke en jilhaadi) e soggugol dow bay'Ingol

be e yuwdee kala mo ina luttabe e denneengal banginale mum e fataawaaji mum.

Nder fii kilaafat e Mahdii , hakiika sayyid imaam seyniriidum nder dewte mum , Sukrii Musdafaa (Amiiru jamaaje alsilaami en) nodditoke no kañum woni Mahdii Almuntajar, hono no Juhaymaani nodditorii dum nder badiidom Mohammad bun Abdullaahi nder ko wadoo nder haram Almakki lolludum, de Abuu Umar Albagdaadi nder ramadaan 1427H no wii Almahdii naa feeñu nde ko ñaki hitaande, o yamiri no mahee minbara nder Masjidil Aqsaa faa o yeeja dow mayre, Aljuulaanii wi'nii konuuji mum nder kaseeti ciitudo nder yimbe, (imo ndaar no o wadiri Imara Islaamiyat golliroowo sariya dow laawol annabaaku.... Na toon konu warma no nguun konu naata faade Aqsaa de wara Yahuud en... mido ñaagoo Allah o mawnii o toowi no tawedon nder nguu konu).

Mahde Dow dum wokambe wartirde sariyankoore nder dingiral:

- Ibe nji'a no wide hiitorgol sariya na laatoro e kiiteeji mabbe ,hakiika Abuu Umar Albagdaadi heedinii hitoragol sariya e kiitorde(Dawlat Al Iraak wakkati nde laatinoo na hebbinaa mbaakaaji saiyanlooji tokkudi wonande pelloy ngokkoy,
- Nder Siirii Aljuulaanii nder lefolmum caakiingol: (sarma kiitorde sariyanlooje nder yoga nokkuuje demdinaade, na wajibii nolaatoo be fuu mabbe wo nande e jabde, wondude no wide kiitorde sariyanlooje na ngoni nder njuuteendi gelle e njaajeendi mum ide ngolla golle majje, hakiika Qaa'idat naatiinode e puɗɗoode rewte yallti e dow hujja woodeede bonandaaji nder hee, e dow yidi wañi e daragol Qaa'idat to siirii e tooñanngeeji dow pelle e Naasidiin e tanaa mumen sonaa tan Qaa'ida jabaani daraade

yeeso ñaawirde fay woore ngam anngugol bullitale yimbe keewngol dow makko.

- Ibe njikka no wide golleeji maɓbe dii ngonni celludi kala pirritagol gaay maggal wo ɓolal,Abuu Umar Albagdaadii wi'i: (kala jamaaje naa neddo fuu mo ina wada kaaldal hakkunde mum e kieɓtudo kaɓoowo wide no fii woni tilsaani en huunde, accu kañum mwo ɓolal birfaangal, e dow dum eden njeertina kalitiido haɓɓude kala haɓɓere suudiinde naa ɓangunde ngafeeti dujay Dawlat Islaamiya,

- Nder Siirii: Qaa'idat saloke kala golle kuuɓtidindo na renndina pelle hono nder golle (misaaq Assaraf assawrii, ɓe njjaltini konngol nder yuwirde dum e samminde dum,rewtii o gooyni innde (goomu rimdingol leydi Saam) imo taskiidum no kala gooto fuu na waawi naatude ndee fedde, hono no o salorii kala hudna mo ina tawee e mum pelle ngam newnugol naa huyfindingolyuwde wolde fiiliinde imo limtadum hudna jambu e saamgol yeeso konnee,nder anndugol o

wadii ahdiiji (kawral) e njuɓɓudiiji ceerde,hono hudna makko e liraan gila duubi, e hudna oon mo o haɓɓididum e Lu'awii Assifaa(Aburrabii'i) koolaado hoolaare njuɓɓudi Qaa'idat nde Siirii e Aasif sawkat ngam heɓlugol jihad nder Iraak, e ko heddi e kawre cuudiide de Amerik wari huñciti dumen de yoppi e mum njuɓɓudi,hono noon hudna mo haɓɓidum to Guudah dow suudude Dimasq hono Birjat e Kaaboon, caggl duum kawral (leyde nay) deen de hawri e mumen Neddo Qaa'idat wondude e Neddo liraan dow golle mawde de keraani na immina hakkillooji caliidi;

- Ko woni heen dey no wide duum qaa'ida salantoodum goddo kañum e hoorem wadatadum de yeldinoroo yero ko wonnoo na wi'a kaɓdo mum wakkati yuwata ndemumen e weefoo dumen, dum laataaki so wanaa wide ko kañumm woni jiha sariyankeejo gooto oon kaandudo nowda dii golleeji,e no kañum loomtata tomottare,ngam duum na heewi sanne

haalaaji maɓɓe wellitingol sifaaji teddingol e mawningol bantungol dow konuuji mɓɓe e jamaaje maɓɓe,Abuu Umar Albagdaadii wi'i: (en ngalaa eden cikkitoo walhamdulillaahi leppaango yiteree no wide on wo fedde nde ina haɓee dow yamiroore Allah nder dee gende), Aljuulaanii wi'i:(onon woni tabintinɓe wonan Adunaaru fuh woo non ngonni konuuji Allah o mawnii o teddi,.... Onon ngonni ronkinɓe Amarik waawde faa doofa on onon ngon fudɗirɓe no burii fuu lo'ude ,de hannde Allah marnii on ɓerde jiyaabe e leyde mumen kadin)

Witto arano: layliiji darnugol Dawlat nokku fantinbe:

Miijo darnugol Dawla nokku fantinbe Dow moobgal kabbondirngale miijooji e kabbe, na jeyaa e burde himmude:

1- Yaltidingol e kabarde: wo duum woni laawol maabe gootol ngam moyyingol, kañjum dum huccinaama liddi kaanankooɓe e denneengal golleeji laamu, wo liddi kala oon tuhmaado wo ooñaniido naa wallondirngol e dii laamuuji jamaaje e yimbe, hakiika jawaahirii hollii no (wo yahdu soobiindu ngam waylitingol dii njuɓɓudiiji lbondi e darnugol njuɓɓudi Alsilaamiiri).

Miijo darnugol laamu nokku fantinbe wo yeɓtugol kabarde no wide no fii woni huɓindataako darnugol laamu naa libde dum so wanaa e barondirel, ndelle yeɓtugol kabarde laatoroke wo waajibi e banngeeki didi: wide no fii woni haɓdugol e konnee en (yartidinbe) ngam tabitingol

tawhiidi e bannge, wo d̄um jokkorgal ngam darnugol Dawlat miijeteedo e bannge god̄do oo, artokeno haalalji e konngudi hediiɓe ngoo miijo, iɓe nji'a no kala golle wo wanaa d̄um kañum wo fijirde, accu wo jambagol diina.

- Sayyid Imaam wi'i:(miden nji'a no sunlirgol alsilaami en god̄dum ko wanaa jihaadi nder laawol Allah d̄um jambagol allah e nelaado mum , wo jamba wonande oo diina e lallingol wonande d̄um;
- Abullaysi Alliiibii wi'i: (kala gollal ngafeeti barondiral e waddude emum ngarmi ngaraa ngafeeti wartiwartingol, haalande ma wo majjere e lallere e bewre, fay so naatirde mum ngardina, kala noddaangu ngafeeti wisude ȳiiyam ndaarataake hatingintaake e mum).

2- Laabi fantinoobe nder waylitingol.

Caggal sappo jarribaaji diin di fantinbe njumpidumen kontoro leyde nder leyde Alsilaammi de fuu majje di timmiri ko fuurude, be nji'ii no wiide mballa leyde mawde wonisabaab fuurugol ,ngam duum boordugol wlaano leyde adunaaru dee payee ngam ittudee faa be mbaawa darnugol Dawlat Islaamiyat, be njaltini miijo annditirteengo: (Idaarat Attahus), nokku do be pecci adunaaru faade gebe didi: leyde(markaj) deen ngoni laamuuji heeferbe,yeru amerik e leyde jokkudedum hono leyde aalam Alislaamii, e dow fuddirde no (habdude yartube na ardinaa dow heeferbe pa'iibe been), no wide laawol mabbe woni no be keba joodorde nder dee leyde tokkude,rewtii dimmbude hoolaare majje,dum ko ina wadda lo'ore majje e naatugol majje nder allhaali tawahhus(fiifiinugol (al iddiraab) de jamaaje (jihaadinkoo) loomtoo jiilirde majje ngam faa be njottina helgol

majje,rewti be immoo e renndingol yimbe faa keewa, e laabi konunkooɓe e noddaandu alsilaaminkooɓe- ngam libde njuɓɓudi aalamii (almarkaj) rewte drude dawlat islamiyat.

Himmugol ngal gollal nder darnugol Qaa'idat nder no no wide huɓindataako dranugol Dawlat al islaamiya so wanaa nder mum, wi'ii abubbakri Naajii(idaat Attawahhus kañum woni yolnde aroore nde dawalat nda rewa dower,inde limtee e jolde burde bonde e hulɓinaade so en kisii nder ndee yolnde na en ndarnu dawlat islamiya kedtaado gila saamugol laamu loomtagol) no wide sammingol billooji dawlat wo daruura e darnugol Imaart nde dooyi attawahhus (haandere), miijo darnugol laamu haandere na ummoo dow wurjinngol dennengal kgadooji darnugol dawlat wo tokkudum e mbaadi jamaje fantingol e dille mum, de dum wadi ko fahmetee dawlat dow juruufuuji mum nder ngol bolol, en ɓanginiino dum .

3- Tahbande darnde e golle idaat
attawahhus:

Jamaaje fantinoobe keeyii palle kuubal
ngam immingol golle tawahhuss
(haandinkinagol), Ina huɓindoo sappeede
toɓɓe gartooje gollol darnugol Dawlat.

- Hooyude leyde Alsilaami en e yimɓe
mum en faa gollitira ngam darnugol
projeeji maɓɓe keertiidi.

Miiɗo ɓee yimɓe ngo waawaa darnude
porje (gollorde) e hoore maɓɓe so wanaa
ɓe keɓa doɓe piili naa ɓe ɓilii, sabu ɓe
mbaawaa taweede e renndooji ñiiɓudi
ɗuum wadi so wanaa ɓe takkoo hono no
kootu takkorto fa heɓa yiiyam nih, wo
noon ɓe takkorto porjeeji faa di mballaɓe
ɓe ndaro de ɓe mbayliroo ɗum, wona e
ndaartude renndo jihaadinkooɓe e gollleeji
muurtere ɗum fuu mbele na ɓe heɓa do
naatiri e jiiɓduuji gondaadi : weelooji e
welsindeede e yeebeede e ñakugol nguura
e cellal e rafi deeyre e bolowole, ko doo

be naatirta faa be ngolla ko be njidnoo gollude duum.

Haqiiqa Abuubakri Annaajii hollii sifaaji lesde todɗaade ngam faa ciina porjeeji (biro haanɗaabe) kañum woni no tawee nokku oon na hawri e jograafii mo be njidi, laamu tawaangu doon nguun na lo'i, ina tawee heen junngo jihaadi, beydi heen saaktagol kaɓarde nder juude yimbe fuu, dum wonnoo ko wadi nder kala Afgaanistaan, Irak, Soomaali, Siirii, nder siirii toon Qaa'idat naatiri toon nder budɗitagol muurtere, Aljuulaani wi'i : (Saam seglanaakino naatugol wolde so wanaa ko Qaa'idat nde muurtere duñii naa ittii ko heewi e pergitte dum newnii laawol naatugol ndii leydi, mbarkinaandi), ina jeyaa e ko buri newnude faandaare amin wo : leyyinkinagol yimbe e maandeeji maɓbe, e duum ko kokkata dumen e golleeji ngam heɓde mballa mumen e cuusnale mumen, honono wardata ɓangingol dum :

b- wo gollude faa darna jiilirde takkitiide nder laamu alsilaamien muuyaangu nguun e golleeji konunkooɓe, re bilondir hakkunde majji ngam seɗondirgol yilirdeyankewol e kununkewol

Abuubakri Annaajii w'i : (yeenugol konukkooɓe yiilirde nde ngam yottaade faa huɓindo sigilanoo teɓde binnde e darnugol Dawlatwadude cañol mballa loojistii wonande nokkuuje Attawahus - jiileteede faro men - bodɗudo e koddaado)dum wonnoo juulaani yehi dow mum ndo haɓɓondirta (Al Imaaraat) yoga mumen yoga,yottogol faa seɗondira hakkunde majji di mbaawa gollidindgol, nokku do o haali nder lefol makko cuyngol (yaltli o muuyaay) (warma no peccen konuuji faade e Kataa'ib e Saraayat, warma no laato to Halab, konu ngonngu duu ldlab... sakiraaɓe mon wobɓe ngona nder Dira ɓe fuu maɓɓe ɓe kawritowan e mon katin, warma no ɓe ndarna konuuji e Imaaraaji goddi tatin toon,hono nih ni iso

Allah jabii katin to Guuda piiltitaḍo, reẉtii men ngadan istiraajii wonade be ḍii Imaaraaji imaat gooto)

j- Eelde foodude jananbe naatna nder safullaaji maɓbe hokka ḍumen labaale noddaandu e wolde e jamaanu keso, ina jeyaa sababuuji burdi himmude e toognagol maɓbe dow (Muhajiriina) jammmilude been buri sellude haɓbere e biɓbe Allsilaami en den be napeeña nder , e taskitagol buri laabal reedu wonande proje maɓbe oo, wiide woodebe warma no yaawna walla kala proje e daragol Dawlat dow ersese keeri e leỵyi gondi jooni ndii, njeñcudiiji ḍii jamaaje ko jaalii fuu wo noddaandu faade e joñagol faade nokkuuje mumen e yamirde dow majjum e denneengal laabi, haqiiqa Sayyid Imaam teeldinii nder dewtere mum limoore nokkuuje wonande fergol, de Abuubakri Annaaji wi'i yuwde (Hijrat) : (wo laawol segilde nokku do fuḍdoode yilirde haaṇaaɓe (idaarat Atwahus),... no diwa

jamaaje leyɣi faade e nokkuuje de men ndawranta dumen, teentii jokolbe).

d- hoomtirgol yimbe diin porjeeji e naatnude dumen nder konu dow laawol hoomtirgol dumen heyudebe nder ko be muuyata fof e banngal nguura maɓbe e koreeji maɓbe duum ko be ngalaano dum fay seeda ngam no nokkuuje dee ngorri e maɓbe, ngam be laatoo bii'at lehy'inkiniido faa yebta oo projee.

Haqiiqa Abuubakri Naajii fiirtii jokkorde e fiiji wonii e majji : jannginde diina dowlaawol maɓbe, e woownirde jawdi ; Aljuulaani wi'i : (minen miden hokkan on yiite kuuran, min hokkan on ndiyam, men holkanbe gawri e nguura, men hokkanbe niisirde masinaaji, min hokkanbe ñaawirde, men hokkanbe hoolaare, men reenambe, men hokkanbe poliisi, men hokkanbe gollidal maɓbe jaagunkooje).

h- gollidal politik jaayndenkkooje bosiiɗe faro yimbe ngam hooltirgol be hawrita wonande proje e haɓande dum :

Anndingol dee jamaaje warma no ardine dow golle konu nder ko heewi e wakkatiiji, de gollanee ko heewi yuwde e tidnaare e jawdi, be bangude e paandale maɓɓe :wo hollude yimɓe tokkuɓeɓe,e anndindeɓe proje, ngam heɓtugolɓe konu, e foodude jamaaje godde.

Abuubakri Naajii wllirii dow golle jaayndeyanke nder lelnande keewde nder dewtere makko,e nder ko wowli e istiraatiijiyaat : istirajii jaayndeyanke hoccinee faa saabu yemɓe ngam hawringol dum e faggitagol jinni mumen, konuuji konnee na muuya ngam hawridgolɓe na hakindagol muen, konuuji konnee na paadoo faa hawrinaɓe ;istiraajii jaayndeyanke naa nder kala dee jolande heldingol hakkilanke e sariyanke wonande porjeeji.

Alqaa'idat to Siirii laataaki wo joñiido e dee golle, ina jeyaa e politik mum nder dum,himpmirgol tiidngol esaaktude ehoonude hawtugol maɓɓe Askarii

(konunkewol) jaayndenkwol no famdiri fof, e yaltinde njeñcudi mum jaayndenkwori dow ooñagl manngol, duum ina wadafum dahoori muuyiniindi, ina hokka deeyre semmbe e manngue jaalagol e saaktude njeñcudi mum yabɓagol ko heewi minbaraaji ceertudi, e beydude nokkuje heewde dereeji e fatwaat dow jokkorde kokkondiral .

w/ Noddaandu e needi dow laawol foodude tokkuɓe e heblude faabotooɓe wonande oo poroje :miijo dee jamaaje na anndiraa no wiidum wo kesum e dee jamaaje Alsimaami en ngam duum no wiide ko buri haande e kaanudi wo jaɗngingol laabi mum e ardingol gartirde mum sariyankooje, ɓe peendoke sakiti faade e waklitingolde fa haalaaji heewudi e saaktude dum dow cañki internet ,Aljaahirii wi'i : (njahon faa ngartidon e tomottaare nde njuutii jultalmum e yuwde sariyam, na woddi e ooñale ooñiiɓe, e

pene jaagortooḅe diina Dajjaalinkooḅe, e laabi jaaleede gollireede,e falsafaat soŷyaade e oñagol e fiqhi rookotooḅe, e fataawaa annduḅe marenje,e yeeytondirgol hooree dille ḅeen towooḅe tomottaare ndee faade e Ilmaaniyat (laadiini) na wodḁi sanne hiitoragol sariya ,leñol-leñomaagal kodḁal wodḁina sakiraagu Alsilaamaaku, lehyikinagol wonde Sayiks Biko wanaa ḁowntagol Dawlat Alkilaafat)

Abuubakri Naajii (no wiide darnde Noddaandu nder jolande puḁḁirḁe kañum woni foodugol famarḅe lobbuḅe,ammaa jaabagol yimḅe wo caggal huḅindagol e caggal mballa Allah e omtanal)

Haqiiqa ḁum feeñi sanne to Siirii,nder lefol Aljuulaani cuyngol (owi'i: nder ko warata en puḁḁan tajniidi sakiraabe mon hesḅe (winndude konunkooḅe) na waawi taweede iḅe ñaki on naa ḅe potaa e mon, tinnee muñanonḅe njurmodonḅe , tinnee joolireeḅe waajuuji ngam Allah o mawnii o toowi)

Ngam duum Qaa'idat faandii e himmirgol e darnugol janngirde sariyankooje na huccinaa kuubal yimbe e wadoobe jihaadi, na jeyaa e ko nanngetee nder heen dewte e balli faade njuubbudi Qaa'iat e dutturde mum, e ko'e fantingol jomen Manaahijuuji Dewte lortiiide hono Alburqaawii e falastiinii e ko wanaa bee, hono no njeñcudi maɓbe caakorii dow janngirde e jaayndeeji e ko wanaa duum)

j/daasude leyɣi(yimbe) e wadtude dumen nder wolde fay somuuyaay ngam faa be laato hubbirko mayre e maayoobe mayre :

wondude e kala tinnaare wadaande faa dum wooda,no limoore naatube heen heewaani ngam dabii'a miijooji maɓbe, duum ina hulbina ngal gollal caggal hibbugol mum, honnoo e miijooji maɓbe ko foodde leyɣi wadtadumen nder wolde dooldude tilay be naata nder oo porje.Abuubakri Annaaji wi'i nder miijo Al Istiqdaab (ko buri moyɣude e paandale...

ɗum wadii en en kulataa battane no istiqdaa yottoo e men to buri woddude e peendoroke ɗum ɗoo foodude jamaaje e leyɗi faade habre, foodude jamaaje faa e habre le na ɗaɓɓi faa jooni beydude golleeji diin ɗina cunlina yimɓe faa kuccondira e habre, diin na ngada yimɓe naata habre muuyi naa salii, ndee habre kañum tan e ndee tayre wo kañum won inde mbaawirden e mum istiqdaab buri heewde e alqadra e yimɓe ɗo en cunataako caggal mum e dow kala kalkiido nder saffuuji juulɓe, e ɗen ceyoroo e kala mo Allah wadtidum nder safullawol sahiidi en jihaadi ngam Allah)

Nder so porjee saami naa ronkitii dawla lelnaay nder ngal gollidal so waa e suurɗingol gootol woni wadde kala ko miiannoo fuu e nder laawol gootol tawa fuu na hiɓɓi, rewte sonii ronkii (*Jarribagol wadde jihaadi*) laawol wo sottude faade ngenndi ngonndi, ndaartoyde toon porjee godɗo katin, e accude leyɗi dii e wattinirde mum

tawa na waawi darnude Diina Allah, e ndaarde faa e tajribaaji dee jamaaje, wondude e keewal majje e juutugol jonnde majje no wiide de mbaawataa heddaade nder nokkuuje do de peeni doo wanaa haala yiiludefe, accu de accii tabe kelooje,ngam wiirngol miijo ñibngol nokku majje, hono golle majje pay wo iirtugol fitinaaji jogiidi wakkati faa nde uddital waroy fuu, e nde keewal yimbe naati nder diina darnegol laamu juulbe Alkilaafat!

Wonii nder jarribagol Afagaanistaan :yeñcitinii gaddi ñannde 11 lewru septambere fusude Afagaanistaan, e samminde laamu Taalibaan, e duum ko jokkitidum e bonondaaji di mbaawaaka sifeede, rewte Qaa'idat yalti toon faade Irak e liran.

Nder Irak: golle Jihaadi fusa sankitaa, e nokkuuje dunke en sunna, saliiɓe bee beydorii semmbe, rewte Qaa'idat ronki yuɓɓinde (Dawlat) nde ronkunoo hawjagol.

E nder leyde Kaliiji: immoke ko heewi e golleeji di bonandaaji njokkitidum dum iibondiri nokku ronkere mum.

Ammaa to leydi Siirii: caggal haalaaji di Aljuulaani yaltinno dow imaatat dow laawol Annabaaku, e waasde jabude kala yi'annde so wanaa ko o yi'atadum e ko habbidum nder Abuu Ammaar Assaamii yi'atadum, nder 11/1/2016G na holla newagol yuɓɓude ngol jarribagol: (dum aybintaa tabitingol dow diina no timmoode laatoo nokku baamle e lowi)

***WITTO DIDABOL: SABABUUJI GOLLIRDE DOOLE
SINNDIIDI E DARNUDE LEYDI TO SATTALLAABE DIINA***

Jamaaje sattallaabe diina kawrundurii kiite sowre cabinbinde fa be tuumiri yimbe keefeeraaku saabe majje, be kabi e muɓben, na jeyaa e deen de kiite dow yimbe:

Go,o: Heefordinde laamuuji hannden, e dannude roondaade malfe haɓa e majji

Be mbi,i laamuuji hannden fu wo keefordindi; ngam sababuuji garooji di:

- 1-Sabo dii laamuuji na kiitoto ko sariya goddo baka sariya Alla walaa.
- 2-dii laamuuji na coorii baale keefeeru, kala cooriido baale keefeeru fu wo keefeero.
- 3-Gollidin'de e heeferbe gorgaabe, e wallundurde e muɓben torra alsilaami'en.
- 4-Rafi heeferdin'de heeferbe pa'iiɓe been, oon mo heefordinay keefeero kam du wo keefeero ; ndelle duum wadi de be

keefordini mawɓe laamuuji alsilaami'en
fu ɓe kedday fay gooto.

Gooto maɓɓe bi'eteedo Sayyid Imam:
(Na tilsi dow alsilaami fu faama alahaali
kaananke muudum, na woni e alahaaliiji
kaandi faameede:

a- Kaanankooɓe gure meeden ɓe wo
heeferɓe keefeeraaku manngy
njaltinoowu diina.

b- Nyaawooɓe kure de wo heeherɓe
keefeeru manngu, ndelle na harmi
alsilaami golla nyaawaaku).

Neddo maɓɓe bi'eteedo Isaam Barkaawi
wi'i: (Battaa'en laamu e soldaasiibe fu wo
heeferɓe; wo naa ɓe tuuba ɓe ɓanngina
woddagol maɓɓe keefeeru).

Ɗidi: Heefordin'de gollooɓe suudu sariyaaji (Deppiteeɓe)

Ɗe yimɓe sattallaabe diina keefordini
kala deppiteeɓe fu, sabo sariyaaji di ɓe
njadata di na luuri e sariya All, noonaka noon

naatudo woteeji majjum, maa jarriido golle maɓɓe kam du wo keefeero keefeeru manngu njaltinoowu alsilaami e diina.

Tati: Heefordin'de soldaasiibe

Yimbe sattallaabe diina keefordini kala soldaasi golloowo laamu fu, ibe inndira been soldaasiibe sirku, ngam sababuuji garooji di:

- 1- Be mbi'i been njankiray keefeeraaku laamiibe e sariyaaji muɓɓen.
- 2- Doomude kaanankooɓe heeferɓe e wallude dum en.
- 3- Saabe salgol maɓɓe kiite Alla.

Neddo maɓɓe inndeteedo Sayyid Imam wi'i: (Bee soldaasiibe doomoobe kaanankooɓe heeferɓe kambe du wo be heeferɓe keefeeru manngu njaltinoowu diina).

Neddo maɓɓe inndeteedo Albarkaawi wi'i: (Bee soldaasiibe maa ko nanndi e muɓɓen ɓaawo be njankiray Taaguut, ibe ngoni ibe nduumidum'en, be nganaa alsilaami'en, be nganaa Muu,ini'en du, na be

njeyaa e halkooƙe so ƙe maayrii nih ƙe tuubay).

**Nay: Wiigol leyde alsilaami wo lede
wolde (Kaande haƙeede)**

E ley ƙoƙe keefondini laamiibe leyde alsilaami'en, e sariyaaji muƙƙen e kala gollooƙe nder diin laamuuji fu, ƙe ngadi leyde deen dagaide kaƙee sabo wo de leyde keefeeru tilsungo haƙee faa diina daroo, dow doon won to gooto e mawƙe maƙƙe inndeteedo Sayyid Imam tawaa, duum won ko wi'l; ndeen ƙe mbi'i ana horngii e leyde alsilaami'en we ƙe keefondini de kiite garooje:

- 1- Gooyngol wolde dow kala leyde alsilaami'en de fu; sabo wode leyde keefeeru.
- 2- Tilsugol dow alsilaami fu fera yaltade, hodowa leydi to ka,ƙe sattallaabe ƙe ndawrani toon.

- 3- Tilsugol darneede leydi alsilaami'en e laamu muɓɓen to heɓaa fu, e no famɗiri fu.
- 4- Dagin'de yuppude yiiyeele alsilaami'en to tawaa fu:
- 5- Dagagol yuppude yiiyeele jimmiyankoobe aadunduraabe to tawaa fu; sabo to maɓɓe aadundural ngal sellataa gollirtaake, sabo laamuuji gadɗi oon aadi wo laamuuji keefeeru.

Joy: Heefordin'de denneengal moodibaabe alsilaami'en e dagagol wareede dum'en

Sikke walaa moodibaabe alsilaami'en ndaroke kabii e sattallaabe ɓe, ɓe kollii bonan'da ɓeen, e boofe muɓɓen; duum wadi de sattallaabe ɓe keefordiniɓe ɓe fu; ngam sababuuji garooji di:

- 1- Ngam kamɓe moodibaabe ɓeen ɓe keefordinay laamiibe heeferɓe, ɓe njankiray sariyaaji lunndiidi sariya Alla di laamiibe ɓe kiitoroto, njoppi sariya Alla.
- 2- Ngam gollidin'deɓe e laamiibe heeferɓe e e yarragol maɓɓe golle ɓeen.

Neddo maɓɓe inndeteedo Sayyid Imam wi'i: (Bee moodibaabe e ko nanndi e maɓɓe sikke walaa wo be heeferbe) to sattallaabe be moodibaabe joodiibe nder laamuuji keefeeru, na njuula, na ndu'onoo heeferbe Alla hokka dum en wune wo heeferbe, wareteebe waɓɓataake tuuba nde keɓaa fu. be ndonataa e be ndonataake, jawdi maɓɓe wo alsilaami'en njey.

Bee sattallaabe njoppay fay gooto, be keefordini fay **Ibn Baz** e seekuuɓe Sawdiya, be mbi'i been wo moodibaabe laamu nganaa moodibaabe diina e daawa, na dagoo be mbaree, ngam duum be mbari ko heewi moodibaabe **Sunna** nde be naatunoo Irak e ko nanndi e muudum.

Jeegom: No be ngorri e jamaaje alsilaamu'en keddiide

Jamaare sattallaabe diina na ndaara ko heddi e jamaaje noontotoode e Islaam way wootere wanaa alsilaamiire, wo kambe tan ngoni

goongantaabe, kambe tan kaani ardaade alsilaami'en.

Duum wadi de be mbi'i jamaaje keddide

- 1- Na tilsidow muɓben njokkaabe mbay'onoobe; sabo mambe buri laawol dartiingol.
- 2- Habude e kala mo jabay jokkudebe downtanoobe.
- 3- Naatude jamaaje deen, e filaade faamude sirri majje e no be mbaawirata hawirdede.

Mobbo mabbe tuuganaado bi'eteedo Sayyid Imam wi'i: (No wajibi dow kala jamaaje de fu downtanaade jamaare meeden burnde hiindude, mo jokkaynde fu yaltii laawol goonga).

Saabe duum wadi nde naatunoo Irak be tilsini dow jamaaje keddiide de fu jukkaabe, de njabay fu be kabe e muɓben.

Ndelle jamaaje sattallaabe been accundurtaa hakkunde muɓben jaati, mona fu no wadata de torra bannum filotoo, nde gomma jaati

iɓe ardini wolde hakkunde maɓɓe dow wolde janano; sabo ɓe mbi'ayno haɓude e ganyo ɓadiido na ɓuri yuuwanaade ganyo toowtudo.

Jeedifi: No ɓe ngorri e ca'e alsilaami'en

No sattallaabe ngoniri e ko heddii e ca'e e pelle alsilaami'en heddiibe wo tampin'de e dunyyude dum en faade torra e bono'da, ɓe poodi been ɓe ngatti dum en e polowole de mbaawanaa; ngam wiigol:

- 1– Haɓude Jihaadi wo farilla, so wanaa nde yimɓe ndeyɣinii fu jihaadi daroto.
- 2– Dagataako neddo wuura nder laamu keefeeru.
- 3– Kala baraadp ley de bolowole wo sahiidu ɓe njoban yiiyam muudum.
- 4– Be njertiino yimɓe fu ndelle na tilsi njaaboo.

Ammaa yimɓe ɓolɓe waraabe saabe bolowole maɓɓe ɓe mbi'i:

- 1- Ndee maayde sabinbin'de dum nɛ dɛngii nder islaami; sabo jeyaa e dudinagol ngol sariya hawaay.
- 2- Na dum jeyaa nafa kuubudo wonan'de alsilaami'en, sabo kala ko tilay timmataa so wanaa e muudum fu kam du wo tilay, dum wadi be ndagini warde rewbe e sukaaabe soldaasiibe to leydi Algeri, ley doon faa hannden be ndanni warde be nganaa alsilaami'en, maa jananbe warbe leyde alsilaami'en.

Jeetati: Ittude yonkiiji nder leyde keefeeru

Ko heewo jamaare sattallaabe diina na ngada golleeji bondi nder leyde keefeeru, ibe mbara yimbe bolbe be ngaday faa'e, ibe ndaara dum na dagii sanne to mabbe; ngam sababuuji garooji di:

- 1- Dum na jeyaa e yomtagol, sabo heeferbe na mbara alsilaami'en njoppa debbo e suko; ndelle kambe du be mbaran heeferbe be njoppataa fay gooto.

- 2- Sattin'de jukkungo wonan'de heeferbe, e hulfinde dum en, e bonnude jawle maɓbe; yaama dum laatoo sabaabi saamugol laamu maɓbe.
- 3- Leyde heeferbe wo leyde kabooje e alsilaami'en; ndelle aadi e hoolaare fu walaa hakkunde alsilaamiibe e heeferbe, janba e bonan'da fu a dagii alsilaami wadabe.

**WITTO TATABOL: JAWTUDE KONNGULI
FANTIN'BE KO WARTI E SABABUUJI WOLDE
MABBE E LAAMUUJI**

Nder ngol fasuluwol en njaaboto sattallaabe diina, kollen woowre hiitagol keefeeru laamuuji hannden, e haɓugol maɓɓe e diin laamuuji.

Go'o: heefordin'de laamuuji saabe ko di kiitoroto sariyaaji luurudi e diina

To sattallaabe mboofiri ley masaala o nokkuuje didi:

1-Rafi hiisagol maɓɓe konnguli joomiraabe annde e moodibaabe tuuganaabe nder hono di masaalaaji.

2-Hooyude yoga daliilaaji de yeeboo yoga ko heddi.

En njaabotoɓe hono no warirata nih:

Masaala arano: Wiigol maɓɓe moodiɓɓe fu na kawri dow keefeeraaku kiitoriido sariya mo wanaa sariya Islaam

Wiigol maɓɓe kawral moodibaabe fu dow keefeeraaku oon kiitoriide sariyaaji luurudi e Islam maa jarriido deen kiite, wo dum fenaande, moodibaabe kawray don doon, luural wadii hakkunde maɓɓe ko warti oo masaala, won wiibe dum keefeeru, wobbe mbi'i wo dum keefeeru pamaru ngu yaltintaa neddo diina islam, mobbo teddudo bi'eteedo seeku Mohammad Ibrahim nder faccitin'gol makko nooneeji keefeeraaku e siiji muudum, e sardiiji muudum o wi'i: (Oon kiitoriido sariyaaji luurunde e sariya alsilaamaaku, maa hiitunduraa e majji, tawa na goondini cellal majji e dagagol hiitoraadedi wo keefeero keefeeraaku njaltinoowu neddo e diina, ammaa so tawii o wadii noon de o goondinay cellal majji maa dagagol hiitoraaddi o heefordii kaa ngu keefeeraaku yaltinaa neddo diina).

Hono di konnguli yuurdi e hono be moodibaabe tuuganaabe na heewi sanne, dum na holla ko mbi'i Majhab maɓbe o wo kawral moodibaabe dum wanaa goonga.

Dimmo: fonndugol keefeeraaku gollirde sariyaaji luurudi e sariya islam dow kiite keefeeraaku Yask mo yimbe Tatar en ngadunoo; ngamm luurugol e sariya e hiitagol keefeeraaku dow laamuuji hannden

Na en njaaboroobe hollude, ngol fonndugol wo fonndugol walaa do darii, sabo wo inndude fonndude kulle ceedude de potaa, ngam sababuuji garooji di:

- 1- Gaddudo Yaaski o wo Jankijkaan, kanko le o wanaano fey du sake haala makko golliree.
- 2- Jukkunoobe Jankijkaan na teddiinoodum faa na ngadidum Alla jaati.
- 3- Yaaski laataakino dewtere sariya luurunde e Islam tan, kaa nde

laatokeno dewtere waylitinnde sariya, reentinnde sariyaaji yahuudiyankooḃe e annasaarankooḃe, e alsilaamaaku, e miijooji Jankijkaan kam e hoorem.

Ndelle ḃum na holla ko Jankijkaan wadi ḃum wo halitagol wadude sariya e iimagol diina kesa, ḃum le sikke walaa wo keefeeraaku ḃangungu ngu suudanaaki fay gooto, na seedi e hiitoraade sariyaaji hanndeeji tawa goondinaydi.

Tatabo: wiide yuḃḃude sariyaaji luurudi e sariya Islam wo keefeeraaku

Ḃe mbi'i yuḃḃude sariyaaji luurudi e sariya islam wo keefeeraaku ḃangungu njaltinoowu nedḃo e diina islam, moodibaaḃe fu a kawri dow ḃoon, luural waday hakkunde muḃḃe, iḃe ndallinoroo konngol Ibn Taymiya dow wiigol wo ḃum Sirku tagoore Alla: (Kala nde nedḃanke dagini ko Alla harmini, maa harmini ko Alla dagini, maa wayliti sariya kawraaḃo dow mum laatoke keefeero dow kawral denneengal moodibaaḃe; ngam ḃum

wadi Alla toowdo: Oon mo hiitoraaki ko Alla jippini been ngonni heeferbe).

Be kaaday do tan, be kewtii tayude haala Ibn Taymiya jaati, be kooyi haddi ko welibe, be njoppi ko hawrantaabe, sabo na jeyaa e sardiiji keefeeraaku ngu Ibn Taymiya haali haala muudum ngu, taweede gadudo huunde ndeen wo dannunde, goondini dagagol mayre, kaa kambe be tayu haala kaan, be njoppi to hawrataa e yi'annde mabbe ndeen.

So en njokki konnguli moodibaabe tuuganaabe ko warti e oo masaala en paaman kambe be karminiray gollirde siriyaaji goddi nih tan, be njowi dow sardiiji e pacciti haala mabbe e majjum faa laabe wanaa hono no sattallaabe diina be ngorri nih.

Ibe kawri dow keefeeraaku oon gollirado sariyaaji luurudi e sariya alsimaaku, kaa noon nguun keefeeraaku yaltintaa neddo diina Islam, dow doon won to be kawri.

Ɗidi: Wiide keefeeraaku e yartude dow leyde alsilaami'en

Sattallaabe diina keefordinii leyde alsilaami'en fu; saabe wiide kambe alsilaami'en been wo sariyaaji heeferbe be ngollirta, de be njoppi sariya Alla, kaa haala le sikke walaa wo meereha, na woddi laataade goonga, na luuri diina Islam, en kollan fewre makka ley ko warat wum:

Masalaa go'aɓo: Noy leydi alsilaami'en waylorotoo ledi keefeeru, moodibaabe ley masaala o na njogii konnguli sowre:

- 1– Leydi tabitin'di wo alsilaami'en njeji waylataako leydi keefeeru, faysi heeferbe teetidum faa taagumaysiiji diina fu moytii e muudum, Ibn Hajar al Haysami wi'i: (Leydi kiitaande wo leydi alsilaami'en ittataako dow doon aba).
- 2– Leydi alsilaami'en waylataako leydi heeferbe so sardiiji tati, nde heeferbe njoyɣini keefeeru muɓben e mayri, e hawritin'gol mayre e leydi keefeeru,

tawa alsilaami fay gooto heddaaki ley mayri.

- 3- Leydi alsilaami'en waylataako leydi keefeeru saabe teeteede ndi, faa dewal taƴa e mayri fes.
- 4- Leydi alsilaami'en waylataako leydi keefeeru faysi heeferbe kewtidum ɓangini diina muɓɓen, ɗum wo konngol Abu Yusuf yigiiyo Abu Hanifa.
- 5- Leydi alsilaami'en ndi heeferbe kewti ndarni diina muɓɓen waylataako leydi heeferbe so tawii won alsilaami'en heddiibe ley mayri, kaa noon won di leydi kawtaandi, noon Ibn Taymiya wi'l: (Ndi leydi wo njillundi, ndi leydi alsilaami'en leydi dewral to sariya alsilaamaaku doggata, ndi wanaa leydi wolde keefeeru, na ndi jogii kiite tataɓe deen ngonni, alsilaami wadenee ko haan'di, oon jaltudo sariya du haɓee).

Ko ɓuri sellude e konnguli ɗi won:
Leydi alsilaami'en waylataako leydi keefeeru so wanaa nde heeferbe kewtidum, ndarni diina muɓɓen, woodi ta tabe alsilaamaaku

fu keddu e muudum, hono no Andalus woniri nih.

Ammaa so tawii keefeeru jaalii, kaa alsilaamaaku du na woodi, tabe muudum na punti, na njiinii, tawa alsilaami'en won yimbe wuro ngoon, ngo laatataako wuro keefeeru faysi tawi laamiibe been wo heeferbe woodi be kiitortaaku sariya alsilaamaaku.

Ndelle duum wadi haddi leyde alsilaami'en hannden fu wo leyde Islam, walaa ko yaltintade e duum du fay so be kiitorii sariyaaji kesi, sabo kiite nokkuure na ceedi e kiite laamu muudum, daliilu dum le ko warata dum:

- 1- Layli huunde wo heddaade dow do wonnoo walaa ko waylitatadam dow doon so wanaa daliilu celludo teenudo, bangudo.
- 2- Sariya hiitoke huunde wo dow to funti, to ndaaretee, to yiinii hiitorettee.
- 3- Kiite heeferbe puntay ley dee nokkuuje, wo tabe alsilaamaaku buri

yiinaade, hono wootinɓin'de Alla, noddinaango, e nyibude misiidaaji, e darnude juule e jama'aajee janngin'de diina, e suumagol, e ko nanndi e duum; ndelle na jeyaa e woowre mawnde nanndin'de dee nokkuuje e leyde keefeeru.

4- Waylitagol toryiingol e kiite sariya deen wanaa waylitagol kuubungol, sabo na heewi e kiite kooyaade e diina alsilaamaaku, na woodi yoga kiite du wdeen kaa alsilaami'en na mbaawi gollirde dum en baasi fu walaa, woodi alsilaami'en na mbaawi funtin'de diina muɓben no kaajaraa baasi fu walaa; ndelle dum wadi de dee nokkuuje mbaawaa yaltude e leyde islam, biido ko wanaa dum fu woofi.

5- Moodibaabe wiibe leydi alsilaami en na wayloo leydi keefeeru so sariya keefeeru funti ley mum, ko be muuyridum tawee dabere leydi ndiin wartii e juude heeferbe, njoyɣinii laawu

muɓben ɓe ndarnii diina Islam fu ɓe njayɗum fes.

Sikke walaa suura na seedi e no leyɗe alsilaami'en ngorri hannden, na woddi e muudum sanne, ɗum wadi na jeyaa e fewre e woowre mawnde hannden wiide leyɗe alsilaami'en wo leyɗe keefeeru.

Masaala ɗimmo: wiide leyɗe alsilaami'en fu laatoke leyɗe keefeeru na jeyaa e konnguli paŋkari, luurudi e sariya Alla, hawrataa e konngol fay gooto e modibaaɓe meeden, ko ɓuri bon'de e haala maɓɓe, ɓe ittintinay wuro wooto, fay makka e madiina ɓe limit e leyɗe keefeeru, ɓe anndaa le konnguli moodibaaɓe men fu na kawri dow heddagol Makka e Madiina leydi alsilaamaaku faa darngal daroo, Ibn Hajar nde maaninnoo hadiisa (Ferugol walaa caggal udditeede Makka) o wi,i: (Hadiisa o seynirii'en Makka heddoto wo wuro alsilaami'en faa abada).

Masaala tataɓo: Moodibaaɓe fu na kawri alahorma oon e yimɓe sinndii wanaa e

nokku, alsilaami fu yiiƴammum na harmi, jawdim na harmi, nde o tawaa leydi alsilaami'en maa leydi keefeeru fu, Imam Safi'i wi'i: *(Yiiƴam alsilaami na harmira liimaanaaku, nde o tawaa leydi alsilaami'en maa leydi keefeeru fu).*

Ndelle kiite leydi e kiite bii aadama wanaa gootum, njeɗdaaka, leydi na waawi laataade leydi alsilaamaaku tawa ko buri heewde e yimɓem nganaa alsilaami'en, hono Kaybara worrunoo caggal ko udditaa, maa Misira hodannde Akbaaf caggal ko Umaru udditidum, leydi na waawi laataade leydi keefeeru tawa ko heewi e yimɓen wo alsilaami'en hono yoga e nokkuuje nder duunde Gorgal.

Ndelle kala ko sattallaabe diina kaali nder masaala o wo woowre wo fewre, en ngaran kumpiten duum nder haala ngarooha kah.

Tatiti: Heefordin'de golloobe laamu saabe dwtanaade sirkiibe

Sattallaabe diina mahii ko heewi e kiite heefordin'de yimbe golloobe nder laamuuji, dow wiigol bee golloobe wo njarri keefeeraaku yimbe laamu, be dwtani laamuuji diin, ndelle saabe duum wadi kambe wo be heeferbe, sabo kala jarriido keefeeraaku fu kam du wo keefero.

Kaa noon haala mabbe kaa sellaali fay seeda, sabo dwtanagol tagaado dow luttal tagudo na jogii alhaaluuji sowre, Ibn Arabi wi'i: *(Goondindo Allan a laatoow cirkiido ngam dwtanaadedum jom sirku so tawii wo o goondindo e bernde makko yalla ko oon won'di duum wo goonga, so wanaa noon fu, dwtagol tan wo luttal kaa wanaa ko yaltinta neddo diina).*

Ibn Taymiya wi'i: *(Been dwtaniibe mawbe mubben dow luttal Alla wo dow alhaaluuji didi be ngonni, go'o tawa been mbayltii diina Alla de be njokka been dow waylitingol ngool, be ngoondina dagaade ko Alla*

harmini maa harmugol ko Alla dagini, tawa na be anndi been luttii diina Alla, dum kaa wo keefeeru, sabo Alla wadiidum sirku, didi tawa goondinal mabbe harmude ko Alla harmini, e dagaade ko Alla Danni na tabiti, kaa be dwtaneke been dow luttal Alla iBe anndi duu wo dum luttal, ndelle be yerumuBBen hono joomiraabe junuubaaji).

Ndelle jokkude luttuBe sariya e dwtanaadeBe wanaa keefeeraaku njaltinoowo neddo diina faysi gollude nder laamuuji hannden na jogii kiite sowre, en ngaran Bannginen de ko badii.

Nay: Kiite gollude nder laamuuji e bale adunaaru hannden

Faysi mbiiden laamuuji hannden dii fuu laamuuji keefeeru wiide gollidinde e majji du wo keefeeru na holla majjere mawnde e halkere jaati, ko moodibaaBe fu kawri dow wo dagagol golle nder laamu laatiingo fu so tawii nafa golle oon na woodani alsilaami'en, Ibn Taymiya wi'i: *(Na dagonoo alsilaami gollude nder laamu keefeeru, maa ngu*

laamiido bondo ardii, so tawi kanko alilaami oon omo ennda jaadilal, e moyyere haddi no waawiri, sabo gollugol makko nokku oon no wa'i na buri goddo ganyo alsilaami'en heeda doon, gollal hono ngal jaati na waawi laataade tilay so tawii bawdo golle oon fu walaa so wanaa kanko).

Seeku Abdurahmaan Sadi wi'i: *(So alsilaami'en mballundurii wombe nder laamu keefeeru dow wadugol laamu nguun kawtaangu, tawa yimbe fun a keba nafaa, kewa hakkeji mubben, duum buri woodude diina be kookkita ko'e mabbe laamu keloowube, kadoowube darnude diina mabbe, maa wara marabe, na gollirabe, so tawii be mbaawi darnan'de ko'e mabbe laamu, duum buri woodude, kaa so duum hebaaka ndeen sooraade laamu heba dunyyita bonan'da e muudum e diina muudum laatoto tilay).*

Geddi walaa nokkuji diina mawbe njeddundurii dow ko warti e wooteji, be

mbi'l na dago, be mbi'l dagataako, kaa fay gooto wi'ay yalla sooragol na sabinbina keefeeraaku.

Ndelle wiigol maɓɓe wote wo keefeeru wo fewre ɓaleere, walaa fu dow daliilu mo mahii, so wanaa tuuye yonki.

Dimmo: Kiite fedde haditiinde

Kiite sowre ngonni dow hono ndee fedde:

1-Haɓude e mayre fado nde warti e goonga Alla, nde kirra diina muudum.

2-Yalla na hiitee keefeeraaku fedde haditiinde saabe haditagol tan nah.

Kaa noon haditagol mayre e tilsugol haɓeede mayre waɗataande heeferde, dow doon Ibn Taymiya yehi, duum woni yi'annde muudum.

Masaala tataɓo: heefordin'de soldaasiibe laamuuji alsilaaim'en na luuri e laawol moodibaabe islam tuuganaabe, dum e laawol

Kur'aana e Sunna fu, yeru majjum nde Tataar en naatunoo leyde alsilaami en Ibn Taymiya heeforainiibe, kaa heefordinay coorridoobe haabe wolde:

JEEGOM: Yaltirde wolde warundureede

Moodibaaɓe tuuganaaɓe nder diina Islam fu na kawri dagagol itteede kaananke keefeero, ngam sellugol hadiisa dow majjum, kaa noon sattallaabe diina njanii e boofe sowre nder masaala oo, deen boofe ngonni :

Go'o: Heefordin'gol maɓɓe denneengal kaanankooɓe e laamiibe, dum le en kaaliino en kolliino fewre e bonan'da muudum.

Didi: Saamdin'gol sardi baawde e rafi ndaarugol battane golle nder oo masaala.

Haya le baawde e ndaarde battane golle faddem e golleede, ko rimata so gollaama, dum fu ko moodibaaɓe meeden kawri dow muudum, Al-Izzu Bun Abdussalaam e Imam Saatibi fu dow doon njehi, ndaaren dewtere wi'eteendu Muwaafakaat 5/177.

Ley rafi anndu baawde maɓɓe ɓe laatoke sabaabu fitinaaji faa nder adunaaru nde toonyinoo baawdoɓe, mo waynantaabe, walaa fu ko golle maɓɓe oon nafi so wanaa torrude alsilaami'en e billude dum nder duuniya.

Ley majjere maɓɓe ndeen ɓe lunndoke Sunna Nulaado mo juulde e kisindam tabiti dow mum, nde wiinoo, fati yimɓe njeloo hawrude e ganyo, kaa so kawri tabita e wolde.

JE'DDI: TILSIN'GOL MAB'BE DARNEEDE LEYDI ALSILAAMI'EN

Na jeyaa e ley majjere sattallaabe diina e rafi paamu muɓɓen wiigol na tilsi laamu diina darnee, e haɓirde saabe majjum ewarude yimɓe dow majjum, na nanndi hono haalaaji moodibaabe diɓe ndallinorii diin fu wo ɓe paamataadi.

Sikke walaa yalla nguurndam yimɓe dartataako so wanaa e woodeede laamu kadoowu bonan'da, moodibaabe fu na kawri

dow doon, kaa noon dum sardi muudum
tawa yimbe na njogii baawde e simbe, wanaa
muuyde tan wadatadum.

JEETATI: HEEFORDIN'DE YIMBE

Be sattallaabe diina be ngalaa konngol
so wanaa yowde keefeeraaku dow kala mo be
luuri yi'ande nder diina, dum le wosii laawol
Nulaado mo juulde e kisindam tabiti dow
mum.

Sabo jergoke hadeede yeptude
kabitorgal yeeso sakiike, e harmugol torrude
gon'do, e nanndinkinagol e keefeero, kala
gaoddo noon luttii yamiroore Nulaado, mo
juulde e kisindam tabiti dow mum.

Ammaa wiide gollidin'de e keefeero wo
keefeeraaku njaltinoowu neddo e diina,
moodibaafe fu na kawri dow wiide,
wallundurde e heeferbe wo siiji didi, si
arandeejo o ko sinndi e diina, kam na
sabinbina keefeeraaku, si dimmo o
wallundurde e fiinaanuujii duniya dum wo

luttal Alla so tawii tilsay, kaa yaltintaa neddo diina.

Dow doon moodibaaɓe meeden faltiibe e hanndeeɓe fu ndewi, na jeyaa e maɓɓe, Imam Tabariyi, Imam Maawardi, Imam Ibn Aasuur, e Seeku Abdlatif Aal Asseykh e ko nanndi e maɓɓe.

Boofe sattallaabe diina to ummii dey wo rafi faamude Kur'aana maa henyfaade maaninira dum no haajaraa e rafi jokkude konnguli moodibaaɓe joomiraabe annde, seedanaabe ngoongantaaku e jaadilal.

**JEENAY: HEEFOR'DINDE YIM'BE SAABE YARRAGOL
KEEFEERAaku**

Sattallaabe diin njehii wiide kala deyyudo dow hefeerbe ngadata fu wo yarri golle mabbe, kala jabudo no keeri lewde alsilaami'en ngorri hannden nih wo yarri golle mabbe, jarriido golle keefeero kam du wo keefeero hono muudum.

Kaa haala le na holla majjere kaaldodum; sabo neddo yi'a ko yidaa yarraaki na gollee tawa waawaa waylitin'de, waawaa wiide fay gootum, dum na heewi na anndaa, hakkilante fu yeddataa dum, gootel e haalaaji gorrudon noon wo hebude junuuba mo yantintaa neddo diina, moodibaaabe fu na kawri dow doon.

**SAPPO: DANNUGOL MABBE WARDE YIMBE BOLBE
DAWDAABE E SOLDAASIIBE**

Sattallaabe diina mbi'i baasi walaa wareede yimbe bolbe tawdaabe e soldaasiibe, ngam reenude hoorem, ndelle ko moodibaabe men mbi'i e oo masaala, so tawii ganyo kabeteedo, mo sarrim holaa sanne nde teetii fu waddanan alsilaami'en bonan'da hono oo so mooloke e yimbe bolbe ardiniibe heba kam ta waree, laawol no hebiree fu walaa so wanaa nde yimbe bolbe be o moolii be kebaa, ndeen ana dagoo huccure o, fay si torra hewti molaado oon, kaa noon sardijji didi ana heen:

1- Woodeede daruura, tawa walaa fu no ganyo oon hebiretee so wanaa nde kambe moolaabe been memaa.

2- Rafi feendagol moolaado oon, nokku fu no haaju laatorii.

Moodibaabe men mawbe hono Ibn Kudaama e ko nanndi e muudum na kawri dow so tawii nedfanke henyci feendii moolaado de hebudum fu njobdi na tilsi dow mum, nde kebaado oon yawti fu limnudo oon yoban Diya.

SAPPO E GO'O: HEEFERBE NDER LEYDR ALSILAAMI'EN E LEYDE KEEFEERU

Sattallaabe diina mbi'i na dagoo keefero waree to heɓaa fu, nde won der leyde alsilaami'en nde wo nder leyde heeferbe, sabo keefero wo keefero walaa aadi, haanaa hokkeede aadi.

Kaa haala na jawtiree e konnguli garooji di, go'o kaa faysi mbiiden leyde maɓbe wo leyde keeferu, leyde wolde kabeteede, wanaa gondo ley majje fu dagotoo habee, sabo ley diina Islam wolde na jogii needi muudum e sardiiji muudum, wanaa dukkuru ittete, wanaa nyomnitaari, wo dunyy'irin'de baasi, e sakkaade bonan'da, duum le wo jom bonan'da jom baasi tan haani haɓeede.

Faa hannden du na tabiti nder Islam so keeferu hooyidii e yimbe aadi faa naati ngenndi alsilaami'en dagataako habee fay si laatinoo ganyo kabeteedo.

Ammaa naatude leyde heeferbe dow innde jan'de maa juuragol wada toon

bonan'da fottina bonndeeji, wara yimbe dum na jeyaa e janba mo Alla jukkorotoo neddo, na on anndi diina men na harmini janba fay si tawi janbaado oon wo keefeero.

Dow doon moodibaaɓe meeden mawɓe, hono Ibn Taymiya e ko nanndi muudum fu njehi.

Ammaa wiide keefeero walaa aadi haanaa hooleede, dum wo yi'annde maɓɓe kambe sattallaabe diina tan, wanaa yi'annde moodibaaɓe tuuganaabe, anndiraaɓe jaadilal e fooccaare, hono Ibn Taymiya e ko nanndi e muudum.

Ammaa wiide ittude yonkiji been ɓe kaɓaaka na jeyaa e yomnitagol dagiingol, dum du wo woowre mawnde sanne sanne; sabo na en anndi nder diina meeden debbo e suko mbarataake, woodi Alla toowɗo wi'i nder sorte Bakhara: (Kaɓee e been haɓooɓe e moodon fati toonyee).

Keerol nayabol: Laamu Tuubaaku

Na jeyaa e masaalaaji di yimbe sattallaabe diina keefordinda alsilaami'en saabe muɓben, masaala gollide nder laamuuji kiitortoodi Demokrati di kiitortaako diina Islaam.

E ley diina maɓbe laamu fu ngolliroowu Demokrati wo laamu keefeeru, gollidoowo e muudum wo keefeero, jarriido golle oon du wo keefeero, e ley diina maɓbe nguu laamu na haani habee, jukkudo ngu na haani habeede; sabo dum fuu wo dum golle keefeeraaku.

Be ndallinoreke dow haala e yi'annde maɓbe ndeen daliilaaji Kur'aana e Sunna Nulaado, mo juulde e kisindam tabiti dow mum, keewdi.

Be ndallinoreke faa hannden e haalaaji moodibaabe tuuganaabe maɓbe sanne, ko buri fu heertoraade moodibaabe leyde Haramayni Sawdiya.

Na woni e aayaaje de be ndallinorii dow yi'annde maɓɓe:

- Aayaare 113 nder sorte Huud to Alla toowɗo wi'i: (Fati naayee fadde e e been toonyiibe de yiite nannga'on).
- Aayaare 26 sorte Mohammad to Alla toowɗo ceniido wi'i: (Been yartube caggal nde kan'day bagganannoobe, wo Saydaani hoomtiibe de yamiriibe bonan'da; sabo kambe mbi'ani wanyube ko Alla jippini men downtanto'on e yoga fi, Alla na anndi gunnde maɓɓe).
- Aayaare 31 nder Sorte Tawba, to Alla toowɗo ceniido wi'i: (Be njogiteke moodibaaɓe maɓɓe e mawɓe diina maɓɓe wo joomiraaɓe gaaye Alla, e Masiihu lisa bi Mariyama, be njamiraraama huunde fu so wanaa be ndewa Alla gooto tan, dewteedo rewree goonga fu walaa so wanaa kanyum, seney na woodani'o fati be cirkoo).

Saabe duum wadi be karmini gollidin'de e laamuuji di kiitortaako dewtere Alla e Sunna Nulaado, mo juulde e kisindam tabiti dow mum, be mbi'i du dwtanaade di laamuuji wo keefeeraaku.

Janngudo aayaaje de de faami ko de piirtata fu, na anndi faanddare majje e faamu maɓbe e majje, na ceerti sanne nganaa gootum fes.

- Naayagol kadaangol nder aayaare sorte Huudu nde wo faade e toonyiibe wi'aa, Imaam Sawkaani hollii wi'i naayagol wo siiji didi jogii, go'abo wo naayagol wondude e goondin'de, e naayagol dowdow tan, si go'abo o le won kadaado oon, wanaa didaɓo oon.
- Ammaa aayaare didaɓerde nde be ndallinori nde du reway to be kaajaa doon fes, kayre nde haalataano haala dwtanaade heeferbe ley ko ngoondini e diina muɓben, noon jergii nder dewte

tafsiiru tuuganaade de fu, hono Ibn Katir e ko nanndi e muudum.

- Aayaare tatberde ndeen du wo hono paltiide deen nih, haala mayre wo dow dowlanaade goddo ley ko rewata, wanaa gollidal hakkunde yimbe.

Na jeyaa e daliilaaji di be ndallinorii faa hannen Hadiissaje keewde, na woni e majje:

- Hadiisa Ubaada bun Samit, na jergii e muudum tilsugol neddo dowlonoo hooreejo gilla jon faa to yi'i e muudum keefeeraaku ban'gungu, ndeen dowlataako.
- Hadiisa Abdoullahi bun Umaru jergoke muudum tilsugol nan'de e jabude dow ko neddo yidi e ko wanyi fu fanni fu nyamiraaka luttal Alla, so yamiraama luttal fu dowlataako.
- Hadiisa Maabu Bun Ujrata jergoke nder muudum, waran jamaanu laamiibe bonbe keewan, oon balludobe e fewre haaju Nulaado walaa e muudum, oon

boddiidobe, wallaybe e fewre juuran weendu Nulaado.

- Hadiisa Abu Umaama jergeke e muudum warowan cakitte jamaanu worbe roondotoobe dorri na piya yimbe, been tikkere Alla na woni mabbe.

Dii won daliilaaji di bee sattallaabe diina tuugii ngam harmingol golle laamu e gollidin'de e laamu, wo duum du dunyyiibe faade e heferdonda kala gollowo nder laamu e gollidoowo, maa gondudo e gollidoowo e laamu, duum wadi faa be mbakkii malfaaji ngam yidde warundureede saabe majjum.

Tiimudo daliilaaji di faa woodi fu tawan na di mboddi e hawrude e haaju mabbe oon, kaayee fi nanngan neddo jaati faa lamnditoo yalla kambe wo be nanataa Aarab naa wo be kenycoto fewre.

Paamu moodibaabe meeden mawbe teddube faltinoobe fu kolli wanaa no be mbiiri noon daliilaaji di ngari wiide.

Imaam Nawawi wi'i: (Ammaa habude e kaananke maa yalta yamiroore muudum, moodibaabe alsilaami'en fu na kawri dow na harmi faysi kaananke oon laatii faasiki toonyiido, hadiisaaji fu duum kolli, yimbe sunnankooɓe du fu na kawri dow kaananke ittataake saabe faasikaaku).

Ndelle konngule moodibaabe fu na luuri e paamu maɓɓe kambe sattallaabe diina, fay moodibaabe ɓe ɓe ndallinortoo haalaaji muɓɓen na luuri e maɓɓe.

Sabo kaananke faysi yiira keefeeraaku ɓanɗungu dagataako yimbe lunndoodum so wanaa nde sardiiji joy kiɓɓi.

Dii sardiiji joy wo Ibn Usaymiin filliidi, kan'ji joy ngon:

- 1– Tenynyorde goonga fu ko joomum wadi duum wo keefeeraaku, tawa wanaa dow jikke.
- 2– Tawee wo dum keefeeraaku, wanaa faasikaaku, sabo dagataako

lunndaande kaananke saabe
faasikaaku.

- 3- Tawa keefeeraaku nguun banja laaba,
faa tawa sikki walaa e muuwum, na
laabani anndudo fu, suudaaki fay
seeda.
- 4- Joganaade ko joomum wadi duum
daliilu, so daliilu wo lo'udo, maa
luuraado, maa cikkitiraado fu
dagataako laamiido lunnde.
- 5- So sardiiji di fu kibbi heyaay, na tilsi
tawa semmbe lunndagol ngool ana
woodi, sabo so jama na lo'i nde yalti
lunndii fu halkere muɓɓen na yaawi,
na hoyi.

Ndelle dum na holla en hono sattallaabe
diina paamay diina, paamay hadiisa, wo
mbela yonki tan be ngonni gollirde.

Hono moodibaaɓe sunnankooɓe be be
mbi'i iɓe nyemmba golleji muɓɓen iɓe ngolla
jamirooje muɓɓen yeru Mukbili Alwadi'i,
been jaati kolli ngalɗaa e haajum walaa e

maɓɓe, ɓe kawtay diina ɓe kawtay ji'ande, Mukbil jaati hadiinobe wadude ko ɓe ngoni wadude dum, nuldiibe bataaki waaju e tin'dingo jaati, yamiribe ley bataaki oon ɓe cawroo, ɓe ngarta e goonga, ɓe cela sattin'de diina.

Caggal dum o wallifii dewtere o haali haala bonan'da golleeji di sattallaɓe diina ɓe ngoni wadude di, o hollii ley dewtere toon golle mo Usaama wo bonan'daajo cenndoowo hakkunde yimɓe, cenndoowo alsilaami'en.

Seeku Mukbil ley konngol makko jaltungol e jaynde Yaman innitirteende Yemen Times o hollii huunde fu walaa hakkunde makko e terrorist bonnoobe leydi o wi'i: *(Minen miden mboddi laataade bonɓe ittoobe yonkiji, minen faade Kur'aana e Sunna men ngoni noddude, miden nodda faade e jam, e rafi doole, minen e ko'e amen miden pela jamaaje gadirooje semmbe ley waaju maɓɓe: sabo dum na hulɗina yimɓe, na hada dum en battaade diina)*

Dum na holla no wiide moodibaaɓe salafinkooɓe mawɓe tuuganaaɓe ɓe fay gooto muɓɓen waldaa e ɓee yimɓe sattallaɓe roondiibe malfaaji na mbara yimɓe dow innde diina, en nji'ii ko Seeku Mukbil ko winndi, en nanii ko'o haali, o waldaa e maɓɓe hannden, o won'dayno e maɓɓe keenja.

Ndelle so ɓe ndallinoreke konnguli Seeku Mukbil fu ɓe toonyeke dum, sabo o hollii rafi dewral hakkunde maɓɓe, o ɓan'ginii rafi yidude e yarraade golle maɓɓe, o holliibe jaati laawol ngol ɓe kaani jokkude, laawol neenyal, e jam, laawol Nulaado, mo juulde e kisindam tabiti dow mum.

Hono noon nih moodibaaɓe heddiibe ɓe du ngoniri e ɓee yimɓe sattallaɓe diina, ɓe njarraaki golle ɓeen, ɓe njidaa ko ɓeen ngadata, ina Seeku Ibn Taymiya, e Seeku Ibn Baaj, e Ibn Usaymiin, e Albaani, e Seeku Jibriin, e ko wanaa ko wanaaɓe kamɓe tan, ɓe fu kollii ley haala maɓɓe e ley binndi maɓɓe dagagol gollidin'de e laamuuji di

carataako sariya Islam; ngam nafa alsilaami'en, na jeyaa e daliilaaji di be ndallinorii dow dagagol oon golle:

- Filla annabi Yusufi jergiido ley Kur'aana nde o wiino kaananke Misira wada'o doomoowo jawdi; sabo wo deenoowo anndudo no jawdi moobiretee. (Sorte Yusufi 55).

Ko heewi e moodibaaɓe ndallinoreke nde aayaare dow dagagol alsilaami golla nder laamu ngo wanaa laamu alsilaamankeewi, sabo Yusufi kam e laataade annabaajo fu haɗay gollidii e kaananke Misira keefeero duubi sowre, na woni kalahali moodibaaɓe Tafsiiru wiibe noon Imam Kurtubi o wi'i: *(Yoga e dunkee'en anndal mbi'i ndee aayaare na holla dagagol neddo teddudo gollida e neddo bonɗo e kaananke keefeero fu)* (Aljaami li ahkam alKur'aana 9/215).

Dow doon won to Imaam Jamaksari yehi, noon wi'i, duum yarii.

Imaam Al-Aluusi nde maaninnoo aayaare nde wi'i: (*Dum na holla dagagol neddo mana hoorem dow goonga so tawii anndaaka, e dagagol filaade laamu so tawii pilotoodo oon wo baawdo yaadilde e darnude diina, faysi tawi kaananke mo o gollidata oon wo bondo maa keefero*) (Ruuhul Ma'aani 13/5).

Dow doon won to Imaam Nasafi yehi, duum wi'i nder dewtere muudum Tafsitu mawnde heewnde fayda, nde o innitiri Madarikuttanjil (2/193).

Mobbo Tafsiiru mawdo bi'eteedo Sa'iidu Hawa nde o maaninnoo aayaare Yusufi nde nder dewtere makko tafsiiru wi'eteende Al-asaas fittafsiir o haali kaa haala: (*Dabbugol Yusufi laataade battaa laamu e junngo kaananke keefero nah holla'en tilsugol ardin'de nafa suudu baaba e nafa alsilaami'en yimbe heewbe mboofi nde mbiinoo na harmi alsilaami sooroo golla nder laamu keeferu*) Al-asaas fittafsiir 5/2671.

Na woni e daliilaaji di moodibaabe ndallinortoo dow dagagol gollude alsilaami nder laamu keefeeru, aayaare 91 jergiinde nder sorte Huudu, haalnde haala annabi Su'aybu no wonirnoo hakkunde yimbe, nde heeferbe jamaanu kawritinno mbi torran'o, be miilii be tawi dum gasata sabo omo jogii yimbe, be ngaroy be mbiimo: *(Be mbi'i hey Su'aybu, men paamataa ko heewi e haala maada, miden ndaare wo'a lo'udo hakkunde amen, so wanaano saabe suudu bammaa fu men mberreteno kaaye, a wanaa teddudo to amen).*

Imaam Sa'adi o maanini aayaare nde ley dewtere makko tafsiru nde o innitiri Taysiirul Kariimir Rahmaani fi tafsiiri kalaamil Mannaani o wi'i: *(Dum na holla alla na dunyyitira torra heeferbe wonan'de alsilaami'en ngam badal damme, maa gon'dal lobbal, hono no yimbe Su'aybu paddaniidum torra heeferbe nih ... duum wadi alsilaami'en wonbe e juudi laamiibe heeferbe na kaani kawrita mballondira no*

wadata de laamu laato laamu kawtaangu, mon e yimbe fu heba hakke muudum, duum buri woodude diina hokkitin'de hoorem laamu ngu yurmataako, fay gooto walaa ndimaaku ley muudum) Taysiirul Kariimir Rahmaani fi tafsiiri kalaamil Mannaani 1/388.

Na jeyaa e daliilaaji dagagol gollude nder laamu keefeeru kawtaangu Hadiisa Mohammad bun Ka'ab jergiido nder Tirmiji gaddufo filla Ali Bun Abi Talib no waddi e yahuudiyanke, nde rafo umminnoodum wurom yalti na yiilo na filo ko nyaama, de o tawi yahuudiyanke nder ngemmbuuwa muudum, de o jabi wisan'de dum ngemmbuuwa ngaan lokuure fu tamoroore wootere. (Tirmiji 2473).

Moodibaaɓe Fikhi e Hadiisa hono Ibn Kudaama nder dewtere muudum Alkaafi e Sawkaani nder dewtere muudum Naylul Awthaar, ɓe fu ɓe ndallinoreke oo Hadiisa dow dagagol alsilaami gollana mo wanaa alsilaami ngam tanyude ko heba humta haajum.

Imaam Al-Izzu bun Abdussalaam nder dewtere muudum innitiraande Qawaa'idul ahkaami wii masaalihil anaami o wi'i: *(So taweede heeferbe konii wuro alsilaami'en de lammini dow alsilaami'en neddo dariido ngam moyfere e nafa alsilaami'en na tilsidowntanaade oon golle e wallundurde e muudum)* Qawaa'idul ahkaami 1/73

En nji'ii konnguli moodibaaɓe meeden faamuɓe diina no kolliri kiite alsilaamaaku e no luuriri e diina bonɗo mo Mohammad Yusuf e jamaa muudum ngaddi, ndelle hayɗilante na haani jokkude konnguli kalahali moodibaaɓe tabitinɓe dow anndal, nduumii e dewal, de acca gollirde tuuye yonki.

Keerol nayabol: Gollirde laamu Tuubaaku

Laamu tuubaaku wo noon'de e noone laamuuji di biɓɓe aadama'en njiiti, no wadata de hakkunde muɓɓen moyɣa.

Demokrati na feendi laamoraade needi e yurmeende e jaadilal, laamu kemraangu cuɓeede, wanaa laamu teetaangu, maa ndonaangu.

Demokrati won laamu ngu suudu baaba hawriti subii laamiido, holli yarraamuye muɓɓen e makko, tawa ndooldaaka, o tilsinaaka, on tilsinay hoore makko dow maɓɓe.

Demokrati wo noone laamu kiindungu, njeyaangu gilla ko faltorii duubi 2500 wakkati nde yimɓe Gerek ngonnoo e leydi.

Oo noone laamu na nyibii dow nyuule joy:

- 1- Kala neddo buurudo ley nguu laamu, ndewo bii wuro, ndewo janano, na jogii hakke hollude yi'annde

muudum, e haalde ko yidi haalde gooto fu hadataadum.

2- Na jeyaa e nyuule nguu laamu, neddo fu na woodi hakke miilaade ko haaja e saakude miijom no haajaraa, gooto fu walaa hakke hadude dum, sabo yimbe fu wo potu to sariya laamu, fay gooto buraa banndum.

3- Kala neddo buurudo ley nguu laamu, ndewo bii wuro, ndewo janano, na jogii hakke goondina ko haajaa, rewa ko haajaa, fay gooto walaa hakke haddedum wadude noon.

4- Kala neddo buurudo ley nguu laamu, ndewo bii wuro, ndewo janano, na jogii hakke fonnditin'de hoorem no haajaraa, wada waalde, maa sooro baale no yidiri, naatude pelle politik de haajaa.

5- Kala neddo buurudo ley nguu laamu, ndewo bii wuro, ndewo janano, na jogii hakke faamude ko woni wada, hebude kibaaruuji, e hokkude kibaaruuji no weliridum.

Moodibaaɓe meeden luuri dow kiite Demokrati, yalla wo ɗum laamu keefeeru, naa wo ɗum laamu ngu yimɓe fu mbaawi naytaraade, wobɓe mbi wo ɗum laamu keefeeru dagataako gollirde ngu; sabo ngu yuuray e diina Islam, wo noone laamu mbiltinngu haddi e hokkude bi Aadama ndimaaku faa buri ko haan'di, e ley wiibe nih mawɓe moodibaaɓe Sawdiya tawaa.

Wobɓe mbi'i wo ɗum no one laamu ɗe yuuray e alsilaamaaku, kaa noon ɗe luuray e ko alsilaamaaku yamiri, na jeyaa e wiibe noon Dr. Yusuf Al-Qardawi.

Ndelle ko haala ko falti ɗum en ngaddiidum ngam hollude ɗume won Demokrati, noy won no moodibaaɓe men njiiridum.

E ley haala ngarooha ka, en kollan noy won no yimɓe sattallaabe diina nji'iri kam oy le Demokrati, ndewtinen caggal ɗuum haala kollooha boofe maɓɓe yimɓe sattallaabe, e rafi faamu maɓɓe.

So en ngadirii noon, janngudo fu na waawi senndude goonga e fewre.

DALIILAAJI SATTALLAABE DIINA

KO WARTI E DEMOKRATI

Gooto e mawbe sattallaabe diina nder dewtere muudun wootere o heefordini kala golliroowo Demokrati, o wadday ley haala makko toon daliilu fay gooto laabudo, so wanaa yoga miijooji makko di njeydaaka e diina, e ley binndi garooji di, en kollan daliilaaji maɓbe, caggal duum, en njawtan haalaaje makko diin, kollen bonan'da makko, e daayre yi'annde diina makko.

**Be mbi'i 1: Daliilu go'afo: Demokrati na
harmi**

Jawaabu

Nder diina meeden huunde harminirtaake saabe tuuye yonki tan tan, e wela yonki, so neddo na harmina fu na tilsa tawa na jogii daliilu laabudo celludo.

En kolliino ko falti konnguli moodibaabe e yeddungol hakkunde muɓɓen, be ndewray dow Demokrati, kaa noon fay gooto maɓɓe heferdinay gollirɗo demokrati so wanaa yimbe sattallaabe e seekuube muɓɓen.

Be mbi'l 2: Demokrati wo towru

Jawaabu

Ko be muuyridum, demokrati to maɓɓe wo Taaguut, e ley haala maɓɓe kala ko welaabe fu wo taaguutu be mbelaadum, kaa ley sariya warayno wiide Seydaani, maa kala torra fu na waawi wi'eede Taaguutu.

Kaa wiide Demokrati wo towru, kaa haala moodiibbo caahiido fay gooto wi'aydu

so wanaa kambe, ndelle eden mbaawi yamudebe toy daliilu moodon dow wiide Demokrati wo towru.

Be mbi'i 3: Demokrati wo diina wonan'de golliroowo dum

Kaa haala hakkilante haana haalde dum, alsilaami fay gooto jabataadum; alsilaami'en kooyiray demokrati wo diina, ko be kooyridum system moyyin'gol hakkunde yimbe.

Be mbi'i 4: Demokrati wo e heeferbe yuuri

Jawaabu

Yimbe njeddunduray yalla demorati to heeferbe yuuri, en kaaliino duum ko faltii, so tawii ko yuuri leyde heeferbe na harmi fu tawan mobilaaji e moteeje de be mbaddii e malfaaji di be mbakkii di burata harmude.

**Ɓe mbi'i 5: Na woni nder demokrati
yoga e sariyaaji luurudi e kiite Alla e Nulaado
muudum**

Jawaabu

Kaa haala jaati luural waday e muudum, yimɓe na anndi yalla wanaa demokrati fu hawri e diina, so tawii demokrati na hawronoo e Islam fu looral wadataano hakkunde meeden noy ngorreten e muudum.

To luural woni hakkunde meeden dey, yalla sababuuji walaa gadooji nedɗo gollira demokrati naa na woodi, yalla so nedɗo gollirii demokrati ɗum na yaltinadum diina naa yaltintaa, doon won to luuruden, men ngaran jaabaade ɗuum.

Be mbi'i 6: Gollirde demokrati na holla yarraade dum e bernde

Jawaabu

Sikke walaa goondin'de yalla na woodi kiite burde maa potude e kiite, maa hiitoraadedum na dagii, sikke walaa goondin'de duum wo keefeeraaku.

Kaa to lamndal woodi dey yalla eden mbaawi tabintin'de kala gollirde demokrati e alsilaami'en fu na goondinidum e berndem, yalla wo on yelliti e berde yimbe faa paamudon duum nah, na wo masin njogidon odon ndaarira berde yimbe.

Paamee alsilaamaaku dow ko ban'gi hiitortoo yimbe, wanaa ko suudii, ndelle on njanngay dewral Hudayba no yaari hakkunde Nulaado, mo juulde e kisindam tabiti dow mum, e yimbe makka.

Nde Usama warunoo oo neddo bowludo konngol seede, nde yaalirnoo to Nulaado o humpitidum fu Nulaado yami'o noy wadi de o wari oon de wowlii Laa'ilaaha

illallaahu, Usaama wi'i wo hulde wareede o wiiri noon wanaa goondin'de, Nulaado berni sanne de wiimo: (Wo a seeku bernde de paamudaa yalla wo kulol maayde o wiiridum nah).

Be mbi'i 7: Ibn Usaymiin wi'ii demokrati wo allindin'de yimbe

Jawaabu

Be paamay haala seeku Ibn Usaymiin, nde haalunoo haala demokrati o banngin kiite demokrati, wanaa kiite golloowo ley demokrati, paamoowo fun a anndi yalla cenndiigu na woni hakkunde dee kulle didi.

Duum wadi nde yamanoo kiite gollude nder laamu demokrati o dagini, o wi'i jaati (Naatee, fati njoppaneedum bonnoobe), o yamaa kiite sooragol alsilaami woteeji, o wi'i na tilsu dow alsilaami'en hironoobe diina naata woteede dow anniya waylitin'de.

Ta njeggiten Habasa wo keefeero laaminoodum nde alsilaami'en eggunoo moolowii toon.

**Be mbi'i 8: Demokrati na hokka yimbe
ndimaaku e luttude sariya Alla**

Jawaabu

E ley ko faltinoo en kollii luural walaa demokrati hawtaa e alsilaamaaku, sabo so na hawtunoo fu en njeddundurtaa.

Sikke walaa demokrati udditii laabi ndimaaku e dawran'de hoorem, saabe kambe sattallaabe diina be noddu faade e miijooji maɓɓe bondi di jaati, kambe e ko'e maɓɓe nawtoroke demokrati.

**Be mbi'i 9: Demokrati na hokka yimbe laawol
kiite godde gaaye Alla**

Do e hoorem luural walaa yalla demokrati hiitortaako kiite diina Alla, luural woni hakkunde men dey yalla na dagoo neddo golla ley laamu demokrati na walaa, ndelle en kollii ko faltinoo cenndiigu hakkunde kiite huunde e kiite golloowo ley muudum.

**Be mbi'i10 : Demokrati nyibaama dow
burnude jom yimbe wanaa wanaa burdo
waawi mi hokkete**

Dum du en kaaliino haala muudum, kaa noon jidfo ko burii dum e haala fun a waawi janngude haalaaji garooji di, sabo konnguli moodiɓbe be sattallaabe diina be tuugani na ngonni ley toon.

**Moodibbo arano: Seekul Islam Ibn Taymiya
Alla yarro e muudum.**

Ibn taymiya, Alla hinnodum, yamaama kiite alsilaami tawaado ley laamu keefeeru yalla noy haani wadude, na dagonoodum sooraade laamu nguun naa dagataako gollida e muudum o jaabii, o wi'i: *(Yettore na woodani Alla, so nih joomim na waawi darnude jaadilal, e faddaade torra oo ardoo buri woodude dow yoppude goddo ardoo alsilaami'en, na o waawi ardaade baasi fu walaa e duum, ardagol ngool na waawi laataade tilay jaati so goddo baawdo daranaade dum hebaaka so wanaa kanko; sabo jaadilal e habude e fewre na tilsi daranee, so yaga e yimbe daroneke dum nih heyii, so fayggoto daranaaki dum du, yimbe fu junbii)* nder dewtere Majmuu alfataawa 30/357.

Moodibbo dimmo: Seeku Ibn Baaj jaaburoke
konngol garoowol ngol

*(Annabiijo, mo juulde e kisindam
tabiti dow mum wi'i: Njobdi golle dow anniya
fawii, neddo fu no anniyorii noon yobiretee),
saabe duum wadi baasi walaa neddo naata
laamu so tawi anniya muudum wow allude
goonga, rafi jiingan'de fewre, sabo taweede
nder laamu wo laawol darnude goonga, faa
hannden du baasi fu walaa neddo wota
moyyube moyyinoobe, maa wotee faa
moyyina).*

Moodibbo tatabo: Seeku Ibn Usaymiin, Alla
hinnomo yarroomo

Nde lamndanoo kiite naatugol
Parlam sabo ko heewi e naatube dum caggal
ko mbotaa ngaynay faa'e, o yamaa kiite
woteeji manngaaku gure.

O jaabii, o wi'i: *(Miin e miijo'am
naatude woteeji di wo tilay, na tilsii mballen
mo njiiden moyyudo baawdo ardaade; sabo
nde saahiibe njeebii njoppi woteeji fu, bonbe*

*laaliibe ngarata naata laamoo de mbonna,
ndelle tilay cuboden mo njiiden na waawi, na
moyyi, faysi tawaa moyyube ley parlema
been kiiwaa, taweede neddo gooto lobbo
kaaloowo goonga, so suusii haalii goonga na
waawi waylitin'de ko heewi, moodibaaɓe
meeden wiibe dagtaako saabe hulde rafi
gaynude ngam heewgol bonnoɓe, ɓe
paamay, neddo gooto tawaa ley bonnooɓe na
waawi waylitin'de, so waylitan go'o, yaama
waylitin'de didi maa tati).*

**Moodibbo nayaɓo Seekuujo Mohammad
Naasiruddiin Al-Albaani, Alla yarro e
muudum**

O yamaama kiite diina dow wallude maa,
sooraade woteeji subaade laamotooɓe gure,
Noy diina yiiridum.

O jaabii, o wi'i: *(Mi yi'ay fu ko hadata
yimɓe sooraade, e wotude, maa wallude
woteede, so tawii na woodi ley subeteɓe
been bonan'daajo, mo yidaa alsilaamaaku
ardoo, maa ley maɓɓe lobbo yidɗo*

alsilaamaaku, baawdo ardineeje; mido rookoo yimbe sooro subagol ngool, sabo faysi mbaaway moyyin'de ko heewi, na mbaawi duytude torra e dunyyitin'de bonan'da, duum e hoorem wo huunde yamiraande nder diina meeden).

Kaa haala ittaama e kasetti, jaynde salafinkoobe Algeri, 03, hitaande 1418 ferugol Nulaado, mo juulde e kisindam tabiti dow mum.

Keerol joyabol: Habude e heeferbe

Yimbe sattallaabe diina na pecci leyde pecce didi, wuro alsilaami'en, e wuro heeferbe, to maɓbe dewral waawaa hebeede hakkunde gure didi de, walaa fu ko waawi won'de hakkunde so wanaa wolde e warundurde, maa heeferbe tuubii naati diina Islam maa tappunduraama, mbarunduraama.

kambe sattallaabe diina be duum tan haala ley waajuuji maɓbe, e batuuji maɓbe, ko be buri dallinoraade wo konngol laamdo toowdo, jergiingol nder aayaare 8, e sorte Tawba, *(Noy so be njaaloke on be accirataa'on saabe jeydal, maa woodeede Ahdi hakkunde moodon).*

Mawdo sattallaabe diina, nde o maaninno aayaare nde o wi'i: *(Ko wadi de mbi'on ahdi na woni hakkunde meeden enen e heeferbe, de be kebi'en fu be mbaran, be accataa fay gooto, fati kuleebe, fati dalee kabitirde moodon, Alla na yamiri'on fati*

dalee kabitirde moodon, laatee wo on segiliibe faa abada).

O dallinoreke faa hannden aayaare 71 nder sorte Nisaa (rewbe):

(Hey onon goondinbe nanngée kaborde mon, de ooron gooto gooto, maa on fu)

O dillinoreke faa hannden aayaare 01 nder sorte Mumtahina:

(Hey onon yimbe goondinbe fati njogitee ganyo'am e ganyomon yigiraabe, odon njidabe de be keefordii ko warani'on yuude e goonga, ibe njaltina nulaado ibe njatina'on; saabe on ngoondinii Alla joomii'on, so on njaltii habeede Jihaadi e dabbude yarraamuye am, odon ngunndonooɓe njinngu, de miin mido anndi ko cuududon e ko ban"ginɗon, gaddo noon e moodon fu hakiika majjii laawol poocciingol).

Ɓe ndallinoreke aayaaje paltiide ngam wiide na wajibii dow aslilaami to woni fu haɓa e keefeero, wadadum konneejo; saboo aayaare Mumtahina nde sennday heeferɓe to tawaa hannden fu.

Ley faccitin'gol makko sorte Tawba, aayaare 12 o wi'i: *(Kala biido heeferɓe Nigeriya wo yimɓe jimma dum yimɓe nanngidaabe ahdɪ fu wo penoowo, kudaado, anndanke bonan'da, ballo seydaani, kala nde ɓe njenni alsilaamaaku fu ndaare mawdo maɓɓe de mbarondum, de mbaron jokkudodum, nde mbardon heeferɓe fu ɓr celan cuubu maɓɓe ngu, fay si mbardon seeda maɓɓe, mbulee cuudi dewe maɓɓe).*

Nde ɓe ɓan'ginnoo ndee haɓɓere gooto e mawɓe maɓɓe ummi caggal ko wari 30 ɓii aadama, o wi'i:

(Alla duɗonoke men gilla fudɗoode men mbara ɓee nanngaabe, ko ɓuri woodude yiiɗama yuppoo nokkuuje de fu, laabi fu mbojja yiiɗam, to men njehi fu men mbaran,

men tayan ko'e, dum won golle amen, men aadodeke Alla warde heeferbe to ngonni fu, men kaddataa e mabbe, maa men mbuura de be ufee, maa men ufee de be mbuura, abada men kawritataa dow ley ngootiri).

Nih won faamu mabbe:

-Walaa fu ko hawrunduri alsilaami'en e heeferbe, woni hakkunde mabbe wo wolde tan, duum be ngoodini, duum be ngolliri.

-Ibe keefordina kala luuru e yi'annde mabbe, ibe kaba muudum.

-Ibe keefordina kala gollowo ley laamu ibe tilsina wardedum, waddi jamaaje diina gonde Nigeriya fu wo heeferbe to mabbe; saabe yarragol mubben golle laamu ngu be innitirta Taaguutu keefeeru; ngam ko ngu gollirta demokrati.

-Mawdo mabbe nde yamanoo kiite jamaaje islam gonde Nigeriya, o wi'i de fu wo de keefordinde, omo yelii konnee'en diina fu mbaree (*Men*

*accataabe, men mbarnbe be fu hono no
men njuulirata juule joy nih).*

O wiindi bataaki o wiei: *(Ki bataaki faade
sakiraabe amen nder duniya fu, be
paama golle mo men ngonni gollude o wo
yamiroore Alla, bee yimbe be men mbari
be nganaa bolbe wo be heeferb, sabo
neddo maa alsilaami maa keefeero,
noon'de tataberde walaa, men mbariibe
saabe be cubeke laataade heeferbe).*

Dum na holla'en dee jamaaje sattallaaje
kiissaki neddo fu mo waldaa e maɓbe ley
yi'annde maɓbe, no be ndaardadum hono no
be ndaardate heeferbe noon, maa neddo
hawri e maɓbe, jayaniibe, maa be ndannii
yiyam muudum.

Witto 5
Habude e miijo Jihaadi to Muritani
Dahhaan Ahmad Mohammad

Nder winndannde waroore nde en kaalan haala kiite haabude Jihaadi, en kollan dume won jihaadi, dume feendaare habude dum, diye ngon sardiji Jihaadi.

Caggal duum njokkinen haalde haala no sattallaabe diina ndarta habude Jihaadi, e no be paamiridum, de ngadden konnguli moodibaabe mawbe yiddundurbe e maabe kolli yalla be ngon'di dum na luuri e laawol Islam, na woddi laataade koonga, hantoode en pecce yimbe no moobiraabe pecciri dum, wanaa no sattallaabe diina pecciri nih.

Dume won Jihaadi

Jihaadi e ley demngal Aarabbe warayno wiide, tampiri, maa gollude golle naawdo.

Ndelle kala golle naawdo, tampiniido, tiidudo wadude fu na waawi wi'eede jihaadi e

haala Aarabbe, golla nyaama na wi'ee Jihaadi, ilaade anndal na wi'ee Jihaadi, dewal Alla wo Jihaadi, yamirde moyƴere wo Jihaadi, juulde wakkati wo Jihaadi, Alla toowdo wi'i nder aayaare 69 e sorte Ankabuutu (Cancanyowal): *(Been habube jihaadi e moodon men kan'dotobe laabi amen no wiide Alla na won'di e moyyube).*

Saabe duum wadi filaade wuura e jam nder adunaaru e hawrude e Alla tawa berndem na laabi, nyaw walaa e muudum munaafikaare walaa dum na jeyaa Jihaadi, jegoke e Hadiisa: *(Kabudo Jihaadi won oon kabudo e tuuye yonko muudum).*

Jegoke nder Hadiisa goddo won gorko gardo to Nulaado de o yamidum yalla noone Jihaadi oye buri wooaude, Annabiijo jaabii'o: *(Haalde goonga yeeso kaananke bondo).*

Abdullaahi Ibn Umaru filloke, won neddanke gardo Annabiijo rooki haɓa Jihaadi, Annabiijo yami'o yalla saaraabe makko na mbuuri nah, o wi'i ayyo, Annabiijo

wiimo o yaha o tinno e muɓɓen, sabo tinnaade e saarabe wo Jihaadi.

-Ndelle koongol Jihaadi jergoke nder Kur'aana kile (24) ko buri heewde e maanaa majjum toon wo:

-Habude e yonki.

-Ferude keefeeri.

-Naddude faade e diina Alla gaaye kaɓorɗe.

Duum wadi de Ibnul Kayyim wi'i Jihaadi wo darajaati nay jogii:

1-Habude e tuuye yonki.

2-Habude e Seyaani.

3-Habude e heeferɗe.

4-Habude e Munaafikiibe.

Caggal dum o fecci gootel e majji fu pecce nay, ɗe fu ɗe kawri sappo e jeegom (16).

Feccere wootere laatiinde habude e tuuye yonki pecce muudum ngoni:

Go'o: Tilsin'de dow yonki anndude kan'day e diina Alla.

Didi: Tilsin'de dow yonkim gollira goonga mo janngi oon, sabo anndal tan so golliraaka walaa nafa.

Tati: Tilsin'de dow yonki nodda faade e dewal Alla, yalira moyƴere hada fankarde, sa o waday noon o limtete nder yimbe be Alla sappani jukkungo.

Nay: Tilsin'de dow yonki sawraare dow dewal Alla, e munyude torra yimbe.

Ndelle nooneji Jihaadi di fu Jihaadi tuuye yonki buri tilsude e haanude; sabo neddo moyƴinan hoorem faddem e wiide moyƴinan goddo, siiji keddiidi diin neddo na waawi wadirde alkadara no waawi; sabo Alla jappataa bii aadama ko waawaa.

Habude e Seydaani warayno wiide rafi dwtanaade dum ley ko batat e ko yamirata e bonan'daaji, kamdu na jogii nooneji didi, habude e muudum ley ko wattata e bernde bii aadama hono tuuye.

Habude e heeferbe maa
munaafikaabe kam Jihaadi anndaado oon,
burdo loolude faa so jihaadi inndaama fu
hakkillooji fu e muudum njahata.

Inde Dewte jergiide nder dewtere nde

- Ahkaam Suldaaniy, Maawardi.
- Ibnul Qayyim, Mohamad bun Abii bakri bun ayyuuba bun-saad naange diina, (yuwdo hitaande 751 fergo Nulaado) (omtirgal suudu mbelko'aaku saakunde laamu anndal e yiilirde) saakaande suudu dewte anndal - bayruut (ngafeeti taariiki) naa tonngoode muulannde) (juulde e kiite joppudo juulde), saaktidum wo suudu pinal to Madiina munawara, (ko waldaa e taariiki naa tonngoode muulannde)

- Ibnu Badraan : Abdulkaadiri bun Ahmadu bun Mustafaa bun Abdurrahim, (yuwdo hitaande 1346)

(Naatirde faade e majhab imaami Ahmad bun hanbal) pudfudo bataaki-Bayrut, muulannde didaferde hitaande 1401 sahtinde ko Dr Abdullaahi bun Abdul muhsini atturkii.

- Ibnu Taymiya : Ahmadu bun Abdul haliim bun Abdussalaam bun Abdullaahi bun Abdulqaasim, bun Mohammad ? Taqiyyudiini

abuul abbaas alharaanii alhanbalii addimasqii,
(Yuwdo hitaande 728 H).

(Moogal fataawii), sahtagol abdurahmaani
bun Mohammad bun qaasim, sarinde ko
deental kaananke Fahd ngam muulugol
dewtere teddunde, to Madiinat Annabiijo,
leydi sa'uudiya 1416 H / 1995 G)

- Ibn Hajar : Ahmadu bun Ali, Abulfadli al
Asqalaani assaafii, (fathulbaarii sarhu sahiih
albukaarii) daaril ma'aarifat bayruut, 1379,
tonngoode dewte makko e damude mum e
hadiisaaji makko, Mohamad fu'aad Abdul
baaqii, immii e yaltinde dum de sahtinde de
yiilltii dow muulude nde Muhibbuddiini
alkadiib, wonii dow mayre haala Abdul ajiiji
bun abdullaahi bun baaz,

- Ibnu hazmi, Abuu Mohammad Ali bun
Ahmad bun sa'iid, jeyaado andulus
qurdubanke jaahiranke (Yuwdo hitaande 456
H)

(Neeñugol nder layliiji kiite) daar aafaqil
jadiida, bayruut, haqinqini : seyku Ahmad

Mohammad saakir, qaddama lahuu:
moodibbo doktor ihsaan abbaas

(Alfaslu filmilali wal ahwaa'i wannihali) suudu
dewte kaanjii, to keer (ngafeeti taariiki naa
tonngoode muulannde)

- Bii hanbal : Abuu Abdullaahi Ahmad bun
Mohammad Asseybaanii (yuwdo hitaande
241 H) (musnad imaam Ahmad bun Hanbal)
kaqinqindo su'aybul arna'uud aadil mursid,
e wofbe, mu'assatul risaalah, arano, 1421H
– 2001G, yillitagol abdullaahi bun abdul
muhsini atturkii.

- Ibnu Aassuur : Mohamad adfaahiru bun
Mohammad bun Mohamad Adfaahiru,
Tuunusanke, (yuwdo hitaande 1493H)

Attahriir wattanwiir (winndude maana tiidfo
e nuurinde hakkillo heso yuwde tafsiiru
dewtere teddunde), Addaar attuunusii-
tuunus hitaande,

- Ibnu Abdulbari : yuusuf bun Abdullaahi
bun Mohammad, Abuu umar annamirii
alqurduubii, yuwdo hitaande 463H)

(Wallilde e duum ko woni nder Mowadfaa e maanaaji e tunnale, wajaarat awqaaf e fiji alsilaami to marok, hitaande 1387H Mostafaa bun ahmad al ulwii, Mohamadabbul kariim mawdo.

- Ibnukasiir : ismaayla bun umar, abuu hgfidaa al*ursii basaranke rewti addimasqii (yuwdo hitaande 774H)

(Tafsiir alquraanal ajiimi,) daar dayyiba saaktude e yeddude, muulannde didaɓerde 1420H/ 1999 G) tahqiiq saamii bun Mohamad salaamah.

(Albidaayah wannihaayah) daar hijjri muulgol e saaktugol efecugol e porpaganndi muulannde arandeere hitaande 1418H 1998 G hitaande saaktugol 1424 H 2003 G abdulaahi bun abdulmuhsin atturkii,

(Ibnu Maajah Mohyammad bun yajiid, abuu &bdullaahi alqajwaanii (yuwdo hitaande 273H)

(Sunanu ibn Maajah) daar ihyaa al kutubul Arabiiyah, Fayssal iisaa albaabilhalabii, tahqiiq Mohamade Fu'aad Abdulbaaqii.

- Ibnu Muflih : ibraahiima bun Mohamad bun &bdullahi bun Mohamad, abuu ishaaq, burhaaniddiini (yuwfo hitaande 884H)

(Almaqsadul arsad fii jikri Ashaabil imaami Ahmad) Maktabatu rusdi-arriyaad-assaudiya, muulannde arwaniire, hitaande 1410H 1990 G, Dr Abdur-rahmaani bun suleymaana al usaymiin.

- Abuu Daawud : Suleymaanbun Asus bun hshaaka bun fsiir bun qaddaadbun Amri, Al ajdii assijistaanii, (yuwfo hitaande 275H)

(Sunanu Abii Daawud) Daar arrisaalah al aalamiyyah, arwaniire 1430H 2009G Su'aybul Arna uuf- Mohamad kaamil qurrah ballilii.

- Albukaarii : Mohamad bun ismaa'iila, Abuu Abdallaahi aljii'afii (yuwfo hitaande 256H)

- Sahiihul Bukaarii wa huwa(Aljaamii almusnad Assahiihi almuktasar min umoori rasuulullaahi J K e sunnaaje mum e ñalaade

mum) Daar dawq annajaat (musawwarah annissuldaaniyah e beydude limgal Mohamad Fu'aad Abdulbaaqii), muulande arandeere 1422H tahqiiq : Mohamad Juhayr bun naasir annaasir.

- Abuu yuusuf puɗɗudo jamaa'at Ahlussunna wonande waaju e jihaadi annditerteedo (Kuu Haraam)

- dum woni habbere amin e laawol noddaandu amin.<https://justpaste.it/kwlë>

- Aljassaas : Ahamad bun Ali, Abuubakri rajii Alhanafi (ɣuwɗo hitaande 370H) (ahkaamul quraana) muulande Daar ihyaa atturaasil Arabii Bayruut 1405H, tahqiiq : Mohamad saadiq alqamhaawii,- wo tergal goomu ɣeewtagol masaahifi to Ajhari assariif.

- Aljahbii : Mohamad bun Ahmad bun usmaana bun Qaymaaj, samsuddiini abu Abdullaahi Aljahbii (ɣuwɗo hitaande748H)

(Sayrul Aalaami annubalaa'i) muassatuul risaala, tataɓo, 1405H / 1985G tahqiiq

moobgal widotoobe dow firritatagol
Su'aybul Arna'uud.

- Assaafi'ii : Mohamad bun idriis bunul
Abbaas bun usmaan bun saafi'i bun
Abdulmuddalibi bun Abdu munaafi, Abuu
Abdullaahi Almadlabii Alqurasii Almakki,(
yuuwo hitaande 204H)

(Al ummu) Daar almaarifaf-Bayruut,
hitaande 1410H/1990G)

- Assawkaanii: Mohad bun Ali bun Mohamad
bun Abdullaahi, alyamanii(yuuwo hitaande
1250H

(Assaylul jarraar Almudaffiq alaa hadaa'iqil
Ajahaari) Daar ibnu hajmi, hb;gn (ko walaa
taariiki naa tonngoode wonande muulannde
ndee)

- Alliiibii: Adiiyyatullaahi,

Al ajwiyah assaamilah liliqaa'ilhasbata:

Kite aawaani hgdwaagiiti:

- Anniisaabuuri: Muslim bun alhajjaaj, Abuul hasan alqasiirii anniisaabuuri, (yuwdo hitaande 261H)
- Almusnad Assahiih rabbiidinaande e sottingol yuwde jaadilal faade e nelaado allah mo juulde e kisal woni dow mum) kayre woni Sahiih Muslim) Daar ihyaa'itturaasi Al Arabii, Bayruut, tahqiiq: Mohamad Fu'aad Abdulbaaqii (nga feeti taariiki naa tonngoode muulannde)
- Annadwatul-aalamiyyah lissabaabil-Islaamii. Almawsuu'at almuyassarah nder diinaaji e Majhabaaji e pelle gondaade,
- Assariif: sayid imam assariif annditirteedo Abdulkaadiri bun Abdul Ajiiji,e doktoor Fadli. (Moobgal nder dabbude anndal teddungl)
- Tanjiimid-dawlah Al islaamiyah.
- Saraayaaddifaa an Bangaajii waaqi'un wa ta'asiilun

- Taamiim tonngoode n7-21 yaltunde e njuɓɓudi laamu alsilaamaaku nder taariiki 20/12/2015G
- Bayaan raqam 125 yaltunde e tariiki 01/06/2016G yaltidinne e njuɓɓudi dawla islaamiya(Almaktabil Markajii limotaaba'at addawaawiin assar'iyyah)
- Moqaal (Alikwaan Almutadduuna) nder Majallat (Daabiq) Alelectroonii tokkungal njuɓɓudi addawlah.
- Ahkaamul Qur'aana, Ahmad bun ali Abuubakri Arrajii aljassaas alhanafii,tahqiiq Mohammd saadiqil qumhaanii Daar ihyaa turaas arabii bayruut 1405H
- Al ahkaamus-sultaaniya Alaqaadii Abuu yalaa,Mohammad bunil Huseyni bun Mohammad bun kalaf ibn farraa ,tahkiik Mohammad haamidil faqii, Daar alkitaabil ilmiyat -bayruut muulande didaɓerde hitaande 1421H 2000G,
- Al istijkaar, Abu umar yuusuf bun Abdullahi bun Mohammad bun Abdulbarri bun Asim

annamirii Alqurḍubii, tahkiik Saalim Mohamad adaa, Mohamad Ali Mu'awad, Daar alkitaabil ilmiya -baruut, muulande arwaniire 1421H 2000G

- Al Asbaahu wannajaa'iri, Taajiddiini Abdulwahaab bun Taqiiyiddiini Assabakii, Tahqiiq: Asseyku Aadil Ahmad Abdulmawjuud wasseyko Ali Ahmad Mo'awwad, Daarulkitaabil ilmiyyah-bayruut, muulande arwaniire 1411H 1991G

- Al'ummu, As-saafii Abu Abdullaahi Mohamd bun idriis bun Al abbas bun Ousmaana bun saafii bun Abduluttalib bun Abd munaafi Almatlabii Al qurasii Al makkii, Daar Almaarifah -bayruut, 1410H 1990G

- Assayluljarraar Almutadaffiq alaa hadaa'iqil Ajhaar, Mohamad bun Ali bun Mohamad bun Abdullaahi assawkaani Alyamanii, Tahqiiq: Mohmuud Ibraahiim jaayd, jamhuuriyat Islaamiya Misra Al arabiya, wajaarat Al Awqaaf, Almajlisil-Aalaa lisu'uunil ilslaam, lajnat ihyaa'itturaas- Alqaahira, 1408H 1988G

- Algiyaasii: giyaasul Umami fiittiyaasil julami, Abdul Malik bun Abdulahi bun yuusuf bun Mohammad Aljuwaynii, Abulma'aalii, ruknuddiini, almulaqqabu bi imaamil haramayni, Tahqiiq Abdulajim Addib, Maktabat Imaamil haramayni, muulannde didaBerde 1401H
- Almukassis, Abul-hasan Ali bun Ismaayla bun sayyidil muusaa, Tahqiiq: kaliil Ibraahiim jafaali, Daar ihyaa'itturaasil arabii- bayruut muulannde arwaniire 1417H 1996G
- Al mugnii, Abuu Mohammd muwaffaq addiini Abdullhi bun Ahmad bun Mohammad bun Qudaamat Aljamaa'iilii Alkudsii rewte Addimasqii Alhanbalii, assahiir bi ibn Qudaamat almaqdisii, maktabat Qaahira, 1388H 1968G
- Al muntaqaa sarhu Muwad'aa, Abulwaliid suleymaan bun kalaf bun sa'iid bun Ayuub bun waaris bun tajiibii, alqur'dubii albaajii, muulirgal sa'aadat-Misra, muulannde arwniire 1332H

- Jaami'ulbayaan fii tawiilil quraana, Mohammad bun jariir bun yajiid bun kasiir bun gaalibil-aamilii, abuu jaafara adfabarii, Thqiiq: Ahmad Mohammad saakir, mu'assatul risaalat, muulande arwaniire: 1420H 2000G
- Jamharat allugah , Abuubakri Mohammad bun alhassan bun Duraydil ajdii, Tahqiiq: Ramjii Muniir Ba'alabakii, Daarul ilmi lilmalaayiin- bayruut, muulande arwaniire, 1987H
- Sarhussunnat, Muhyi assunat, Abu Mohammad Alhuseyni bun Mas'uiud bun Mohammad bun Alfarraa albagawii assaafii, Tahqiiq: Su'aybul Arna'uud, Mohammad Juhayrus saawiis, almaktab al islaamii, bayruut 1403H 1983G
- Sarhu sayrulkabiir, Mohammad bun Ahmdbun abii sahli samsul a immatussarkasii, assarikat assarqiyah lil iilaanaat, 1971G

- Sahiihilbukaarii, Mohammad bun ismaa'iila Abuu Abdullaahi albukaarii aljaafii, Tahqiiq: Mohammad juhayru bun naasirinnaasir, Daar dawqinnajaat, muulnnde arwaniire, 1422H
- Sahiih Muslim, Muslim bun bun Alhajjaaj Abulhasan Alqasiirii Anniisaabuurii, Tahqiiq: Mohammad Fu'aad Abdulbaaqii, Daar Ihyaa turaasil arabii, bayruut,
- Majmuulfataawii, Taqiyuddiini Abul Abbaas Ahamad bun Abdulhaliim bun Taymiyatul haraani, Tahqiiq: Abdurrahmaani bun Mohammad bun Alqaasim, majmmaa malik Fahdi litibaa'at al mushafussariif, almadiinat almunawwra, leydi sa'uudiya 1416H 1995G.
- Mugnilmuhtaaj faade anndude maanaaji kongudi naatirdi, samsuddiin, Mmohammad bun Ahmadilkadiib Assarbiinii assaafi'ii, Tahqiiq: Mohammad kalil iitaanii, Daar Almaarifaf, bayruut, muulannde arwaniire, 1418H 1998G
- Minhaajis-sunnat Annabawiyat fii naqdi kalaami assii'ah alqadariyat, Taqiyyuddiini

Abul abbaas Ahmadu bun abdulhaliim bun abdussalaam bun abdullaahi bun abii hgqaasim bun Mohammad ibnu Taymiyat alharaanii alhanbalii addimasqii, Tahqiiq: Mohammad rsaad saalim, jaami'atul imam Mohammad bun sa'uud alislaamiyat, muulannde arwaniire 1406H 1986G.

- Muwadfa'an alimaam Maali bun anas bun maalik bun aamir al asbahii almadanii, Tahqiiq Mohmmad Fu'aad Abdulbaaqii, Daar ihyaa'itturaas al-Arabii, bayruut, 1406H 1985G.

LELNGO KO'E HAALA DEWTERE

Hoore haala	2
Faandaare gollal ngal e laawol mum	3
Yuwde e yeewtere wafunoonde Nuwaksood.	11
Kiite woofirde fantinoobe	16
Goofi manhaji wonande Fantinbe	20
Fantingol e waylitingol	24
Yebre arandeere: Layliiji miijo wonande dille fantingol	30
Mbalndi	30
E nder Sariya Keefeeru wo liddi liimaanaagal	33
Aranel: wo keefeeru Manngu e keefeeru pamaru	37
Ɗidabel WO serndude hakkunde keefeeru noone e keefeeru jaati	42
Ɗabbere nayaberde: sabaabu fantingol nder heefordingol	51
Goofi nder laabi jandeeji	55
Ɗabbere joyaberde: peeñale fantingol nder miijo hannde	60
Ɗabbere jeegaberde: yeewde laabi no dum safrierte	88
Timmoode	96
Ɗuri himmude e dii miijooji wo	102
INDE DEWTE UMMORDE E JECCORDE	105
KEEROL ƊIƊAƊOL: Peeñale fantingol nokku jamaaje Aalsilaami habotoobe	114
Feeñannde miijoyankoore wonande fantingol	119
Peeñale golle fantingol	122
Witto Ɗidabo wo: hujjaaji sariyankooji dow bonande gollirde fantinere	125
TIMMOODE	149
Ina jeyaa e bataakiiji dabbidinaadi buri himmude nder dii dereeji	151

Lelngo dewte keerol ngol	154
KEEROL TATABOL	159
SUURDINGOL FANTINOUBE E FAHMU KO WONI LAAMU LEYDI NDER ALSILAAMAANKU WEERTUGOL E JAWTUGOL	159
Lelnude:layliiji darnude laamu Alsilaami'en	161
Lelnuki: Layli darnugol laamu nokku fantinbe	168
Witto arano: layliiji darnugol Dawlat nokku fantinbe	184
WITTO DIDABOL: SABABUUI GOLLIRDE DOOLE SINNDIIDI E DARNUDE LEYDI TO SATTALLAABE DIINA	200
WITTO TATABOL: JAWTUDE KONNGULI FANTINBE KO WARTI E SABABUUI WOLDE MABBE E LAAMUUI	210
Keerol tatabol: Laamu Tuubaaku	232
Keerol nayabol: Gollirde laamu Tuubaaku	247
Keerol joyabol: Habude e heeferbe	262
Witto 5 Habude e miijo Jihaadi to Muritani/ Dahhaan Ahmad Mohammad	267
Inde Dewte jergiide nder dewtere nde	272
LELNGO KO'E HAALA DEWTERE	286